Шабтај Агарунов

Мәрә вәхд ҝәрәки

Широһо ә зуһун ҹуһури

«Sholumi»
Центр сохранения и развития национальных традиций,
самобытности языка, культурного и исторического наследия горских евреев

Центр выходцев из Азербайджана «AzIz»

Israel, 2017

Центр «Sholumi» выражает благодарность
президенту Международного Фонда СТМЭГИ,
вице-президенту Российского Еврейского Конгресса
д-ру Герману Рашбиловичу Захарьяеву
за содействие в издании этой книги.

Шабтаj Агарунов. Мәрә вәхд ҝәрәки.
Широһо ә зуһун ҹуһури

© Shabtay Agarunov, 2017, Israel
© «Sholumi», 2017, Israel

Мәрә вәхд кәрәки

Ңәзизә хундәкорһо! Мә амбар шорум ки, һә кәнәш ә таза китобмәрәвоз ә ишмурәвоз әдәм күришмиш бирә.

Нум ән и таза китобмә "Мәрә вәхд кәрәки"ни. Әри чү "Мәрә вәхд кәрәки"?

Чүнки һәр инсон ә вәхд хүшдәрәвоз зиһисдә. Һәр кәсә вәхдүни. Инсон һисди гәдүр һәр вәхд хүшдәрә данусдә, әз вәхдү чүтам кәрәкикә фојдәлүјә истифадә сохдә. Ә фикирмә киро, һәрчү ә вәхдәвоз пәјмундә оморә. Зиһисдәји инсон әз ңәсүл бирә дәгдәгәрәвоз, јә ризә хуно кирошдә (дузи у риз һич вәхд һомор нәс бирә). Хурдә, хисирә, кәлә бирә, нүшдә, вәхүшдә, хундә, кор сохдә... Һәрчү, һәр кор ә вәхд бәсдәји.

Һәммә данусдәни ки, вәхд ә чикәјү нәс појусдә, һә әдәј пишово рафдә. Әгрәбһој сәңәтә појундә имбу, оммо вәхдә нәң...

Әри ән у гәдүр вәхдә данусдәкорә һәмишә вәхд кәм бирә. Урә војисдәни һәр бошлугә пур соху, һәр вәхдү ләпәлү бу. Инсон һисди вәхд кәми урә, инсониш һисди ки, рузһој хүшдәрә һә буш-буши кировундә, әхир ки, вәхд кирору. Ә широјмә "Вәхд" мә әз вәхд коф сохдә, урә ә и бәндәвоз варасдәм:

> Инсон һисд вәхд кәшдә, чүнки вәхд кәми,
> Инсон һисд буш-буши вәхдјүрә күшдә.
> Мәрә һисдиһо вәхд кәми, сәхд кәми,
> Мәрә вәхд кәрәки, вәхд, вәхд нәс һишдә.

Мәрә нәс војисдә һәј сәңәт әз товун вәхд дураза ихдилотһо бәрүм, вәхдә пүрүш сохум. Әз вәхд имбу ә сәңәтһорәвоз коф сохдә, китобһо нүвүсдә.

Ңәзизә хундәкорһо! Мәрә војисдәни ки, ишму и китобә хундәнки, хүшдәнишму винишит, вәхд чүтам дәкишикиһо сохдәкә. Инсон дәкиш бирә, фикирһојү дәкиш бирә, һәрчү ә пәсә-пишо дәкиш бирә: јә ә хуби, јә ә хәрәби.

Әз китоб "Дәдәјлүјә дүнјојмә" тәјтә "Мәрә вәхд кәрәки" чәнд сал кирошди. Әз у вәхд тә и вәхд, әз у китоб тә и китоб бириһо дәкишиһорә ишму мидајт дирә, һисс сохдә.

Ә и китоб вичирә оморињо широњо, мәђәнињо, поемаһо... ә мәзмун ишү киро чүрбәчүри.

Ђәзизә хундәкорһо! Мә имид сохдәнүм ки, әз вәтән, әз дәдәј, әз тәбиәт, әз әшг-мүһбәт, әз хуби-хәрәби, әз дусди-дүшмәјәти... коф сохдәнињо и әсәрһо ә хош ишму мијовт, ишму мидајт дүрүсдә гимәт эн и әсәрһорә дорә.

Мә и китобмәрә һәзүр сохдәнки, ә мәрәвоз ә сәр эн и китоб чәнд һүрмәтлүјә одомињо кор сохди. Имоһој мәрә војисдәни ә уһо минәтдорлуги хүшдәрә расунум: ә күнчундәкор “Кәлә лүгәт зуһун чуһури”, һүрмәтлүјә вә вәдилүјә кук хәлг иму, профессор Михаил Агарунов, у инсон ки, ә сәр китоб кор сохдәнки, мәрә кәрәклүјә мәсләһәтһо дори вә китобә редактә сохди; ә данандәј зуһун чуһури, нүвүсдәкор ә зуһун чуһури, бүзкүркәјә шоһир, һүрмәтлүјә кук хәлг иму, Рәһбәр Чәђм нүвүсдәкорһој чуһурһој доги эн Ђилом Әлдар Гуршумов, у инсон ки, ә әдәби фикирһо вә мәсләһәтһој хүшдәрәвоз ә мә кумәк бири, китобәш рәдактә сохди; ә шоһир, нүвүсдәкор, Рәһбәр Мәркәз “Шолуми”, үзв комитет Исројил-Азербајчон «АзИз» ә мәсәләһој мәдәнијјәт вә инчәсәнәт, јәкимүн ә үшүг вәдәшәндәкор аудиоантолокијарә ә зуһун чуһури Шаул Симан-Тов.

Шаул и китобә ә компјүтер дуз сохдә ә чап дори, ә үшүг вәдәшәнди.

Ә ишму војисдә минәтдорлуги мәрә расунум, ђәзизә хундәкорһо!

Хундәкор нә бисдокә, китобә гимәт нибу. Китоб һәрмәһ инсони, инсониш һәрмәһ китоб.

Ә һүрмәтәвоз: Шабтај (Шәбәтәј) Агарунов

Сүрхә кук ән хәлг

Ḩәзизә хундәкорhо! Әз тараф Офуррәкор-Худоj ḩилом бәхш вәкүрдиhо талантлүjә, бәхдәвәрә шоhир Агарунов Шабтаj (Шәбәтәj) бән Ханука ḩәсүл омори ә 20-үм сентjабр 1961-мүн сал ә Гүбә, ә мәскән чуhурhоj доги hисдиhо Гирмизи гәсәбә, ә республикаj Азәрбаjчон.

Ә Гүбә ошколәрә варасдә бәгдә, ә шәhәр Боку оморә ә колич духдири – факултәj фелдширирә варасди вә ә сәниḩәт хүшдә кор сохди.

Hәлә ә Гүбә ә ошколә хундә вәḩдәhо hәм ә зуhун дәдәjи, hәмикә ә зуhун азәрбаjчони лоjигмәндлүjә широhорә ә сипирә вәрәгhо күнчунди.

Ә 1991-мүн сал ә кифләтәвоз ә Исроjил оморә бәгдә, hәммә имтиhонhорә дорә, диплом ән инчорә вәкүрди. Ә шәhәр Холон, ә нум Е. Волфсон hисдиhо нәчогхонә ә чәррәhиjә шүбәси кор сохдә-сохдә, 2003-2006-мүн салhо ә шәhәр Ариел академиjәлү количәш хунди варасди.

Ḩәзизә хундәкорhо! Мәрә воjисдәни ә ишму расунум ки, Шабтаj Агарунов ә Азәрбаjчон зиhисдә-зиhисдә әз широhоj Хагани, Низами, Нәсими, Фүзули, Вагиф, Сәмәд Вургун, Микаил Мүшфиг, Ваhид, Рәсул Рза, Бәхтиjар Ваhабзадә вә әз jәкикәhо руḩ вәкүрдә-вәкүрдә, дүлhорә шор сохдәниhо ә jә хубә шоhир чарусди.

Ә 5-үм иjун, 2007-мүн сал Шабтаj Агарунова ә Чәḩм нүвүсдәкорhоj чуhурhоj доги ән Исроjил үзв вәкүрдәнки, дү дәно широhоj хүшдәрә хундәнки, мәḩлүм бисдо ки, ә дәсдәj шоhирhоjму Худо хубә бәхш дориhо jә таланта, мозолмәндә нүвүсдәкор гисмәт офуррә омори! Мә урә ә кәлә мүḩбәтәвоз гобул сохдә, ә сад чиро лово-тәшуворәвоз тәгдим сохдум.

Ә 2009-мүн сал Шабтаj Агарунов әкимә оморә хоhиш сохди ки, әри jәкимүн китобу сәркофи нүвүсүм куфдирә. И китоб “Дәдәjлүjә дүнjоjмә” әз дәс ә дәс кәшди. Ә чәнд широhо мусиги нүвүсдә омори, ә консертhо шинирә омори. Ә гәриш чәḩмәт нуму ә ḩүрмәтәвоз кәширә оморә.

Ә сали чорбоһ Чәһм нүвүсдәкорһојмурә ичласһо бирә. Мәрә војисдә кујум ки, һәрбој Шабтај Агарунов широһој хүшдәрә хундә, әхирјү ә чәк-чәкәвоз варасдә.

Ћәзизә хундәкорһо! Мә ә дүјмүн китобуш әри сәркофи нүвүсдә ә гисмәт туш оморәм. Бүтүн широһо, поемаһорә хундә бәгдә, кәнәш миданүм фәхр сохдә ки, ә тичлүјә гәләм сүрхирәвоз нүвүсдә широһој шоһир Шабтај Агарунов әри оморәниһо нәсилһош јә нуболүјә китобә хуно һәмишә ә сәр столһошу вәбирәнини.

Шоһир ә тәрчүмәровозиш әдәј мәшгул бирә. Фикир дит ки, әз Расул Гамзатов "Мама" (Дәдәј)-ә чүтарз чарундикә:

Мама (Дәдәј)

Ә уруси - мама, күрчүји - нана,
Ә зуһун авари - баба, - дәдәји.
Әз һозор коф хори нә океана
Ирә бисдо иллоһ, гисмәт бирәји.

Ә куш һәјил һәвәл и коф вохурдә,
Ә гәд сигә дурәш ә сәһәт гәсди,
Салдат әхир нәфәс ә јор овурдә,
Ә и кәлмәрәвоз чүмһорә бәсди.

Ни вохуру ә у курундә сојә,
Воисд пәћәники, воисд очуги
Кофһо ә пишојү ни минүт појә,
Тоби бирә, урә мидавт коф һәги.

Билог, пур сохдәнкә бушә кузәрә,
Шәхә сәс хүшдәрә лап мисоху ләс.
Ә һүндүрә догһо күрдә нәзәрә,
Кујкә әз нум дәдәј вәкүрдә ћәвәс.

Бирәнгинә бурра синәј булуда,
Мә әдәм шинирә дугләһој воруш
И кофә ә хори чүтам күнчүндә,
Хориш әз шоријү дорәни товуш.

Дәрд ә дүл, һәрс ә чүм сохдә пәћәни,
Мукујум: “Чон дәдәј, фикир мәкәш тү.
Тү сәдигә инсон ән һүмүрмәни,
Һәр кормә лап хуби, орхојин бош тү”.

Дүлү әдәј сухдә һә әри бала,
Мүћбәтү ән тәмиз зән бүзүркәји.
Ә уруси - мама, күрчүји - нана,
Ә зуһун авари - баба, - дәдәји.

Һәзизә хундәкорһо! Ә мәрәвоз ә јә чикә һәм шори, һәмикә фикир сохит ки, широј әзини бүзүркә шоһир бириһо Расул Гамзатовә ә чү кәлә талантәвоз, ә чү кәлә һәсонтирәвоз сәниһәтү һисдиһо чәрраһо хуно һәммә кофһорә сәдәфә хуно јәрбәјәрмәнд ә кәрәк һисдиһо чикәһојү зиһимбәндлү күнчундикә!

Ә и дүјүмүн китоб ән шоһир широһо, нумлүјә широһо, чорчәркәјиһо, поемаһо, мәһәсиһо, мәһниһо лојигбәндлү чикә вәкүрди.

Шоһир ә коми мүвзу тухунмиш бирәникә јә тәфәһәт нә бирә, бүтүн широһо һәчидан ки, әз зәвәр ә кушһојү расирә бәгдә гәләм вәкүрдә ә вәрәгһо појләмиш сохдә.

Әз әшг-мүћбәт нүвүсдә омориһо широһо хундәкорһорә ә хәјәлоһој човонбәнди вокордундә вә уһо кировундәтһо һүмүрә јорәвурдлу ә пишој чүмһој хүшдә овурдәнүт. Әшгә, мүћбәтә әз чүшмә, әз мәнк, әз һәсму зијод күрдәји киро сәвкибәндә зиндәкунирә әз һәдд зәвәртә кәлә гимәт дори:

Тү кәрәки мәрә

Тү күлмә бисдорикә, күл әрчү мәрә,
Түсүз дүлмә тоб докә, дүл әрчү мәрә.

Мәрә и дүнјорә, ћофтранкә доруткәш,
Һәсмурә, чүшмә, мәнкә доруткәш,
әри чү мәрә.

Оморәнкә, күл дорәнкә,
Һашдан дүнјоһ әнмәни,
Әшг хосдәнкә, дүл дорәнкә,
Һашдан дүнјоһ әнмәни,

Мәрә и дүнјорә, ћофтранкә доруткәш,
Ҹәсмурә, чүшмә, мәнкә доруткәш,
әри чү мәрә

Тү јор мә бисдорикә, јор әрчү мәрә,
Тү шәвмә бисдорикә, руз әрчү мәрә

Мәрә и дүнјорә, ћофтранкә доруткәш,
Ҹәсмурә, чүшмә, мәнкә доруткәш,
әри чү мәрә.

Тү кәрәки мәрә,
Тү кәрәки мәрә.

Ҹәзизә хундәкорһо! Ошкор данит ки, мәҹәноһој бүтүн нүвүсдәһој Шабтај Агарунов әз дорун доeунтәји, әз нумәлү нумәлүтәји, әз лојиг лојигтәји. Әнҹәг вә әнҹәг фәлсәфәј зиндәкунирә – вурма ҹәдвәлирә хуно әзбәр дануһо сәрраф-мәндлүјә Соломонбәнд ә и тәһәр мидану сурһој шоһир-бәндирә һәчи сој-бә-сој ә сабурмәндировоз вокундә вә ә хәлгһо расундә.

Шоһир Шабтај Агарунов һәлә әдәј васалмәндә һүмүр хүшдәрә зиһисдә. Ә кумәки Офуррәкоровоз амбара китобһорә ә руј үшүг әри вәдировундә ә синәјү кофһо бул-булундәји, и һомбор кофһо әз худоји бәхш бирәји киро, ћүрмәтлүјә шоһир ә сәр әзини кәләтәјә гисмәт бијо әз амбар амбарта ҹофолүјә зәћмәтһорә кәшү ки, әз тичә гәләмү вәдирәморәниһо нүвүсһо әри Ҹәһм нүвүсдәкорһој ҹуһурһој доги ән һилом нә әри бүтүн ћәвәскорә хундәкорһо мәлћәмлүјә мәгсәдһорә ћололбәндлү ә чикә бијору.

Ҹәзизә хундәкорһо! И дүјмүн китоб руј үшүг винирә бәгдә, нүвүсдә широһој шоһирә хундә-хундә дәһәм әдәбијјат

нә зуһун дәдәjимурә jә соj-мигдору нә буһо jә һиломлугә гимәт мидит. Әз нүмунәj Чәһм нүвүсдәкорһоj чуһурһоj догиән һилом нә әз бүтүн чуһурһоj доги ән дүнjоһ әри ћүрмәтлүjә толићмәндә хушбәхдмәндә шоһир Шабтаj (Шәбәтәj) Агарунов худомәндә чунсогиһо вә кифләтбәндә бәхдәвәриһо әдәм хосдәнүм.

Мә имоһоj ә әхир әри Шабтаj Агарунов нүвүсдәмһо jә широрә әдәм ә ишму расундә, оj һәсәлмәндә хундәкорһо!

Сүрхә кук ән хәлг

Әри хубә шоһир Шабтаj Агарунов

Әз хубиш хубтәjи нүвүсдәһоjү,
Әз соjиш бултәjи дүрүсдәһоjү.

Ә суj Соломони бәхшә худоj һәгг,
Мичәj офтоjини нуриһоj вәшәрг!

Руз бәндлү дәм зәри шәвһоj довоми,
Сәдигә бәмзәри – нәхш Овроһоми!

Jорошуг чәннәтә фәрзундә бофһо,
Үлүкһоj руһһорә вәрзундә кофһо.

Зуһунәj доглуни тәмәћjәjиү,
Ә Худо боглуни һәрмәћjәjиү.

Әз гәсди ән бәбә дүлә сухунди,
Әз гисмәт ән дәдәj һәрсә рихунди.

Jорәвурд Шоһдоги – Гудjол никәрә,
Сәдәфлү күнчунди нәгүл никирә.

Ћололбәнд дузирә нә зәри килов,
Дәһәм бәхд нә бири нә шур, нә хилов.

Ә бәхш киро зиjод сохди зәћмәтә,
Ә нәхш широ мирод хосди чәһмәтә.

Ә тәһәриф әз зуриһо варафди,
Ә рәћ шәрәф әз нуриһо дарафди.

Әзбәр зуһунһоји мәһәниһоју,
Чорәј зомонәји мәһәноһоју.

Пушкинә вомухди ә фурм Низами,
Әз шону ворихди рәћм интизами.

Гүбәрә точунди ә Бокурәвоз,
Шәклүрә пачунди ә шокурәвоз.

Әз кон дүл парусди мәсләћәт бирор,
Киләји нә чусди әз пор, әз пирор.

Софоһо борлуни әз чофоһоју,
Хосдәһо һорлуни әз вәфоһоју.

Ә ћисоб нәс күрдә пәхүрбәндлүрә,
Ә чәһмәт хәрчундә хәјирмәндлүрә.

Һәгсүзи шәрһһорә нәсда вәкүрдә,
Ә сәр јәлов аташ овә дәкүрдә.

Широһој чәндирә чарунди точлу,
Рүхшәндһој хәндчирә парунди бочлу.

Имидә чун дори сабурһој мүћләт,
Һәлә ә пишо дә устада шүћрәт.

Сад китоб мојору һәр хәрәј борһо,
Ћүрмәтә мидору сәр зәрәкорһо.

Гәләмјү тичлүни, һүнәрјү гојим,
Һүмүрлуг вәчлүни ә Јәршоләјим!

Әлдариш шорбәндлү куфдирә әдәј,
Сүрхә кук ән хәлги – шоһир Шәбәтәј!

Әлдар Гуршумов
Рәћбәр Чәһм нүвүсдәкорһој чуһурһој доги ән һилом,
үзв Чәһм нүвүсдәкорһој ән Исројил нә ән Азәрбајчон.

Зиһисдәнүт ә хәлгәвоз

Әри шоһир Шабтај Агарунов

Ә мәһ Сентјбр ḩәсүл омори,
Бәбәрә-дәдәјә шори дори тү.
И шори бәхш бисдо ә мәḩәләјму,
Һәммә лово-тәшво хосдут әри тү.

Әвүрһој эн Шоһдог тимор сохд түрә,
Ә рузи јә кәндүм кәлә бисдори.
Гудјалиш гәл күрдә, вәчәвунд түрә,
Кирошд рузһо, салһо тү вәшәрг дори.

Мүḩбәт эн дү вәтән шоһир сохд түрә,
Әз Губә, әз Боку амбар нүвүсди.
Хори эн Исројил вәкир сохд түрә,
Ә гәд хәлг лов бисдо широһој дусди.

Дәдәјлүјә дүнјоһ хунди дүнјорә,
Дузи дәдәјлүни и дүнјоһ иму.
У ниимбисдокә түрә нә мәрә,
Чүтам шоһир бирәнбирим һәрдүјму.

Һәр астарај ḩәсму үшүг нәс дорә,
Әри үшүглүһо, уһо нәзники.
Хориш астараһо ḩәмәл овурдә,
Зиһисдәнүт ә хәлгәвоз әјәки.

Рашбил бен Шәмәј

Гүбә нә Гирмизи Гәсәбә әз тараф Сүрт.

ШИРОЋО

Вәхд

Мә әдәм вирихдә һә ә пәсәј вәхд,
Нәсданум појундә јәнчигир урә.
Мәрә әдәј сохдә һәмишә гуј вәхд,
Ћашданки мәдиров әз мүвәћ дурә.

Ингәдә мәтләбһо ә дүлмә дәри,
Војисдә әри хәлг јә мирос бинүм.
Вәхд ә тәһәр чоллод ә сәр сәр вәри,
Һәр мәтләб дүрүст бу, ә вирих дәрүм.

Инсон һисд вәхд кәшдә, чүнки вәхд кәми,
Инсон һисд буш-буши вәхдјүрә күшдә.
Мәрә һисдиһо вәхд кәми, сәхд кәми,
Мәрә вәхд кәрәки, вәхд, вәхд нәс һишдә.

Чү бисдо түрә

Чон дәдәј, куј винүм, чү бисдо түрә,
Ә гәд јә дәгдәгә бићол бисдори?
Һәчи зу хүрд сохди шидрај һүмүрә,
Ә сәс хәләф дијә тү сәс нә дори.

Әхи ә һүмүртү нәчог нә бирәј,
Чү бисдо нәхуши вәпичи ә чун?
Ә гәд сә руз зәћмәт һиломә дирәј,
Чү зу әз руј, әз лов парусдәкә хун.

Әз сәнгә боли тик нә күрди сәрә,
Јовош-јовош кирошд әз дәсһо кәрми.
Чилидә дәсһојтү ләрзундут мәрә,
Әз ћолтү кәширүт чүмһојмә нәрми.

Сә рузлә мундәбу бураj ә хунә,
Худо бәсд әритү рәḫһоj Гүбәрә.
Ә хунәjтү рәḫәт нә сохди чунә,
Ә чун нә кәшири хокһоj Гүбәрә.

Әрчү кәши овурд и хори түрә?
Нүшдәбири ә гәд хунәj Гүбәjтү.
Худо ә Гүбә рәḫ нә дори түрә,
Әритү дорихмиш конләj хунәjтү.

Гүбәрә хәбәр нисд, сәссүзи Шоһдог,
Уһо нә шинирәт һороj сәс мәрә?
Кујит, бил кирисү Бәнәвшә билог,
Ә овһоjү гәриш сохум ḫәрс мәрә.

Ḫашданки дарафдәм ә дорунә хов,
Ḫәммә и корһорә ә хов дирәм мә.
Ә уjоги ә чун вәпичи әлов,
Сухдә-сухдә әз дәрд кобоб бирәм мә.

Садан лүнк-лүнк кәшдә ә тәһәр дәчәл,
Әчә хушу омо инсонә күрдә.
Инсонә дәшәндә ә пәнчәj ḫәчәл,
Ḫомунjүрә бурра, чунә вәкүрдә

Инсон насдә әчә кәшдә садану,
Ә Сәдигә хори ә дәс кирошдәj.
Әз гисмәт вирихдә инсон нидану,
Гисмәт Оврум бирор гисмәт тү, дәдәj.

Чүтам мүвәḫ соху гобул и корә?
Дәдәjлүjә дүнjоһ муну дәдәjсүз?
Дәдәj, ношумоjтү кәшдә дүнjорә,
Тү ә дүнjо һисди, дүнjо нисд түсүз.

Дәдәјмә

Дүнјо нур вәкүрдә әз нуртү, дәдәј,
Һәммә сәвкәнд хундә ә ширтү, дәдәј.
Товуш чүми, мәлһәм дүли тү, дәдәј,
Чун гурбу мисохум әритү, дәдәј.

Шәхинәј сәдиги ә рујтү вәри,
Дүлтү тәмизтәји әз овһој билог.
Ән хубә нијәтһо ә дүлтү дәри,
Әз дәр тү бирази нә рафди гиног.

Ә товушә һилом һәјил овурдәј,
Әз шори ән бала шор бирәј, дәдәј.
Мәтләб ә дүл дошдәј, војкә вәкүрдәј,
Шори балаһорә тү дирәј, дәдәј.

Әри кукһо һәрүс дүлү-шор кәшдәј,
Рача духдәрһорә күрдәј ә синог.
Ә сәр күрси гәблә һүрмәтлү нүшдәј,
Ә пишој доморһош бирәј үзүјог.

Һәрүси, гүдүши кук-духдәр дирәј,
Ә нәвә, ә нишрә расирәј, дәдәј.
Әри мишбәһ кумәк, куч, әрхә бирәј,
Әз һәммә тү мүһбәт винирәј, дәдәј.

Ә сәр чүммә мәнүм түрә, дәдәјмә,
Ә дүлмә мидәнүм түрә, дәдәјмә.
Тү әримә тилсим мәни, дәдәјмә,
Мә хәләфтү, тү чунмәни, дәдәјмә.

Дәдәj

Дәдәj астараj ḩәсму,
Дәдәj чүшмәjи, мәнки.
Ḩүмүр бала нурсүзи,
Нур дәдәj нә бирәнки.

Ә сәр чүм вәри дәдәj,
Ә гәд дүл дәри дәдәj.
Кук-духдәр кәлә сохдә
Мивүнү шори дәдәj.

Лово-тәшвоj ән дәдәj
Әз һәр тилсим кучлуни.
Дәдәj ḩошир ḩоширһо,
Дәдәj – сәрү точлуни!

Дәдәj сура мидору,
Тум шолуми микору,
Ә пишо мидү синә,
Мисоху гурбу чунә.

Чикәj кофә данусдә,
Бинәj корә данусдә,
Дәдәj һәммәрә хосдә,
Ә шор һәммә зиһисдә.

Ни куjу дәрд хүшдәрә,
Ә дәрд кәс шәрик имбу.
Ни хоjу гәрд хүшдәрә,
Ә jә инсон jүк нибу.

Дәдәj руjу үзүjог,
Һәмишә тики сәрjү.
Әри оморә гиног
Һәмишә рәḩо дәрjү.

Шәхинә ә руjу вә,
Мәтләбhо ә дүлү дә.
Дәдәj поки, коф дузи,
Дәдәj сәдиг, һәзизи!

Ә гүдүши, һәрүси
Дәдәjә нуми, сәси.
Дәдәj сәри ә hәр кор,
Шәбәтәj, дәдәjә дор!

Шовуот-Һәсәлтә

Исројил ковлә бири
Ә Шовуот-Һәсәлтә.
Хәлг ә Тиро расири
Ә Шовуот-һәсәлтә.

Ә дог Синаj оморә,
Миши шини Худорә,
Ә гәл вәкүрд Тирорә
Ә Шовуот-Һәсәлтә.

Худо хәлгә вичири,
Дүшмәjүрә вәнчири,
Фади ә соч бүрчүри
Ә Шовуот-Һәсәлтә.

Салhо әдәj кирошдә,
Чәһмәт Тирорә дошдә,
Ә Jәршоләjим кәшдә
Ә Шовуот-Һәсәлтә.

Миҹид һәсәли-шири,
Әри хәлг тилсим бири,
Хәлг булә мәћсул дири
Ә Шовуот-Ҹәсәлтә.

Ә сүфрә вә шири-ош,
Ҹәсидо ә гәд ловош,
Шори дүлә сох шомош
Ә Шовуот-Ҹәсәлтә.

Духдәрһо дәсдә-дәсдә,
Әз күлһо бәсдә дәсдә,
Кушһошүш һә ә сәс дә
Ә Шовуот-Ҹәсәлтә.

Јәршоләјим шәвг зәрә,
Гоим дошдә точ сәрә,
Хәлг хүшдәрә куч дорә
Ә Шовуот-Ҹәсәлтә.

Ә Исроил, ә голут
Хәлг миҹидә мидорут,
Һә ковләји мухојут
Ә Шовуот-Ҹәсәлтә.

Хәлг һә имид мидошду,
Рузһој Мигдаш вокошду,
Ә Битә Мигдаш кәшдү
Ә Шовуот-Ҹәсәлтә.

Гисмәт

Һәр вәхд ә һәр чикә кәшдәнүм түрә,
Ә коми күнч дәри нәсданүм, гисмәт.
Әз мол-дәвләт зијод дошдәнүм түрә,
Ә коми күнч дәри нәсданүм, гисмәт.

Војисдәнкә бирә инсонә ћәрмәћ,
Түни вокундәкор әри инсон рәћ,
Әри бәхшә дорә нурлујә сәбәћ,
Ә коми күнч дәри нәсданүм, гисмәт.

Бәһзибо шәвг зәрә ә тәһәр ригаз,
Чүмә үшүг дорә, кәјфә сохдә саз,
Ә һәнк рачә духдәр лап сохдәни наз,
Ә коми күнч дәри нәсданүм, гисмәт.

Ә мозол тој сохдәт хүррәјитүрә,
Һич вәхд амбар нидам бирәјитүрә,
Војкәј дүл дуз имбу дирәјитүрә,
Ә коми күнч дәри нәсданүм, гисмәт.

Һәр вәхд куфдирәним: "Гисмәт әз Худо".
Ә кушһојму диров јәбо сәс Худо,
Вәкирим ковләји, динчи әз Худо,
Ә коми күнч дәри нәсданүм, гисмәт.

Чүмә војисдәни һәмишә дирә,
Кушә војисдәни һәр вәхд шинирә,
Мәтләб Шәбәтәји ћәрмәћтү бирә,
Ә коми күнч дәри нәсданүм, гисмәт.

Гисмәт түни

Әри ә нәкуми
Ḩиломә тәрк сохдиhо
дәдәј Мазантујмә

Түрә војисд сохи дүлшор hәммәрә,
Омори вокунди дәр кук-духдәрә,
Дорихмиш бисдори тү ḩәрә-ḩәрә,
Зәḩм гәриби бил нә кәшү чун, дәдәј,
Гисмәт түни, ә Исројил мун, дәдәј.

Битәв ḩүмүр вирих-вирих бисдори,
Ә сәс бирор-хәhәр, гоhум сәс дори,
Кумәк бирә тү hәммәрә дәс дори,
Әри hәммә гурбу сохди чун, дәдәј,
Гисмәт түни, ә Исројил мун, дәдәј.

Ḩич нә вәдәшәнди әз јор Гүбәрә,
Ḩәр руз чәндбоh сохди хәбәрдор мәрә,
Тү инчо нә хосдәј ḩәчәл, мүрдәрә,
Бәхд hәчини, ә дәрд нә домун, дәдәј,
Гисмәт түни, ә Исројил мун, дәдәј.

Сәрбәhәм нә сохди војкә, мәтләбә,
Гисмәт нә бисдори ә хокhој Гүбә,
Динчи нә вәкүрди ә бинәј бәбә,
Руḩhошму мијофдут рәḩ, зуhун, дәдәј,
Гисмәт түни, ә Исројил мун, дәдәј.

И дәрд әдәј күшдә сәбәḩ-шәв мәрә,
Нә данусдим дошдә әз ḩәчәл түрә,
Чүмhојмә кирисдә, дүлмә вој зәрә,
Минәт, бәхшләмиши нә до чун, дәдәј,
Гисмәт түни, ә Исројил мун, дәдәј.

Гүбә

Ә дүнјо мәскән нисд ә тү тој, Гүбә,
Һәр вәхд мијом винүм түрә ој, Гүбә,
Һәр гиногтүш дәнү шорә пој, Гүбә,
Ңәзизә, товушә, ширинә Гүбә.

Ә Гүбә, Гүбәјмә, һә ән мәни тү,
Гүдјаллы, Шоһдоглу Вәтәнмәни тү,
Бәнәвшә билоглу мәскәнмәни тү,
Ңәзизә, товушә, ширинә Гүбә.

Вишәһо, тәпәһој түрә һә кәшдәм,
Ә богһо-богчәһо амбар вокошдәм.
Дәңәм бәһәрһорә ә ләңә дошдәм,
Ңәзизә, товушә, ширинә Гүбә.

Ә шорә мәчлүсһо мә амбар нүшдәм,
Ә дүлмә әри тү мүһбәтә дошдәм,
Мә нимәј дүлмәрә әки тү һишдәм,
Ңәзизә, товушә, ширинә Гүбә.

Бил нәбу шориһо әз дәрһој тү кәм,
Әз сәртү дур кәрдо булудһој дәрд, гәм,
Ә шортү нүвүсүм, ә дәсмә гәләм,
Ңәзизә, товушә, ширинә Гүбә.

Тү мәсүз мизиһи, мә түсүз һич вәхд,
Ә гәлтү бирәм мә бәхдәвәр, хушбәхд,
Шәбәтәјүм, тү точ сәрмә ә һәр тәхт,
Ңәзизә, товушә, ширинә Гүбә.

Кини дәдәј

Кини дәдәј?
Дәдәј ән кәрәкә инсон,
Ә һәр зомон, ә һәр дәврон.
Һисдими әз дәдәј ћәзизтә инсон?
Дүлү әз дүл дәдәј тәмизтә инсон?

Кини дәдәј?
Дәдәј,
Нәнәм-нәнуј хундә-хундә,
Тәјтә ћәјилә хисундә
Әз хов хүшдә вирухундә
Ә хов ћәјил гәриш сохдә,
Хову бијов, ћәјил хисү,
Ћәрс рихундә нә кирүсү.

Кини дәдәј?
Тә ћәјилә кәлә сохдә,
Ә тијонһој ћәјот сухдә.
Товуш чүмә диглә-диглә
Әри ћәјил үшүг сохдә.
Мәтләб дошдә ә дүл хүшдә,
Балаһорә дошдә-дошдә
Рәћ ковләји кәшдә дәдәј,
Ә сәр сәнг бәхд нүшдә дәдәј.

Кини дәдәј?
Дәдәј астарај ћәсму,
Дәдәј чүшмәји, мәнки.
Ћүмүр бала нурсүзи,
Нур дәдәј нә бирәнки.

Дорд дәдәји – дорд ән бала,
Дәрд дәдәји – дәрд ән бала.
Дәдәј мәлћәм һәр јараји,
Дәдәј гәлхән ән балаји.

Баларә руз дорә дәдәј,
Шори дирә шорә дәдәј!
Хубиһој дәдәјә соj нидав бирә,
Дәдәјә ә дүнјо тој нидав бирә!

Лово-тәшвој ән дәдәј
Әз һәр тилсим кучлуни.
Дәдәј ḩошир ḩоширһо,
Дәдәј – сәрү точлуни!

Кини дәдәј?
Дәдәј сура дошдәкор,
Тум шолуми кошдәкор,
Синә пишо дорәкор,
Чунә гурбу сохдәкор.

Ни кују дәрд хүшдәрә,
Ә дәрд кәс шәрик имбу.
Нихоју гәрд хүшдәрә,
Ә јә инсон јүк нибу.
Һисдими әз дәдәј ḩәзизтә инсон?
Дүлү әз дүл дәдәј тәмизтә инсон?

Кини дәдәј?
Дәдәј јә инсони ки,
Һәмишә тики сәрјү.
Әри оморә гиног
Һәмишә рәḩо дәрјү.
Кини мидав дорә гимәт дәдәјә,
Ḩүмүрбоги күрдә ḩүрмәт дәдәјә?
Ә сәр дәсһо кәрәк кәрдундә урә!
Ә сүрхә тәхт кәрәк нүшүндә урә!
Дәдәјә кәрәк нисд нә мол, нә дәвләт,
Бәхшәј дәдәј әнчәг тәмизә мүḩбәт!

Һисдими әз дәдәј һәзизтә инсон?
Дүлү әз дүл дәдәј тәмизтә инсон?
Дәдәј эн кәрәкә инсон,
Ә һәр зомон, ә һәр дәврон...

Гүбәјмә Гүбә

Јә тараф тү вишә, јәки никәрә,
Әз һәр чикә гиног вокундә дәрә,
Ошуг мәјду күрдә саз зәрә-зәрә:
Әчәји түрә тој, Гүбәјмә, Гүбә?

Әдәј дәкиш бирә рузбәруз, сал-сал,
Појиз түш сәфолу ә тәһәр васал,
Түрә Гызбәнәвшә, Шоһдоги, Гудјал:
Әчәји түрә тој, Гүбәјмә, Гүбә?

Шориһо тији бу һәр вәхд ә сәртү,
Һәрүси, гүдүши винү һәр дәртү,
“Вагзалы” вәчәјүт бил кук-духдәртү:
Әчәји түрә тој, Гүбәјмә, Гүбә?

Чәјронһо кәшдәнүт ә сәр доғһојтү,
Сәјмәјә бәһәрһо бәхшәј боғһојтү,
Дүлә сәрин сохдә ов билоғһојтү:
Әчәји түрә тој, Гүбәјмә, Гүбә?

Түрә вәри рача, товушә чирјәт,
Инсон ошуг бирә, бәсдәни мүһбәт.
Тү тилсим Шәбәтәј, дор урә һәлбәт:
Әчәји түрә тој, Гүбәјмә, Гүбә?

Бил бу сәбәһ

Дәрд кук-духдәр дүл мүкүшү,
Руз кәләтә сијә имбу.
Ћол нәчоги ди јәкишү,
Јә дәс имбу, хијә имбу.

Јә тәлүлә варафд ә дәс,
Бәбә-дәдәј дәрд микәшү.
Синә-сухи, тәнкә нәфәс
Ә сәр "чорә" дәс микәшү.

Тәјтә һәјил кәлә бирә,
Сипи имбу мујһој эн сәр.
Әри һәјил һүмүр дирә
Дуз мисохут кор сәрбәсәр.

Куфдирәнүт, духдәр һәр вәхд,
Бәхш үзкәји, эн тү нисди.
Нидај күрдә духдәрә сәхд,
Бинәј инсон һәдәт бәсди.

Кук дојоги әри хунә,
Ә гүлп бәбә-дәдәј дарав.
Ћолол сох ки, хурдә нунә,
Кукиш әз дәс нә вадарав.

Чофој дәдәј, чофој бәбә,
Үшүг винүт кук нә духдәр.
Данут чикәј хуб-хәрәбә,
Ћүрмәт күрдә, вокунут дәр.

Ћисоб һүмүр һәсонт нисди,
Тәјтә човоб дурази рәһ.
Кәлә һисди, һәјил һисди,
И дүнјорәһ бил бу сәбәһ.

Дивор Маḩаров[1]

Појисдәм ә пишој Дивор Маḩаров,
Әз мүвәћ кирошдә чәнд фикир-хәјол.
Мәтләб дүлмә ухшәш зәрәнбу ә хов,
Имоhој дарафдәм ә чәнд чиро ћол.

Ә дүл Јәршоләјим Мигдаш нур дирә,
Шәломо ә Худо мүћбәтә бурбунд.
Ћәсрәтә рућ Довид тәјтә шор бирә,
Әз мирос Шәломо јә диворлә мунд.

Дү караз Бәјт Мигдаш зулумhо дири,
Вачарундут урә, сухундут урә.
Бирә-нәбирәјү hә тараш бири,
Инсофсүзhо күшдәт чәḩмәт чуhурә.

Һашданки Исројил ә тилсим дәри,
Әз hәр тараф дүшмә шишири урә.
Ә сәрјү hә сијә булудhо вәри,
Војисдә әзир тәрс кирүт чуhурә.

Әри чүни хәлгә әзини гисмәт,
Чү ḩонкори сохди, ој Офуррәкор?
Һә әдәј хун хурдә вичирә чәḩмәт,
Әхи и чәḩмәтә түни хүррәкор?

Ә бинәј ән дивор хәлг дәсдә-дәсдә,
Ә дуво оморә әз hәр күнч ḩилом.
Ә тү, Офуррәкор, хәлг имид бәсдә,
Әз зулум, бәлоhо хилос бу томом.

---

[1] Дивор Маḩаров – Ә чуhури: Дивор Гәрби (дивор кирјо).
Ә уруси: Стена плача.

Сәјмүн Бәјт Мигдашә вокундә јә руз,
Хәлгтү имбурбуну мүћбәт хүшдәрә.
Бәлкә у вәхд имбу һәр чәтини дуз,
Әз ћәрә мәкири күшдә-күшдәрә.

Нун тәнүји

Әри нун тәнүји бүрчундә дәдәј,
Орд, овә докундә хәмирә мисохд.
Тәштә ә кәрмә күнч кунчундә дәдәј,
Тә "хәми оморә" чәнд корә мисохд.

Һүзүмә дәчирә ә сәр-сәр јәки,
Иму мусухундим аташ тәнүрә.
Аташ сухдә тәнү " ћәзүр бирәки",
Минорим јәр-бә-јәр һәр карастирә.

"Нум Худо ә шәм Одуноj", - куфдирә,
Дәдәј дәбәсдәнбу ә тәнү нунә.
Нунһо јәки-јәки јә хуб бүрчирә,
Пур имбисдо ә буј таза нун хунә.

Бәћзибо әз дивор тәнү офдорә,
Бәгдә ә конколуш күмбә мичарусд.
Дәдәј кәнә корә әз дәс нә норә,
Мукуфди: "Винишһо, нун әз дәс чарусд".

Иму ћәјил бирим, шори мисохдим,
Әкәр мишинирим конколуш имбу.
Әз дәдәј һәммәјму урә михосдим,
Дәдәј һәр ћәјилә тикә дорәнбу.

Ә чәнд тикә сохдә jә кәрмә нунә,
Кәрә, пәни зәрә михурдим пәҺ-пәҺ.
Ләззәти нун тәнү кәрм мисохд чунә,
Кушди нәс дорәнбу әзини тәмәҺ.

Әри сүбут сохдә дузи хүшдәрә,
Лап сәвкәнд хундәним ә "чун" бәрәкәт.
Данусдәним гәдүр нунә дошдәрә,
Әри ә нун расим – сохим Һәрәкәт.

У тәштләj хәмиjи ә хунә мунди,
Дәдәj ә гәришjү чәнд хәми зәри.
Дәдәj кәлә зәни, тәнүш нә мунди,
Дәhәм нун тәнүjи ә ләhә дәри.

Мәрдә биjо хосиjәт бу

Мәрдә биjо хосиjәт бу,
Сохдә кофjү нәсиҺәт бу,
Аста соху коф хүшдәрә,
Әнчәг hәммә шину урә.

Мәрдә биjо хосиjәт бу,
Ә hәр шори, ники дәбу.
Ә гәриш хәлг чикә кирү,
Һәми гәриш нәбу сәрү.

Мәрдә биjо хосиjәт бу,
Ә дүл гәзәб, кин нә дәбу.
Кәрәк бисдо дәс вокуну,
Ә hәрәj хәлг hә мәрд муну.

Мәрдә бијо хосијәт бу,
Әз дүл хосдә сәниһәт бу.
Сәрбәр хунәј хүшдә бирә,
Хубә руз дү кифләтјүрә.

Мәрд ә сәр коф појисдәнки,
Чикәј кофә данусдәнки,
Сәрә-гузи нибу урә,
Ћүрмәт мәрди имбу урә.

Сәдигә зән – дәдәјмәни

Ә рәћ гисмәт вәдирәмо
Сәдигә зән – у дәдәјмә.
Ә Исројил вәхүшд омо
Сәдигә зән – у дәдәјмә.

Гисмәт овурд инчо урә,
Худолүјә дәдәјмурә,
Шор сохд амбар дүл имурә
Сәдигә зән – у дәдәјмә.

Худо һәчи бәрд ћисобә,
Дәдәјә дур һишд әз Гүбә,
Динч нә бисдо ә јон бәбә
Сәдигә зән – у дәдәјмә.

Дәдәј сәдиг – сәдиг хори,
Гисмәт дәдәј ә и хори.
Ә и хори сәрә нори
Сәдигә зән – у дәдәјмә.

Ћололә зән, нуму тәмиз,
Расдә инсон, һәглү, һәзиз,
Хушхосијәт, дүлү тәмиз,
Сәдигә зән – у дәдәјмә.

Шәхинә ә руjу вәбу,
Мәтләбhо ә дүлү дәбу,
Әри hәммә чун сохд гурбу
Сәдигә зән – у дәдәjмә.

Чикәj кофә данусдәнбу,
Бинәj корә данусдәнбу,
Ковләjи хәлгә хосдәнбу
Сәдигә зән – у дәдәjмә.

Ә гуншиhо чәвги дири,
Ә шолуми hороj зәри.
Шолjәћ гулум-гунши бири
Сәдигә зән – у дәдәjмә.

Шүвәрсүзә салhо дири,
Амбар зәћмәт, дәрд кәшири,
Әри кифләт әрхә бири
Сәдигә зән – у дәдәjмә.

Шәвhо ховсүз амбар мунди,
Нәнәм-нәнуj ћәjил хунди,
Нә куфдири ки, вомунди
Сәдигә зән – у дәдәjмә.

Балаhорә кәлә сохди,
Нәвәhорә кәлә сохди,
Үшүг дори, ковлә сохди
Сәдигә зән – у дәдәjмә.

Ә сәр сүфрә вәбу нуну,
Әри гиног мусухд чуну,
Ә jор hәммә hәчу муну
Сәдигә зән – у дәдәjмә.

Урә рәһо нәдо гисмәт,
Ә Исројил бисдо рәһмәт,
Ә рафдәкиш нәдо зәһмәт
Сәдигә зән – у дәдәјмә.

Ә һәрүси, гүдүшиһо,
Ә никиһо, ә шориһо,
Кумәк бирә дәс дориһо
Сәдигә зән – дәдәјмәни.

Ә кәрәки - рәһ норәкор,
Укут, ковнә, дүл дорәкор,
Ә һүрмәт хәлг домундәкор
Сәдигә зән – дәдәјмәни.

Дәдәјлүјә дүнјојмәрә
Худо вини амбар мәрә.
Әријү воj әдәм зәрә,
Сәдигә зән – дәдәјмәни.

Ә дүл хәләф, нәвә зүһү,
Ә сәр һилом кәшдү рүһү,
Ә кинһидим – әхир рәһү,
Сәдигә зән – дәдәјмәни.

Дәдәјсүзи – зурба доги,
Иму һисдим – дәдәј соги.
Ә дүл дәри һүмүрбоги,
Сәдигә зән – дәдәјмәни.

Исројил

Әз мәркәз тә сафун, мәркәз тә дарум,
Лүнк-лүнк кәшдүм хори түрә, Исројил.
Әз рачи вәтәнмә ә әшг оморум,
Худо бәхшә дори түрә, Исројил.

Ә гәлтү бинә күрд хәләф Овроһом,
Дәртү рәһо әри инсонһој һилом,
Әри һәммә хосдә динчи нә шалом,
Шәм[1] нүмунә нори түрә, Исројил.

Шәһәрһојтү кәлә бирә, рач бирә,
Һүндүрә хунәһо ћәсмурә дирә,
Тү сәдиги, чәһмәт түрә вәчирә,
Худо мозол дори түрә, Исројил.

Дүшмәһојтү амбар, дусдһојтү кәми,
Дүшмәһојтү имбу батмишә кәми,
Ә дүнјоһ нә кәшо чүм хәлгтү нәми,
Хәлгтү винү шоритүрә, Исројил.

Ковурә-сипирә ћәләмтү һүндүр,
Дүл дүшмәһојтүрә сохдәни күмүр,
Чәндгәдә ћилом һисд, унгәдә ћүмүр
Офуррәкор дори түрә, Исројил.

И хоритү дири чәнд чиро милләт,
Һәр дүшмә ә хоктү раси ә нәћләт,
Хәлгтү кәширикәш курундә зәһмәт,
Хилос сохди хоритүрә, Исројил.

[1] Шәм: (ивр.) – Худо.

Миши чун сухундкәш, нә вини түрә,
Ә гәрибі варасд нәби ḩүмүрә,
Ә һәр бинә тү һисс сохдә руḩјүрә,
Руḩјү дошдә хоритүрә, Исројил.

Чәнд бүркһо дүшмәһо үстүн вәромо,
Дидәркин бисдокәш, хәлг вокошд омо,
Чунсүзә хориһо ә чун диромо,
Хәлттү имид дори түрә, Исројил.

Јәршоләјим јә тәкләји ә дүнјоһ,
Шурә дәрјоһ јә тәкләји әз дәрјоһ,
Ә тү дәри чүмһој инсонһој дүнјоһ,
Тилсимлүјә хори түрә, Исројил.

Чүкләлә һисдикәш, тү ән имуни,
Ḩәсәллү-ширлүјә Вәтән имуни,
Чун иму, хун иму, бәдән имуни,
Хәлг ә дүл дәнори түрә, Исројил.

Гуншиһо ә чүм дусд виникә әкәр,
Јә динчи-дүлчәḩми дирикә әкәр,
Хәлг түрә ковләји дорикә әкәр,
Гәдәр нибу шоритүрә, Исројил.

Шәбәтәј хосдәни әри тү лово,
Ә сәртү нәјово булутһој дәḩво,
Хәлгтү нәфәс кәшү шолумә һово,
Худо дору хори түрә, Исројил.

Дәḩво нә овурди jә хуби һәлә

Дәḩво нә овурди jә хуби һәлә,
Әз дәḩвә һә кәнәш ḩилом вачарусд.
Чүмү ḩәрслү мунди чүклә нә кәлә,
Сокитә руз инсон ә зулум чарусд.

Кәнә мәчбур мундә кукһо-духдәрһо,
Ә рәћ вадарафдүт ә дүшһо jәрәг.
Кәнә ә зәћмәт дә, ә болә сәрһо,
Ә сиjә хәтәвоз пур бирә вәрәг.

Бәдә хәбәр куфтә диворә-дәрә,
Рафдә рәћ кук-духдәр нә бисдо һич сук.
Ә чикәj кук зәнү гәдүш бәбәрә,
Бәбә әдәj зәрә гәдүш әри кук.

Хизбала[1] гудузи, Хамасиш[2] гудуз,
Әзир говол Ирон вәчәсдә уһо[3].
Дүшмәjә гуншиһо нәс дорәнүт руз,
Гимәт зиндәкуни Исроjил буһо.

Ә пәjмунд дарафдкә сәдигә хори,
Jә пәнчә хорини хори Исроjил.
Худо и хорирә ḩиврирә дори,
Әнчәг һә ә чәзон дәри Исроjил.

---

[1] Хизбала – Тәшкилот тиррори, рәћбәрjү Хасан Насрелла. Нүшдәт ә Ливан.
[2] Хамас – Тәшкилот тиррори, рәћбәрjү Исмаил Ћанија. Нүшдәт ә Газа.
[3] «Әзир говол Ирон вәчәсдә уһо» – И дү тәшкилотә Ирон ә пул нә jәрәгәвоз вәрзундәни ки, уһо ә Исроjиләвоз һәмишә дәḩво бәрүт.

Хәлг нәсда чүникә ковләји, динчи,
Һә ә күштә күшт дә, һә үлүм-итим.
Гисмәт ән и хәлгмә һә вәнчи-вәнчи,
Тәкәј бијо мунут ћәјилһо јәтим?

Чүмһој ћилом кури, кушһошү кари,
Јә кәсиш нәс дирә сијә пәрдәрә.
Имбуруз Авропа кучлу, зар-зари,
Сәбәћ ә зир појһо мивинүт сәрә.

Пәсә-пишо дүшмә, дусд бирокор нисд,
Әнчәг ә хүшдәји бовор Исројил.
Исројил ди бири, имбурузиш һисд,
Сәбәћиш күк мидү һәр дор Исројил!

Дурнаһо

Әз коми үлкәһо сәрә вәкүрдә,
Ә гүдүшә хори оморәјт гиног?
Һә ә рәћһо дәрит дәсдәрә күрдә,
Ћүмүр ишму дәри һәр вәхд ә синог.

Ә и күл-чичәклү, савзалү хори,
Ә бинәј дәрјочә күрдәјт мәскәнә.
Гисмәт ишмуш һәчи норә омори,
Әз инчош пар зәрә мадарајт кәнә.

Дурнаһо, офуррә оморәјт һәчи,
Чун ишму нәс дорә ә хиники тоб.
Ћәсмушму тәмиз бу, чүшмә дувочи,
Ә дураза рәћһо нә кәшит ћәзоб.

Ә рәћәти нүшди кәлә дәсдәшму,
Әри кура сохдә куч-чун хүшдәрә.
Әдәј ләззәт дорә сәсә-сәс ишму,
Ћәјф ки, мә насданум зуһун ишмурә.

Нишон мүћбәт, дусди хәлгһојит һәр вәхд,
Инсонһо әришму ћәјкәл вәнорә.
Нишон чунсогинит, ҹошири нә бәхд,
Һәр инсонә моју винү дурнарә.

Әз үлкә ә үлкә мәмизүл[1] норә,
Таза нәсилһорә мидорит ишму.
Бәлкә и дәсикә инчо оморә,
Овозәј шолуми мијорит ишму!

Кинерет[2]

Оморәм појисдәм ә јон Кинерет,
Дүл әдәј дорд дорә әз јозугә ћол.
Хәлгһо урә һәр вәхд хилоскор дирәт,
Имоһој вәкүрди чунјүрә зовол.

Овһојү кәм бирә сәҹәт-бә-сәҹәт,
Сәнгһој бинәј дорун ә пишој поји.
Ќујкә Кинеретә вәкүрди нәҹләт,
Чүм әдәј кирисдә, дүл һој-һороји.

Кинерет чәнд бүркһо имид хәлг бири,
Битәв чонлуһорә тә и вәхд дошди.
Дүшмәш урә чорәј хилоси дири,
Әри хүшдә ә дүл тум зафти кошди.

---

[1] Мәмизүл – (мәнзүл, мәмзүл) – инчо мәћәлүјә чикә күрдә.
[2] Кинерет – Дәрјочә ә сафун Исројил, ә гирог шәһәр Тивәријә.

Чутам кәмиhорә ә кор дәшәндә,
Чәḩмәт курә нибу,hич тән нишүрүт?
Чәḩкирhо турhорә, гирhорә шәндә,
Чәнд нүвә* чәḩhорә дијә никүрүт?

Кирә ḩәсму дорә амбар ов, воруш ,
Һәм боллуги дирә, hәм болә дирә.
Кирә ов кәмикә нәс мундә хомуш,
Әри зиндәкуни hә кәшдә чорә.

Сәр нә вәдәбәрдүм әз и сур hич вәхд,
Гонунhој тәбиәт чутам дуз бирә!?
Јә үлкә вәчәсдә ә үшүг ән бәхд,
Јәкикә әз зулмот үшүг нәс дирә.

Ә гопуhој ḩәсмуш чәнд килит вәри,
Әри ки рәђоји, әри ки гили.
Мозол-бәхд инсониш hә зир-зәвәри,
Әнчәг нә кирору әз дәр килкули.

Мә hәчи данусдәм и ḩәјнәј чәḩмәт
Һәр вәхд товуш миду, hич вәхд кур нибу.
Ḩәрс ḩәјнә хүшк бирә, хәлг дирә зәђмәт,
Нәсда чутам соху, ḩәјнә “кур” нәбу.

Ә дүлмә дошдәнүм имидә hәр вәхд,
Јә руз ә и хори мүḩчүзә имбу.
Ә сәр Исројилиш бәлкә мијов бәхд,
Хубә бәхш тәбиәт у вәхд вир нибу.

Чүмһоj чуһури

Һич вәхд кәм нә бисдо әз чүмһо болә,
Ә дүнjоһ оморәт, могбуни дирәт.
Чүмһо кировундәт һәр чиро ћолә,
Шоһод ән бәдә кор, бәдһәмәл бирәт.

Ә тәһәр ән дәрjоһ лугондут уһо,
Ә лугонди дәрjоһ уһорә дәрди.
Әз дәрдә кәширә вомундут уһо,
Залум шори чүмә дүздири, бәрди.

Ә һәр күнч ән дүнjоһ и чүмһо лови,
Ә рәћ хубә гисмәт һә әдәт кәшдә.
Ә вәтәниш һүмүр jә тәрсә хови,
Нәхоһһо, дүшмәһо сокит нәс һишдә.

Чүмһоj үзкә милләт әз шори кури,
Нәс дирә чуһурә ә чү болә дә.
Әричү дәрд кәшү чүмһоj чуһури?
Бәкәм ә гисмәтjү ковләjи нәдә?

Jә руз мишовунут чуһурһо әтәк,
Гәдо-болә тиһи бу әз синәшү.
Руз миjов зир-зәвәр имбу чәрх фәләк,
Чуһурһо ковлә бу, гәсос дүшмәшү.

Чүм әз чүм нәзники, чүм әз чүм дури,
И чүмһо мизиһүт, имбошут гоjим.
И чүмһоj чуһури, чүмһоj чуһури,
Һәр вәхд мидәнүшүт ә Jәршоләjим.

Инсон бијо сабурлу бу

Һәр вәхд әдәјм шинирә ки,
Инсон бијо сабурлу бу.
Хуб-хәрәбиш винирәки,
Инсон бијо сабурлу бу.

Дузә рәћә әри кәшдә,
Динчи сәрә әри дошдә,
Тум дусдирә әри кошдә
Инсон бијо сабурлу бу.

Әри әз бәхд мозол чирә,
Әри сәһиб мишбәһ бирә,
Әри хубә рузһо дирә
Инсон бијо сабурлу бу.

Һәјилһорә соху кәлә,
Ә бог кору дорә, күлә,
Дүрүст соху војкәј дүлә
Инсон бијо сабурлу бу.

Ә рәћ дәһвош пој норәнки,
Ә дәс јәрәг вәкүрдәнки,
Чәтинирәш винирәнки
Инсон бијо сабурлу бу.

Дуз нәс сохдә тәһәди кор,
Зәћмәт сохдә шәфтә һомор,
Тәјтә бәһәр дирә әз дор
Инсон бијо сабурлу бу.

Гимәт сабур – кәлә гимәт,
Сабур мидү гувот, чүрһәт,
Бәһәр винү әз бог мүћбәт
Инсон бијо сабурлу бу.

Дәḩәм сабур тәлћи дорә,
Бәһәр сабур ширин бирә,
Әнчомурә әри дирә
Инсон бијо сабурлу бу.

Мәḩлүм

Әри мәḩлүмһојмә

Мәḩлүмини курундә рәћ,
Мәḩлүм бијо әгүлмәнд бу.
Шокирд ћәзүр сохдә, сәбәћ
Ә јон јә кәс рүхшәнд нәбу,
Данандә бу, саррафмәнд бу.

Мәḩлүмини кәлә зәћмәт,
Чәнд сифәтһо мәḩлүм дирә.
Әриән у ә гәд чәḩмәт
Мәḩлүмә һә ћүрмәт бирә,
Тум чофорә мәḩлүм дирә.

Хубә мәḩлүм һәр шокирдә
Ә чүм ḩәјил хүшдә дирә.
Чәтинә вәхд әз дәс күрдә,
Әри шокирд бәбә бирә,
Әри шокирд дәдәј бирә.

Ә һәнк бәбә-дәдәј мәḩлүм,
Әз курунди вәхд пир бирә.
Вәхд кирошдә ә пишој чүм
Хубә бәһәр чофо дирә,
Тәјтә ḩәрс чүм дүлшор бирә.

Мәḩлүм әгүл-охмо дорә,
Товушә рәћ бурбундә у.
Хубә нум әз хүшдә норә,
Ә дүл шокирд домундә у
Ә сәр ћүрмәт вомундә у.

Әз Һ̦индорһо-тә Һ̦индорһо[1]

Һ̦әсүл бирә руз эн дорһо,
Таза сали - у Һ̦индорһо.
Бул-бул кәрдо бәһәр-борһо
Әз Һ̦индорһо - тә Һ̦индорһо.

Инсон соху имборәкбу,
Худо урәш бил кумәк бу.
Хок, бил мәђсул дорә хок бу
Әз Һ̦индорһо - тә Һ̦индоро.

Воруш һәсму хори шүрү,
Чүшмә гәдәр кәрмә күрү,
Дүл тәбиәт бил нә мүрү
Әз Һ̦индорһо - тә Һ̦индорһо.

Хокһој хори бирә хәбәр,
Кәлә имбу һәр дор јә сәр,
Бәһәрһо дү ширин-шәкәр
Әз Һ̦индорһо - тә Һ̦индорһо.

Инсон ә хок, дор куч вәнү,
Бәгдә сәјмә мәђсул чинү.
Ә сәр сүфрә бил дәчинү
Әз Һ̦индорһо -тә Һ̦индорһо.

Кәндүм, зәјтун, онкур үшүг,
Әнчил, хирмов лап јорошуг.
Сүфрә кәрдо були, очуг
Әз Һ̦индорһо - тә Һ̦индорһо.

[1] Һ̦индорһо - (иврит) -Ту би Шват

Бәhәр хори нә кәрдо кәм,
Һүмүр эн хәлг кәрдо бәhәм.
Әз харувиш[1] кәшү дәһәм
Әз Һиндорhо - тә Һиндорhо.

Сукот

Әз Худо бәхш вәкүрд хубә хәтимә[2],
Инсон әри сохдә довом hүмүрә.
Сохдә хубә корhо нә муну нимә,
Хубә һәмәлhојү шор соху урә.

Әз Кипур вадарафд, хәндәлов бирә,
Инсон әдәј норә бинәј сукорә.
Диворhо вәбәрдә, вокундә дәрә,
Ә шохhовоз күрдә бунләј сукорә.

Мишбәћә вәчирә, ә суко нүшдә,
Чор чиро кошдәрә ә дәсдә норә.
Әсрог[3], hадас[4] сохдә мәст әз буј хүшдә,
Ә шидрај эн инсон лулов[5] суј зәрә.

Шәһәно[6] нәс дорә нә бүј, нә дәh,әм,
Ә дүнјоh офуррә омори hәчи.
Әз инсон нәс сохдә у сојәрә кәм,
Ә гуллуг эн инсон у дәри hәчи.

---

[1] Харув – (ивр.) – и бәhәр ә ранк киро әз михәк түндтәји, ә фурм похләји, оммо әз похлә дуразтәји. Ә уруси – рожковое дерево.
[2] Хәтимә – ә кипур, пишој дәрвозәј һәсму гили бирә мүhүр инсон зәрә оморә.
[3] Әсрог – этрог. Јәки әз чор кошдәhој хори. У хубә буј дорә вә дәһәмлүни. Ә лимон ухшәш зәрә.
[4] hадас – мирт. Бују hисди, дәһәмү нәһ.
[5] Лулов – Шивләј дор хирмови. Дәһәмү hисди, бују нәһ.
[6] Шәһәно – һәрәво. Нә буји нә дәһәм урә.

Инсон һисд, мисоху мисвојә корһо,
Һәр вәхд ә кумәки кумәксүз мијов.
Әнчәг вирихдәни әз ћохмој Тиро,
Әри ән у зәрә у суј ә лулов.

Инсон һисд, дүлхоһи, мисвојүш амбар,
Әз јә кор нимуну һич вәхд ә гирог.
Әз ћохмоһој Тиро әгүлүш амбар,
Урә тој сохдәнүт ә бәһәр әсрог.

Инсон һисд, Тирорә әзбәр данусдә,
Әз һәммә хүшдәрә зәвәртә норә.
Әз хубә ḩәмәлһо гирог појусдә,
Ә һәнк һадас нимә мисоху корә.

Инсон һисд, нәс сохдә хуби-хәрәби,
Әнчәг зиһисдәни ḩүмүр хүшдәрә.
Әри ән у ḩүмүр әзини дәби,
Ә јор дировундә у шәḩәнорә.

Инсон чәḩм сохдәнки и чор кошдәрә,
Ә һәнк јә мүшд имбу уһорә дирә.
Гәдүр зиһисдәрә, гәдүр дошдәрә
Миданит, әјәки кумәки бирә.

Әз зулум ән пәрḩу хәлг хилос бирә,
Чүл сал ә сәћроһој Худо домунди.
Әз тараф Исројил тә үшүг дирә,
Чәḩмәт овсуз, киснә, имидсүз мунди.

Сукоһо ә сәћро хунәј хәлг бири,
Әз кәрми, хиники, әз воруш дошди.
Бәгдә хәлг ә хори, мәскән расири,
Әз нәсил ә нәсил сукорә дошди.

Әкәр хәлг зиһисдкә чәһми, мәһрибон,
Әгүл, куч ни имбу әз уho hич кәм.
Јәкәм чун вәнокә ә hәр кор инсон,
Хубә бәhәр миду hәр кошдә гәләм.

Сукот дүлшор сохдә, имидлү сохдә,
Һишдәни вокундә дәрhoj hәсмурә.
Һәсму ә сәр хори овhорә рихдә,
Зәһмәт инсон хубә бәhәрho дорә.

Чуhурhoj доги

Чуhурho, чуhурho, чуhурhoj доги,
Һә гәриб бисдорит ә руј ән хори.
Әришму дүл хосдә әнчәг чунсоги,
Худо ишмурә лап чиро рәһ дори.

Гисмәт бәбә-дәдәј, ән бирор-хәhәр,
Ә микләј ән рәһhoj дүнјоh домунди.
Руј рујә нәс дирә, дүл хурдә сәһәр,
Һә әз кузәт сохдә чүмиш вомунди.

Нәсда кура бирә әјәки hәлә,
Һәр инсон сохдәни кор-пишәјүрә.
Зәһмәт кәширәкор ән хунә кәлә,
Ә зир јүк дәшәнди дүш-ләшәјүрә.

Имбуми ә дүнјоh hич әзини кор,
Чуhурhoj догиму hәммә чәһм бошут?
Дүлә војисдәни, мүвәһ, сох бовор,
Һәзизho ә јәки руј-бә-руј нүшүт.

Әчә мунд нәс

Ә 2.12.2010 сал, ә дог Кармел, наданho вишәрә сухундәт. 44 кукho-духдәрhoj Исроjил әри аташа кушдә нә одомиhорә хилос сохдә оморә ә микләj әлов домундә зиндә-зиндә тәләф бирәт.

Хәлг ә Ћәнукоjи сохдәнкә шори,
Залумho Кармелә шәђәмдон дирүт.
Ә сәр hүндүрә дог, ә рачә хори,
Дорhорә ә чикәj шәђәм винирүт.

Зуhун әлов дураз бисдо ә Кармел,
Савзалүjә вишә чарусд ә күмүр.
Чүл чор хәләф күрдүт дәсдә ә Кармел,
Хилос нә бисдорут әз чәнчәл hүмүр.

Әри хилос сохдә уho оморә,
Ә ләђәj әчдоho - аташ дарафдүт.
Әри вәтән чунә гурбуну дорә,
Зиндә-зиндә сухдә, әз дүнjoh рафдүт.

Әз гәриш автобус чүл дәно хәләф,
Әрчү нә винирүт jә кумәкә дәс?
Әрчү миjосд бирә кук-духдәр тәләф?
Ә коми күнч домунд "Ћәнукоjи нәс?"[1]

[1] "Ћәнукоjи нәс" – Маккабиho Битә Мигдашә хилос сохдәнки, әри Битә Мигдашә әз чүлки дүшмәho тәмиз сохдә, рүгән кәрәк бу сухунут. Уho офдәнүт jә кузә рүгән, комики ә чикәj 2 руз сухдәни 8 руз. И нәс-мүђчүзә әз у вәхдәвоз ә миђид хәлг чарусди.

Ә пишој әзини зобунә корһо
Дүл коми залуми, һәчи тоб дорә?
Чәнд сал бәгдә кәнә мәхүсүт дорһо,
Куј, ки мокордуну у хәләфһорә?

Аташа мүкүшүт, ләс имбу һәрә,
Хунәһо, чикәһо һәрчү имбу дуз.
Һәјилһо микәшдүт дәдәј-бәбәрә,
Әри дәдәј-бәбә нибу шорә руз...

Руһ бәбәһо

Руһ бәбәһо һорој зәрәт,
Иму бијојм ә Исројил.
Ә рәһ чәһмәт чирог бирәт,
Иму бијојм ә Исројил.

Руһ бәбәһо һилом кәшдәт,
Ә һәр чики шолјәһ нүшдәт,
Хәлгә имид дорәт, дошдәт
Иму бијојм ә Исројил.

Руһ бәбәһо рази нибу
Јәршоләјим килкули бу.
Урә дорим, кумәк имбу
Иму бијојм ә Исројил.

Әз бәбәһо дуво хојим,
Әри ә сәр Сион пројим,
Бошим гәлхән Јәршоләјим,
Иму бијојм ә Исројил.

Руһ бәбәһо имбу хомуш,
Һүмүр хәлгјү кирошдкә хуш,
Әри ковлә бирәјимуш
Иму бијојм ә Исројил.

Коф мәрди

Мәрд ә мәрди хүшдә соф бирәникә,
Әзир пәпәх мәрди биjо домуну.
Әкәр jә инсонә коф дорәникә,
Тә әхир ә сәр коф биjо вомуну.

Коф дорә, фурмундә лоjиги мәрд нисд,
Биjо сәхдә коф бу jә “нәӊ”, jә“әри”.
Әри “нәӊ”ә човоб, човоб “нәӊ”и һисд,
Ә “әри” ћүрмәт дә, ићтибор дәри.

Мәрд човобсүз һишдкә “нәӊ”нә “әри”рә,
Ћисоб сох , ә микләj мәнкәнә дәри.
Тониш, ћовур-ћәрмәћ мукуjут: “Ирә,
Руj дусди, хосиjәт мәрди нә вәри”.

Әкәр нә куфдири нә “нәӊ”нә“әри”,
Нә түрә гәрхундут, нә түгәрхунди.
Ә кәрәк бирә вәхд кумәк нә дири,
Мә куj ки, jә инсон әз тү гәрхунди.

Коф

Коф һисд – әз сүрх буһоjи,
Коф һисд – әз гуруш учуз.
Коф һисд – мәлћәм, чорәjи,
Куфдирикә урә дуз.

Коф һисд – расундә ә руз,
Коф һисд – һишдә тамаруз.
Коф һисд – вәбәрдә ә чүм,
Коф һисд – вәнкәсдә әз чүм.

Коф буррани, коф бәсдә,
Коф күрдәни ә дәсдә.
Коф ов-аташ, һәм хуни,
Коф хилоси, рәђм чуни.

Һәр кофә чикәјүни,
Һәр кофә бинәјүни.
Ә сәр коф вәри ђилом,
Коф күрдәкори ђохом.

Әјн Кеди[1]

Појисдәм ә микләј ән јә рачә бог,
Дәрјоһ ә пишој чүм әдәј шәвг зәрә.
Ә пәсәј кәмәрмә јә һүндүрә дог,
Ә тәһәр ән гәлхән күрди хүшдәрә.

Әз рачи күл-чичәк ә бәђс-бәђс дәри,
Гушһо әдәт хундә һә чәһ-чәһ зәрә.
Бәрәкәт ән хори ә дорһо вәри,
Чүмә тимор сохдә лап и мәнзәрә.

Јорошуг ән догһо кәчиһој доги,
Әдәт дәниширә ә тәһәр чәјрон.
Һәр кәчи әз јәки кучлу, гиврогиы,
Рачишү сохәни инсонә һәјрон.

Дорһој хирмов сојәј хүшдәрә дорә,
Рәђәти вәкүрү бијово гиног.
Дәсдәј кәчи ә сәр билог оморә,
Пәђ-пәђ хурдә әз ов палаша билог.

[1] Әјн Кеди – кибус ә бинәј Шура дәрјоһ (Мертвое море)

Ә миклэj дог-дэрэ, сэнглүjэ хори,
Офуррэкор дэрjоh, билогho дори.
Инсон э и хори поjэ дэнори,
Мэскэн чэннэт-мэкон, чунсоги нори.

Зэḣмэт инсон бил эз хэjр нэ вадарав,
Мэшэти нэ кэрдо hич эз jэ тараф.
Инсон биjов, лэззэт вэкүрдэ, бурав,
Ḣэзз вэкүрдэ, гимэт дү э hэнк сарраф.

Ә Барселона

Ә дэсдэj ḥивриhоj Исроjил бирүм,
Поjисдэм э пишоj jэ күḣнэ дивор.
Ḣэрфhоj ḥивритирэ э руj сэнг дирүм,
Хэjли вэхт э чүммэ нэ сохдум бовор.

Ә килсэ руj-бэ-руj поjисди бинэ,
Килсэ эз и бинэ hүндүри, дураз.
Фикир сохдум, чүтарз инчо дү динэ
Ә jон jэки hишдэт: килсэ нэ нимаз?

Чүтарз хочпэрэстho бирэбу рази,
Нимаз э jон килсэ э ḥэмэл биjов?
Тарих hич дирими эзини дузи?
Ә hэгги ни имбу, нидиров э хов!

Бинэ нэс зэрэнбу э нимаз hич суj,
Оммэ э сэр сэнгho ḣэрф Тиро вэри.
Әз бэлэдчи мукум: "Тү эримэ куj,
Сур эн и мэсэлэ э чичо дэри"?

Бэлэдчи амбара сэфэрчи дири,
Муку: "Ә и чикэ нимаз нэ бири.
И сэнгho товорих говрэhоj ḥиври,
Әз у сэнгho дивор ḥэмэл омори".

Пусд тәнмә биз-биз сохд, зуһун бисдо лол,
Ә поjһо ләрз дарафд, дәкиш бисдо ћол.
Кәми ә зиндәһо залуми сохдәт,
Ћәлә мүрдәһорәш һич динҹ нә һишдәт...

Хирона[1]

Ә вәтән ән Рамбан[2] поjә донорум,
Ә һәр тин, мәћәлә чүмә кәрдундум.
Әз и вәхд ә у вәхд күрпирә норум,
Ә микләj хунәһо хәjли вәхд мундум.

Хубә мәскән бири jә вәхд Хирона,
Ҹивриһо ә инҹо дин, ҹәдәт дошдәт.
Ҹивриһоj дүнjорә дори Рамбана,
Ћохомһо ә инҹо тум ҹилмә кошдәт.

Хунәһоj ән сәнги, тәрәћәнкиһо,
Ә у күһнә дәврһо бәрдә инсонә.
Куjкә сурәт салһо вәри ә сәнгһо,
Ә һәр ҹикә чүмһо кәшдә нишонә.

Әҹә зиһисдикәш ә дүнjоһ ҹиври,
Нә дори дүшмәһо урә һич һомон.
Амбара ҹәзобһо сәрjү кәшири,
Ҹикәj зиндәкуни кәшди һәр зомон.

---

[1] Хирона – шәһәр ә Каталонија.
[2] Рамбан – Раби Моше бен Нахман – духдир, каббалист, шо-һир, Танаха, Талмуда пүрүш сохдәкор.

Ḩивриhо ә Сфарад[1] чәнд бүрк зиhисдәт,
Ә зулм хочпәрәстhо hәр вәхд офдәрәт.
Хунәhо, чикәhо, нимазhо hишдәт,
Әз үлкә ә үлкә дидәркин бирәт.

Әз кәширә дәрдhо, ḩәзоб- ḩәзијәт,
Чәндгәдә ḩивриhо әз дин кирошдәт.
Ләгәми "маррана"[2] ә сәр вәкүрдәт,
Тәрсирәткәш, динә пәḩники дошдәт.

Имоhој чәрх фәләк јәкәм дуз бири,
Сфарад ә дүнјоh әдәј руј дошдә.
Бинәј коми мишбәḩ ә унчо дәри,
У мишбәḩ ә Сфарад мидав вокошдә.

Мокошдуми ḩиври hич ә Хирона?
Тәмәḩ сохдәкорhош кәм нисди әлбәт.
Вокошдә, норуткә hә кәнәш бинә,
Ки мидану чутам имбу әгибәт?!

Вәс нисд

Инсон ә дүнјоh омо,
Ә сәр хори појә но.
Јовош-јовош бұј вошәнд,
Нәдинчә корhорә шәнд,

---

[1] Сфарад – (иврит) – Испанија.
[2] Марран – Ә 14-15-мүн бүркhо ә Испанија ḩивриhорә мәчбур сохдәбүрүт јә дин хочпәрәстирә гобул сохут, јә нәбукә хориhој Испанијәрә тәрк сохут. Дин хочпәрәстирә гобул сохдәкорhорә нум дорут "марран" - "хук"(ә зуhур сфаради).

Нубоһорә хуб хундә,
Хубә әгүл бурбундә,
Кәширә амбар зәћмәт,
Бисдо сәћиб сәниђәт.
Ә хубә рәћ диромо,
Сүлмәһорә вәромо.
Дәниши һәр чијү һисд,
Әнчәг урә и вәс нисд.

Хунә-чикәлү бисдо,
Зәнлү- ђәјиллү бисдо.
Сүлмәһорә һә варафд,
Ә хубә дәсдә дарафд.
Пәсә-пишо дусд-тониш,
Ә чун дүширә хуниш.
Әри һәр корјү дуз бу,
Һәр рузу шорә руз бу,
Әз гүлп хубә кор күрдә,
Бәһәрјүрә вәкүрдә.
Дәниши ћәвәсү һисд,
Әнчәг урә и вәс нисд.

Ђәјилһо кәлә бирә,
Коф бәбәрә шинирә,
Ә кумәки оморут,
Ә дәс бәбә дәс дорут.
Тәшнәјирә сохдә хүрд,
Нәвәһорә ә гәл күрд.
Чүни хубтә әз и кор,
Рачә ђүмүр, рузһо шор
Кировундә у зиһисд,
Дәниши, һәр чијү һисд.
Әнчәг урә и вәс нисд.
Һә кәнәш ћәвәсү һисд.
Кәнәш офуррә војисд...
Әнчәг әз ђәчәл вәхд нисд.

Мәһ март

Мәһ март овурдәни амбара шори,
Ән кәлә шорijү - шори васали.
Әз хов хәбәр бирә зимусту хори,
Кујкә хисирәjү jә битәв сали.

Чүшмә ригазһорә лов-лови сохдә,
Әдәj хәбәр бирә һәр дог, һәр дәрә.
Дәс инсон һәр jонә тов-тови сохдә,
Дорһо, күл-чичәкһо рач гүнчә зәрә.

Һашданки мүҹчүзә бурбундә васал,
Jошлурәш, чоһиләш чун вәроморә.
Әри бәрәкәтлү бирә сал әз сал,
Ә сучдәj тәбиәт инсон оморә.

Мүһбәт дүл чоһилһо бирәни кучлу,
Ҹәрүси- гүдүши вокундә дәрә.
Һәр ҹәрүс мисоху шүвәрә тoчлу,
Ә дүнjoһ овурдә кукә, духдәрә.

Виниш, чү рачикә хүшдән тәбиәт,
Савзи, чәһ-чәһ гушһо, шыр-шыр никәрә.
Инсон дәниширә вәкүрдә ләззәт,
И рачи, бовор сох, лап ә дүл зәрә.

Инсонә амбари фикир-хәjолү,
Шори, бәхдәвәри дәвләтjү кәрдо.
Ә дүнjoһ динч зиһо һәмишә дүлү,
Амбара васалһо гисмәтjү кәрдо!

Пәнчәрә

Ә һәнк кузки вәшәрг дорә
Пәнчәрә.
Шоһид кәлә корһо бирә
Пәнчәрә.

Руз әз чүшмә нур кәширә,
Әри утог чирог бирә,
Үшүг дорә, үшүг дирә
Пәнчәрә.

Мәнк шәвирә сохдә гиног,
Шәвиш мидү үшүг утог,
Астарара сохдә "дог-дог"
Пәнчәрә.

Сурһо дошдә тараф дору,
Сәһнә бирә тараф буру,
Ә ḩәрәј дү ḩилом бору
Пәнчәрә.

Кәдә-духдәр ошуг бирә,
Дүл һәрдүшү үшүг дирә,
Ә рәḩ сәвки очуг бирә
Пәнчәрә.

Имбисдокә чонлу әкәр,
Әз дирәјү вир мисохд сәр,
Әз чәнд сурһо мидо хәбәр
Пәнчәрә.

Вәхд бирәни сәнгәш дирә,
Ә конәјү күләш дирә,
Бәдәш дирә, шорәш дирә
Пәнчәрә.

Пул

Ки куфдирә пул кәрәк нисд - дуркуни,
Пул ћүрмәт вәбәрдә ә гәриш чәһмәт.
Пул әри хубә нум војкә-вәкини,
Урә дорә әнчәг әгүлмәнд гимәт.

Пул ә дәс вәчәсдә, дүлә сохдә шор,
Ә јара вәнорә чәнд чиро мәлћәм.
Әри килитә дәр сиһирлү очор,
Пули хилос сохдә әз амбара гәм.

Пул лап кәлә кучи ә дәс ән инсон,
Дүшмәрә дусд, дусдә дүшмә мисоху.
Инсонә мәбәрү ә сүлмәһој шон,
Әнчәг ћитијот бу әсир нә соху.

Пул ћәрмәћ инсони ә пој норә рәћ,
Һәм хилос мисоху, һәм мидү болә.
Пул хуб иштоћ дорә, вәбәрдә тәмәћ,
У мидү инсонә чәнд чиро ћолә.

Бирәји һәмишә һә сәркәләји,
Нәбирәји сохдә могбун инсонә.
Пул, мол әри инсон кәлә војкәји,
Пул бәсдә, вокундә зуһун инсонә.

Ки куфдирә пул чүлк дәси – дуркуни,
Әри зиндәкуни пул һә кәрәки.
Пул дәрди, мәлћәми, ширин, огуни,
Јогин хуби, пуләш гәдәр бирәки.

Нәгүл

Нәгүл jәки-jәки ḩәмәл оморә,
Әз ләḩә э ләḩә кирошдә, мундә.
Оhил әри чоhил миросә норә,
Ә ḩәрәj хәлг әзбәр бирә, домундә.

Хубә нәгүлhорә ḩүмүр дурази,
Нәгүлhо ḩошири, дәвләт әгүли.
Әз нәгүл кәләтәш, ḩәjилиш рази,
Бәḩзи hисоб сохдә икид нәгүли.

Дүшмәhо hәм бичүт, hәм бәдәḩәмәл,
Икидhоj нәгүлhо кор данусдәнүт.
Дүшмәhо, зобуhо дирәнүт ḩәчәл,
Нәгүлhо әхирдә хуб варасдәнүт.

Бәрдә рәћ нәгүлhо кутәћ, дурази,
Ә шәhәрhо, дихhо, догhо кәрдундә.
Ә нәгүл нә дәниш э hәнк jә вози,
Нәгүл әгүл дорә, рәћә бурбундә.

Рәћhоj нәгүлhорә инсон оморә,
Ә сурлуjә дүнjоj нәгүл дарафдә.
Пура хәзинәhо лап тәмәћ дорә,
Әз дәр дироморә э чәннәт рафдә.

Ингәдә ширини зуhун эн нәгүл,
Инсон әз чәтини hич нәс тәрсирә.
Ḩүмүр инсон ухшәш зәрә э нәгүл,
Инсон э рәћ нәгүл hүнәрлү бирә.

Нәгүл ухшәш зәрә э ширинә хов,
Әри инсон чәнд сур вокундә нәгүл.
Чүтам хори сохдә билог пур э ов,
Мирос зиjод бирә әз мундә нәгүл.

Нәгүл үшүг дорә ә торикә рәћ,
Нәгүл дүл вәбәрдә ә дәрдлүјә вәхд.
Нәгүл имбуруз һисд, һәм имбу сәбәћ,
Нәгүл алмаз точ хәлг, нәхүши ә тәхт.

Ә духдәр

Бијо нә пој назлү-назлү ә бинә,
Ингәдә дог мәкәш ә чун, ә синә,
Мә вәрдүшүм ә руј винүм шәхинә,
Түсүз һилом сијә пәрдә, ә духдәр,
Тү ә дүл мәдәшән дәрдә, ә духдәр.

Түрә кузәт сохдум, тү нә омори,
И хосдә дүлмәрә лап чәзон дори,
Әрчү һишдә мәрә ћәсрәт эн шори?
Түсүз һилом сијә пәрдә, ә духдәр,
Тү ә дүл мәдәшән дәрдә, ә духдәр.

Ә һәрәј хәлг нә сох мәрә бијобур,
Бовор сох, нә мунди дијә һич сабур,
Ој мәһримә, имид мәрә тү мәбур,
Түсүз һилом сијә пәрдә, ә духдәр,
Тү ә дүл мәдәшән дәрдә, ә духдәр.

Тү михиси, мә мидиром ә ховтү,
Мә мәкүрүм әшглү мочә әз ловтү,
Бил сухуну хосдә дүлә әловтү,
Түсүз һилом сијә пәрдә, ә духдәр,
Тү ә дүл мәдәшән дәрдә, ә духдәр.

Јор, нијофди әз мә хубтә һич вәхдиш,
Мәнүм ә һүмүртү мозолиш, бәхтиш,
Шәбәтәјүм, мидүм түрә хушбәхтиш,
Түсүз һилом сијә пәрдә, ә духдәр,
Тү ә дүл мәдәшән дәрдә, ә духдәр.

Ҷәсму, ов ди ә гәрд

Ҷәсму, бијо јовош-јовош,
Чун нә сухун, лап дәрд нәди.
Тү ингәдә зобу нә бош,
Бәдрәј овә ә гәрд нәди.

Синәј хори гәбәр-гәбәр,
Дорһо әз күк хүшки зәрә.
Ҷәсму, түрә һич нисд хәбәр,
Дәрд вәкүрди бог-богчәрә.

Дәсһој инсон әдәј сохдә
Рач бу һәр јон, бу буллиги.
Кошдәһојү әдәј сухдә
Әзир чүшмә, әз гуроги.

Исројилә фикир бәрди,
Чун Кинерет дири зәћмәт.
Нәс варасдә сәрәдәрди,
Әдәј овсуз мундә чәҹмәт.

Ә чикәј рәћ кәшдә офдә,
Ћүкмәт әнчәг һә ә коф дә.
Гимәт овиш һә варафдә,
Ҷәмәл ә рәћ нәс дарафдә.

Ҷәсму, имид ә тү мунди,
Хәлгә хилос сох әз и дәрд.
Ә тәшнәји ов домунди,
Бәхш нәс дорә, ов ди ә гәрд.

Үшүг

Ә торики дәбирәнки,
Чүмһо јәчи нәдирәнки,
Фикир сохдә, түни сараф,
Тү чүм кәрдун ә һәр тараф,
Ҝәшд нүктәләј үшүгә тү,
Ә һәнк товуш чирогә тү.

Фәм сох пәсә-пишој түрә,
Мидав бирә виниш урә
Ә пишој чүм, ә бинәј пој,
У үшүгә әз дүли хој.
Рәћ хилоси кәшдәкорә
Худо нүктәј үшүг дорә.

Ҹәрүсини, руз шорини

Ҹәрүс, ћәтон ћәзүр бирәт,
Ҹәрүсини, руз шорини.
Ә таза рәћ пој дәнорәт,
Ҹәрүсини, руз шорини.

Дәдәј ћәтон, дәдәј һәрүс,
Бәбәј ћәтон, бәбәј һәрүс,
Хунәј ћәтон, хунәј һәрүс,
Ҹәрүсини, руз шорини.

Дүлләј дәдәј ћәтон шори,
Тәбәгһорә јон-јон нори,
Ә дәс духдәр- һәрүс дори,
Ҹәрүсини, руз шорини.

Тәбәгһорә ә дәс кирит,
Әри һәрүс тәбәг бәрит,
Әз дәр хунә бәхд дәбәрит,
Ҹәрүсини, руз шорини.

Ә дүл ћәтон сәвки ҹәрүс,
Локосүзи кузки ҹәрүс,
Поки ћәтон, поки ҹәрүс,
Ҹәрүсини, руз шорини.

Гоһум-гәрдәш, гунши биjоjт,
Ә шор ћәтон-ҹәрүс дироjт.
Духдәр дорә, ҹәрүс хоjоjт,
Ҹәрүсини, руз шорини.

Киләћ бәбәj ҹәрүс суху[1],
Раби биjов, хупо соху,
Әшгә ниjо тубо соху,
Ҹәрүсини, руз шорини.

Бирордоморһо вәчәjүт,
Согдүшһо рач дәсдә бәсдүт,
Зурно-говол чун, ћәвәс дүт,
Ҹәрүсини, руз шорини.

Ә энкүшдһо хинә варав,
Бәникору[2] ә куш дарав,
Әз и хунә шори нәрав,
Ҹәрүсини, руз шорини.

Ћәтон, ҹәрүс мозол винүт,
“Чон” куфдирә, һә “чон” шинүт,
Бинәj таза мишбәћ бинүт,
Ҹәрүсини, руз шорини.

---

[1] Киләћ бәбәj ҹәрүс суху - Ҹәрүсә овурдәнүтһо руз ә хунәj ћәтон, бирор-доморһо вурухундәнүт әз сәр бәбәj ҹәрүс киләћ сәрjүрә, киләћә сухундә ә пишоj чәҹмәт вәчәсдә-вәчәсдә рафдәнүт.

[2] Бәникору - Ә ҹәдәт чуһури киро пишоj ҹәрүси варасдә одомиһоj ћәтон нә ҹәрүс чәркә зәрә нүшдәнүт эри ә jор овурдә әз һәрдү тараф гоһум-гәрдәшә. Хундәкор jә хонәндә, jә нәбукә jәки әз одомиһоj мишбәћәһо бирә.

Појиз

Појиз аста-аста омо поj вокунд,
Савзә вәлкhо сәр күрд ә сүрх суј зәрә.
Һашданки офтојиш јә кәмләј вомунд,
Ә пәсәј булудhо пәħни сәхд сәрә.

Хиники гушhорә сәр-сәр вурухунд,
Ә кәрмә үлкәhо дәшәндә кәнә.
Ҹәсму hәрс хүшдәрә ә хори рихунд,
Тәшнә хори ҹәрсә кәши ә синә.

Вишә јовош-јовош палтара вәкәнд,
Ә hәнк рачә духдәр лүт-үрјон бирә.
Ворвори вәлкhорә ә зир појhо шәнд,
Дорhо хиникирә ә чун кәширә.

Рузкор дәкиш бирә рузи чәнд караз,
Ҹәрәбир чүм шәндә ә хори чүшмә.
Чунә јәкәм сохдкәш кәрм тәк-түк ригаз,
Дәндүрәш хүрд сохдә овhој ән чәшмә.

Инсон hисд, әз појиз ләззәт вәкүрдә,
Воруш ә hәнк музик ħәзз дорә урә.
Дугләhој ворушә ә кәф дәс күрдә,
Руј хүшдәрә ә зир ов воруш норә.

Инсон hисд, әз воруш лап бикәјф бирә,
Дүлү ә синәјү нәс күрдә гәрор.
Һашданки ҹиломә ә ранк буз дирә,
Фикир-хәјолhојү чарусдә ә тор.

Әри бинәј таза мишбәħә норә
Чоhилhо појизә кузәт мисохут.
Ә кумәки јәки уhо оморә,
Әри мозол хүшдә куч кәм нисохут.

Һәр фәсил тәбиәт јә ләззәт дорә,
Сук, курунд бисдокәш һәр вәхд сал әз сал.
Ә кәрми, зимусту, појиз тоб дорә,
Инсон имид дощдә әри вәхд васал.

Шикилһо

Шикилһо, шикилһо, күһнә шикилһо,
Чүтам инсон имбу чиро әз ишму?
Ҹүмүр зиһисдәнит ә һәнк вәкилһо,
Чү сурһо дощдәнит ә хүшдә ишму?

Нәс бирә данусдә һич још ишмурә,
Ә микләј албомһо талатин бирәјт.
Сијә-сипи, товлу у ранкһошмурә
Әри рафдә салһо һашдан бәхш норәјт.

Һәр шикил кәширә оморәнки вәхд,
Ки дану сәһибә чү фикир бири.
Һәвәл һәр шикилә дощдәт, күрдәт сәхд,
Имоһој амбарһо ә хәлг расири.

Бәһзи вәхд ә сурәт дәниширәнки,
Һашданки мокуну әри тү чәнд сур.
Әз товуну мәсәл, коф шинирәнки
Ә чүм инсон үшүг оморә әз дур.

Сој ишму һич кәм нисд ә хунәј чәһмәт,
Һәләш ә күнч сундуг, гути домундәјт.
Гәдүр данусдәкор марасу, әлбәт,
Әри ән нәсилһо јодикор мундәјт!

Таза сал

Таза сал бијов,
Әз дәрһо диров.
Ә хүшдәрәвоз
Ә хәндәрәвоз
Бијору шори,
Ә һәнк ворвори
Бил кәшдү ә руј,
Дәрдә соху гуј,
Кәшдү ә һәр јон,
Дүлшор бу инсон.

Ә ранк ләпәј вәрф,
Сипирә сәдәф,
Рузһо бу сипи,
Бијору хуби.
Тәлҹә руз нәбу,
Бәхд инсон дуз бу.
Инсонә кор бу,
Салиш очор бу
Әри бирәји,
Әри ковләји.

Војкәј дүл инсон
Һәр сал, һәр зомон
Сал дәрдсүз бијов,
Дәһвосүз бијов.
Һәрүсиһо бу,
Кириси нәбу.
Һәрүсһо зәндүт,
Һәјилһо хәндүт.
Дүл-динҹилә бу,
Шолумилә бу.

Милләтпәрәсти
Чүмһорә бәсди.
Инсонә инсон

Бил нәдү чәзон.
Пуч нәбу ḩилом,
Инсон бу ћохом.
Биjофут зуһун,
Тиjи нәбу хун.
Дору хубә нум,
Инсон кору тум,
Әз тум шолуми,
Ә нум шолуми...

Тәћно чәjрон

Ә этәкһоj эн дог Кармел,
Әдәj кәшдә тәћно чәjрон.
Воjисд кәлә, воjисд ḩәjил,
Дәнишүрүт ћәjрон- ћәjрон.

Мәскәнинү һәр бинәj дог,
Нәс вирихдә инсон дирә,
Фурамoрә ә сәр билог,
Овә хурдә сәрин бирә.

Нәзник омо нә тәрсирә,
Әз дәс ḩәjил хурд jә кәм нун.
Дәс ḩәjилә у лисирә,
Рази-рази бурбунд зуһун.

Ḩәjилиш һич нәс тәрсирә,
Әдәj дорә чәjронә jәм.
Әзир дәндү хуб вәнчирә,
Чәjрон хурдә әз jәм кәм-кәм.

Пусд чәндәкү һомор-һомор,
Ә һәнк сәдәф холлу-холлу.
Һәммә урә сохдә тимор,
Вәчәсдәни поjу-гулу.

Әзини кор һич нә дирәм,
Ḫәјвон вишә нәзник бијов.
Ḫисоб сохдум мә хисирәм,
И сәһнәрә дирәм ә хов.

Ә хуш чәḫмәт омори лап,
Хунәјини һашдан чәјрон.
Ә гәд чәḫмәт кәшдә тип-тап,
Лап возини һашдан чәјрон.

Коһ вирихдә ә әтәк дог,
Коһ дүзәнкоһ ә зир поју.
Әхи, чүтам кирим сирог,
Даним, әчи ḫәрмәḫһоју.

Ини, вәхди, ә рәḫ дәрим,
Һисс сохд, појисд ә рәḫ чәјрон.
Иму урә әчә бәрим?
Дог-дәрәји ḫәрмәḫ чәјрон.

Хинанит[1]

Мә појисдәм ә зәвәсәр ән јә дог ә Шомрон[2] ә Исројил. Ә пишој ән и дог јә мәскән ḫәмәл омори – нуму: Хинанити. Мә Хинанитә винирәнки, һәчи данусдум ки, ә Сүрт појисдә әдәм гәсәбәј чуһурһој имурә ә Гүбә томошә сохдә. Бинәј Хинанитә чуһурһој Кавказиһо норәт. Ә микләј догһо, вишәһо, күл-чичәкһо ә ḫәмәл омориһо и мәскән суј Кавказа, буј Кавказа әдәј дорә. Ә пәсә-пишој Хинанит күл-чичәкһо – чубон-болушиһо, гызчичәјиһо чәркә-чәркә вәромори, кујкә ә сәр хори холинчә бофдә омори әз и күлһо-чичәкһо. Инчо чәḫмәт ә зуһун дәдәји - ә зуһун чуһури әдәт коф сохдә, ḫәдәтһој чуһурһој имурә дошдә.

---

[1] Хинанит (иврит) – чубонболуши, гызчичәји.
[2] Шомрон – Самарија.

Инҹо һовоһо чутам тәмизикә, һәчу дүл ҹәḩмәтиш тәмизи. Ҹәḩмәт Хинанит гиногпәрәсти, дүлхоһи, одомихоһи. Одомирә әз инҹо рафдә һич нәс војисдә.

Мә әдәм әри ҹәḩмәт Хинанит лово-тәшво хосдә куфдирә ки, уһорә ҹун соги, сәр соги бирә и чүклә мәскәнләј ҹуһурһој догирә - чүклә Кавказләрә ә кәлә Кавказ чарундә, зуһун дәдәјирә, ḩәдәтһој бәбә-кәләбәбәһојмурә дошдә-дәшдә ә и хори Шомрон ә Исројил гојим бирә, тәјтә дүнјоһ имбу – муношут!

Мә Хинанитә винирәнки, әз дүлмә и кәлмәһо кирошд:

Дусдһо, кинḩидимә воисдкә дирә,
Ә тарафһој Шомрон бијојт пој дәнит.
Ә микләј тәпә, сәнг мидајт винирә,
Дүл вәбәро мәскән - нуму: Хинанит.

Инсон ḩәзз вәкүрдә, дәс тимор бисдо,
Тәпә-дәрә лүнк-лүнк ә ḩәмәл омо,
Ә дәс инсоновоз дуз, һомор бисдо,
Нәфәссүзә хори ә “ҹун” диромо.

Ә шори и мәскән рачә духдәрһо,
Әз чубонболуши күрдәт дәсдәрә.
Әри гиног рәḩо ә һәнк дүл дәрһо,
Инҹо мидај дирә ән бәхдәвәрә.

Ә һәр ҹикә були чубонболуши,
Инҹо нәфәс вәкүрд Шомрон әз Кавказ.
Ә Хинанит ḩүмүр һәлбәт лап хуши,
Әзинҹо оморә әхи, сәс Кавказ.

Пәри

Мидәниши, чун мәкири,
Әз гисмәт дур мәкәшд, пәри.
Тү һәзизи, тү вәкири,
Әз гисмәт дур мәкәшд, пәри.

Тү оj пәри, оj пәримә,
Әгүлбәри, оj пәримә,
Дүлә воку тү әримә,
Әз гисмәт дур мәкәшд, пәри.

Рачи түни товуш мәнки,
Чоһилһорә әз әшг чәнки,
Чүни, дүлтү һәчи сәнги?
Әз гисмәт дур мәкәшд, пәри.

Ә бог-богчә туроч түни,
Әри рачһо јор, точ түни,
Әри дәрдһо әлоч түни,
Әз гисмәт дур мәкәшд, пәри.

Ә чүнәјтү хол јорошуг,
Винирәкор бирә ошуг,
Әдәј күшдә әшгтү очуг,
Әз гисмәт дур мәкәшд, пәри.

Ә гәд рачһо нисд түрә тој,
Човонһо дә ә һој-һорој,
Чилид дүлә хүрд сох, түш хој,
Әз гисмәт дур мәкәшд, пәри.

Әхи, васал чуниш түни,
Мәст сохдәјә күлиш түни,
Әз әшг пара дүлиш түни,
Әз гисмәт дур мәкәшд, пәри.

Дүл јараји әз чүм-гоштү,
Әри бимор тәбиб бош тү,
Шәбәтәјәш хоји кош тү,
Әз гисмәт дур мәкәшд, пәри.

Наза гәдәрүни

Духдәр, бијо һә наз мәсох,
Әхи наза гәдәрүни.
Рәћ никирә дураз мәсох,
Әхи наза гәдәрүни.

И чү фурси, и чү дәби,
Ҝоф сохдәјиш чүн тәләби,
Әкәр рачи јә сәбәби,
Әхи наза гәдәрүни.

Ҝүл мундәнки сүпәнч бирә,
Урә чүмиш һич нәс дирә,
Наз сох, нә сох, ки винирә?
Әхи наза гәдәрүни.

Мүћбәт әз наз нәс ник бирә,
Хосдә дүлиш хиник бирә,
Тичә чүмһо торик дирә,
Әхи наза гәдәрүни.

Наза һисди чәнд чиро руј,
Амбара наз мисоху гуј,
Ој Шәбәтәј, әз рачһо ҝуј:
"Әхи наза гәдәрүни".

Хэндэ

Хэндэ
эз чун инсон
мэндэjирэ вэдэшэндэ.
Мүвэҹүрэ тэмиз сохдэ,
Зэҹмэ эз у э дур шэндэ.

Эз дүли биjово хэндэ
Э чүм инсон нур дэшэндэ.
Руj инсонэ вэшэрг сохдэ,
Дэрдэ эз дүл вэдэшэндэ.
Пир, оhилэш човон сохдэ,
Шолумирэ имкон сохдэ.

Хэндэ
Хиникэ дүлэ кэрм сохдэ,
Сэнгэ дүлэ лап нэрм сохдэ.
Худо гушэ гэнэд дори,
Бэндэjүрэ хэндэ дори.

Хуби инсон хэндүсдэнки,
Чикэj хэндэ данусдэнки,
Гэдэр хэндэ данусдэнки
Эз у хэjир мидав дирэ,
Чунсогиjүш дураз бирэ,
Дүнjорэш лап рач винирэ.

Чикэсүзэ хэндэ сэрэ
Э дэрд, болэ мидэшэнү.
Мидав вэкүрдэ чэвг эз һэрэ,
Кэрэксүзэ тум нэ шэнү.

Худо гушэ гэнэд дори,
Инсонэ хэндэ.
Гушhорэ һэсмурэ дори,
Инсонэ хэндэ...

Хуби инсон хәндүсдәнки,
Чикәj хәндә данусдәнки...

Тү дәрд микәши

Мә түрә дирәнкә ошуг бисдорум
И хосдә дүлмәрә ә әшг дәшәнди.
Әгүл әз сәр бисдо, мә дүлә дорум,
Ә духдәр, чун мәрә тү вәдәшәнди.

Имоһоj сәрмәрә томом вир сохдәм,
Чикә нәс офдәнүм бинүм и сәрә,
Ә аташ ән мүћбәт сухдәм, һә сухдәм,
Әз аташ нәс сохдә тү хилос мәрә.

У сиjә чүмһоjтү ә һәнк ух бирә,
Дүлә jара сохдут, jара хун дорә.
Чүмһоjтү кур бирәт, мәрә нәс дирә,
Әз дәрд тү дүл бирә һә ворә-ворә.

Түсүз үшүг ћилом нәс дирә рузмә,
Рачә руj чүшмәрә булуд дәкүрди.
Түни инсофсүзмә, түни гудузмә,
Тү куш нә вәнори, тү коф нә күрди.

Ә кофмә бовор сох, пәшму имбоши,
Офдә нәс оморә һә чүн мәни мәрд.
Шәбәтәj нисоху кофә ә буши,
Мозолу михәндү, тү микәши дәрд.

Шорә руз

Имбуруз шорә рузи,
Ә шорә мәчлүс дәрим.
Һовој һәммә хуш, сази,
Бијојт пәјлә вәкирим.

Ћовур-ћәрмәћ, гиног, дусд,
Дарајм ә вәчәс-вәчәс.
Әз хурдә пишо јә тост,
Дијәш дү ләззәт, ћәвәс.

Ҹәрүс-ћәтон шорә дүл,
Ә рәћ мозол пој дәнүт.
Норә пој кәрдо јүнкүл,
Бәһәрлүјә тум шәнүт.

Дәрд-дүләсди нәбу бил,
Дәврон ишү нур кәрдо.
Нүһ мәһ бәгдә сәс ҹәјил
Ә хунәшү пур кәрдо!

Һәр вәхд шорә мәчлүсһо
Јорошуг хунәһо бу.
Сој ћәтонһо, ҹәрүсһо,
Әз и дүнјоһ кәм нәбу!

Шоһири кәлә нуми

Мә нәс куфирәнүм шоһирүм һәлә,
Шоһир кәлә нуми, ћүрмәтлүјә нум.
Мә әдәм нүвүсдә куфдирәј дүлә,
Војкәј дүл, ә дүл хәлг шоһир домунум.

Мә кировундәнүм әз гәрбол кофә,
Чонлүјә кәлмәһо ә мүвәђ дүшү.
Гәлпһорә шәндәнүм, вичирә софә,
Коф ә дүл хундәкор вокосу, нүшү.

Кәлә војкәј дүлмә, нүвүсдә широ,
Ә зуһун әзбәр бу, ә дүл домуну.
Ә бүркһо кирору ә тәһәр Тиро,
Инсон ә һәр нәсил гимәт дү, хуну.

Дәниш, духдәр

Чүни нүшдәj могбун-могбун,
Чүмә тик ки, дәниш, духдәр.
Әритү чун кәрдо гурбун,
Чүмә тик ки, дәниш, духдәр.

Сиjә чүмһо гәм кәширә,
Ђәрс бур бирә нәм кәширә,
Әз кирисдә дәм кәширә,
Чүмә тик ки, дәниш, духдәр.

Ә гәд шүгәм дәри сәстү,
Ә һәнк чилид хиник дәстү,
Чун кәрм соху бил, нәфәстү,
Чүмә тик ки, дәниш, духдәр.

Ђилом рачи, бовор сох тү,
Күл хәндәрә ә руj дух тү,
Әз кәрми дүл ђәл бу “ох”тү,
Чүмә тик ки, дәниш, духдәр.

Чиро рузһо микирору,
Јор әритү әшг миjору,
Шәбәтәjиш әшг мидору,
Чүмә тик ки, дәниш, духдәр.

Мәрә хош оморә

Мәрә хош оморә түрә винирә,
Товуш рујтү дәрдлү дүлә нур дорә.
Ширинә зуһунтү јә мәлћәм бирә,
Әз чун вәдәшәндә азар биморә.

Мәрә хош оморә тү коф сохдәнки,
Чүнки овозлүни, ширини сәс тү.
Һәр кәлмә әз ләһә буру дирәнки,
Ә һәр кәлмәрәвоз һәнки нәфәс тү.

Мәрә хош оморә дәс түрә күрдә,
Кәрми дәстү бирә лов ә дүл, ә чун.
Ширинә хәјолһо дүлә вәкүрдә,
Ә ракһо, дамарһо лап дүширә хун.

Мәрә хош оморә түрә винирә,
Ә рујтү нүшүнәј хушбәхди вәри.
Әри тү мухојум мозолмәндирә,
Бәлкә ә гисмәтмә гисмәттү дәри!?

Мәсох шикојәт

Һәр пәјләј шоробә ә дәс вәкүрдә,
Әз хурдә һәр дуглә ә чун дәһәм кәш.
Нобкә әз сәрхуши тү ћәзз вәкүрдә,
Һич сәрә вир мәсох ә бәһәм гәдәш.

Хурдә мәј мүвәћә сохдәнкә гәриш,
Хуниш ә дамарһо лап зу дүширә.
Мәкуј и дүнјорә мисохи дәкиш,
Түрә чү кәрәки дәрд-сәр кәширә?

Шороб тәhсир сохдә мукуjи hәр коф,
У зуhун вокундә, кич сохдә сәрә.
Пиjон мидаj күрдә дүнjорә әз ноф,
Нә воjисдә, гәриш мисохи ḫәрә.

Әри тү ов дәрjоh тә сугрәзани,
Әз hәммә әгүлмәнд дирә хүшдәрә.
Бил ћовур-ћәрмәћтү куjут: "данани",
Һәрчү ә гәдәрү мидору сәрә.

Сәбәћмиси әз хов бирәнкә хәбәр,
Әнчәг сәрә-дәрди мидани сәхд-сәхд.
Әкәр нә дирикә jә кәс дүлвәбәр,
Сәр күрдә мәсох тү шикоjәт әз бәхд.

Сох шор

Чү имбу оморикә ә бог сәвкимә, әj jор,
Ә ḫәрәj күл-чичәкhо түни рачә күлбоhор.

Әз товуши чүћрәj тү ḫәjб миjов күл-чичәкә,
Түрә хосдә дүл мәрә биjо чарун ә күлзор.

Ћофтранки хундә-хундә чүтам jорә кәшдәкә,
Чүмhоjмә рәћhоj түрә әдәт сохдә hә тимор.

Чүмhоjмә әз тү бәгәj jә чононә нәс дирә,
Килит дүлмә бәсдәjи, вокун урә, бош очор.

Ингәдә ḫәзоб нәди, hәчиш әз әшг тү сүстүм,
Биjо дүл Шәбәтәjә jәболугә тү сох шор.

Әчәји тү

Ә һәр чикә кәшдәм түрә,
Әчәји тү, ә мәһримә?
Ә кон дүлмә дошдәм түрә,
Әчәји тү, ә мәһримә?

Шәвһо һич хов нисди мәрә,
Әшг-сәвкитү бәсди мәрә,
Инсофлу бош, дәс ди мәрә,
Әчәји тү, ә мәһримә?

И ошугә бимор дирәт,
Күлһој богчәш бимор бирәт,
И ћол инсон нә винирәт,
Әчәји тү, ә мәһримә?

Ә һәнк бүлбүл әз әшг тү сүст,
Әз хәјол тү руз нисд дүрүст,
Түсүз дәһәм һүмүр һич нисд,
Әчәји тү, ә мәһримә?

Әрчү сохдә ә чун гәсдә,
Руј чарундә, рәћә бәсдә,
Чүмһо кәшдә, куш ә сәс дә,
Әчәји тү, ә мәһримә?

Шәбәтәјүм, әз әшг хәсдә,
Мәһил дүлә һә кирисдә,
Әз әшг тү дүл ә ћәвәс дә,
Әчәји тү, ә мәһримә?

Духдәр Гүбәји

Ә дур кәрәк нисди һич кәшдә урә,
Ә гәд рачһо дәри духдәр Гүбәји.
Мәрд ә дүл, ә сәр дәс һә дошдә урә,
Точ ә сәрјү вәри, духдәр Гүбәји.

Әри хунәј бәбә јә шәвглү чирог,
Әри һәр кор хунә зирәки, ујог,
Руј бәбә-дәдәјә мисоху үзјог,
Бәбәрә духдәри, духдәр Гүбәји.

Хәһәркили дәдәј, дәс расди дәдәј,
Духдәрә әз кук кәм нәс хосдә дәдәј,
Ә духдәр имидә һә бәсдә дәдәј,
Дәдәјә духдәри, духдәр Гүбәји.

Әз һәр сурһој бирор микүрү хәбәр,
Әри мозол бирор мокуну чәнд дәр,
Војкәһој дүлјүрә соху јәр-бә-јәр,
Бирорә хәһәри, духдәр Гүбәји.

Ә гәд хәлг, ә мәчлүс ћәјо данусдә,
Чикәј кофә, норә појә данусдә,
Мүћбәт дүлјү човоб "һојә" данусдә,
Ә дүл сәвкидори, духдәр Гүбәји.

Имбурузи духдәр ћәрүс сәбәћи,
Хосдә дүл духдәри кәһәш, фирәћи,
Никијә гисмәтһо урә ћәрмәћи,
Ә нум дәдәј вәри, духдәр Гүбәји.

Әри кифләт хүшдә мусухуну чун,
Кифләтсүз нидану ћолол тикәј нун.
Толићмәнди[1] кифләт әријү гонун,
Ә ћүрмәт хәлг дәри, духдәр Гүбәји.

---

[1] Толићмәнди – бәхди-мозоли, үшүги, поки, оводу бирәји.

Шолумирә мивиним

Ә хори Исројил мә әдәм кәшдә,
Дүлмә фирәһ бирә ә гәриш синә.
Хори ә һәнк тилсим имурә дошдә,
Худо хәлгә дори ә инчо бинә.

Нәһоги нә бири вичирәј Миши,
Ҹәсәллү- ширлүни сәдигә хори.
Чәнд караз вокошди әз рәђ гујмиши,
Кәнә нә дирикәш хәлг рәђ һомори.

Офдорим, вәхүшдим, мүрдим, зиһисдим,
И хәлгмә кирошди әз чәнд имтиһон.
Әз хосдәј эн Худо вәтәнлү һисдим,
Мозолмәнди појә норәкор инсон.

Һашданки нәфәс дә ә хокһо, сәнгһо,
Инчо дүл кәрм сохдә һәр тикәј хори.
И хори дирикәш чәнд чиро чәнкһо,
Инчо хәлг имурә руђ вәромори.

Әз сохдә бәдиһо пәшму имбошут,
Хәлг мәрә ә чүм эн дүшмә дирәкор.
Иму нә бисдорим, уһош нибошут,
Хәлг мәни дүнјорә нурә дорәкор.

Сәр нә вәдәбәрдүм мә тә имбуруз,
Ә чүмһој умогһо әрчүним сәнчәг?
Шорлу, ләпәлү бу әз һүмүр һәр руз
Шолуми кәрәки имурә әнчәг.

Тәкәј бијо муним иму тамаруз,
Сокити, динчирә әрчү нә виним?
Иму ни имбошим һич вәхдиш сәргуз,
Мәђәл шолумирә һәлә мивиним.

Боворим нисди

Насданум сохдәмкә нәлоjигә кор,
Әдәj дәниширә, тәхсиркор кәшдә.
Әчә гәләт сохдәм, бирәм мә ḫонкор,
Мә нарази һишдәм түрә әз хүшдә!?

Кучлуjә әшг дәбу jә вәхт ә ḫәрә,
Насданбирим бирә әз jәки һич дур.
Мүвәḫ ә кич дарафд, вир сохдим сәрә,
Нә винирим һичиш, ә тәһәр дү кур.

Бири астараjмә, мәш мәнктү бирүм,
Түрә әдәмбүрүм вәрзундә һәр вәхд.
Мә түрә ә тәхт ән дүлмә нүшүндүм,
Әри мә данусдум тилсим мозол, бәхд.

Түрә һәр чү воjисд, ḫүмүрмә, чунмә,
Әз мишбәḫ, әз гоһум воjисд бошум дур.
Тү һәр руз докундә зәḫәр ә хунмә,
Нә һишди әримә һәмсолә, сабур.

Мә хосдум, дүл түрә ә дүл мә бәсдүм,
Воjисд битәв ḫүмүр әкимә муни.
Мукум: “Тү гобул сох, мә чүтам һисдүм,
Әкәр хосдәникә әз дүли, чуни”.

Гисгончи дүл түрә әз дору хурдә,
Рази нә бисдори ә бирә бәхшә.
Һәр руз jовош-jовош поjисдә дуртә,
Дүлмәрә хүрд сохди ә тәһәр шишә.

Мәрә тәхсир сохдә вирихди, рафди,
Jәкикәрә дори дүл нә дәс түрә.
Ә гүчәг jәкикә тү кәрми офди,
Үзкәси һисс сохдә у нәфәс түрә.

Мәрә нә војисди әзини гисмәт,
Имоhој әз дәрд тү дүл мә губ бәсди.
Мәрә әдәј күшдә чироји, ћәсрәт,
Ћәјиф ә чүнтүниш боворим нисди.

МӘԦӘНИҺО

Дәдәjмәни

Расдә инсон, һәглү, ђәзиз,
Сәдигә зән – дәдәjмәни!
Хушхосиjәт, дүлү тәмиз,
Сәдигә зән – дәдәjмәни!

Шәвһо ховсүз амбар мунди,
Нәнәм-нәнуj ђәjил хунди.
Нә куфдири ки, вомунди,
Сәдигә зән – дәдәjмәни!

Дәдәjмәни, дәдәjмәни,
Ђүмүрбоги ә дүл дәри.

Балаһорә кәлә сохди,
Үшүг дори, ковлә сохди.
Әри кәсһош дүлү сухди,
Сәдигә зән – дәдәjмәни!

Ә ђәрүси, гүдүшиһо,
Ә никиһо, ә шориһо,
Кумәк бирә дәс дориһо,
Сәдигә зән – дәдәjмәни!

Ә кәрәки рәђ норәкор,
Укут, ковнә, дүл дорәкор,
Ә ђүрмәт хәлг домундәкор,
Сәдигә зән – дәдәjмәни!

Хәлгмә чуһурһо

Ә синә кәширәjт һовоj догһорә,
Бирәjи данусдәjт бәһәр богһорә,
Ширин-ширин хурдәjт ов билогһорә,
Дәвләтә дошдәнит, хәлгмә чуһурһо.

Чуһурһо, чуһурһо, хәлгмә чуһурһо,
Әз ишму шор бирә дүлмә, чуһурһо.

Гиног әз хунәһо һич вәхд нибу кәм,
Ә сәр сүфрә марав чәнд чиро дәһәм,
Чоjник чоj мәхмәри нимуну әз дәм,
Һәдәтә дошәдәнит, хәлгмә чуһурһо.

Чуһурһо, чуһурһо, хәлгмә чуһурһо,
Әз ишму шор бирә дүлмә, чуһурһо.

Духдәрһо рач рачһо, кәдәһо икид,
Шорә мәчлүсһорә ә дүнjо минит,
Ә нурлуjә сәбәһ бәсдәнит имид,
Мүһбәтә дошдәнит, хәлгмә чуһурһо.

Чуһурһо, чуһурһо, хәлгмә чуһурһо,
Әз ишму шор бирә дүлмә, чуһурһо.

Һәмишә сохдәнит һүрмәт ә jәки,
Дәс дусдирә мидит әри кумәки,
Дүшә пишо минит кәрәк бирәки,
Һүрмәтә дошдәнит, хәлгмә чуһурһо.

Чуһурһо, чуһурһо, хәлгмә чуһурһо,
Әз ишму шор бирә дүлмә, чуһурһо.

Күк ишму домунди ә Кәлә Гафгаз,
Бири пәришониш, бири вәхдһош саз,
Һүмүр ишму кәрдо фировон, дураз,
Чүрһәтә дошдәнит, хәлгмә чуһурһо.

Чуһурһо, чуһурһо, хәлгмә чуһурһо,
Әз ишму шор бирә дүлмә, чуһурһо.

Гүбә, Боку, Дәрбәнд, Огуз вәтәни,
Москва, Америка таза мәскәни,
Ә Исројил һәр кәс имид бәсдәни,
Гисмәтә дошдәнит, хәлгмә чуһурһо.

Чуһурһо, чуһурһо, хәлгмә чуһурһо,
Әз ишму шор бирә дүлмә, чуһурһо.

Мозолмәнд, бәхдәвәр кәрдошит ишму,
Товушә рузһорә виношит ишму,
Чәндгәдә дүнјоһ һисд, муношит ишму,
Милләтә дошдәнит, хәлгмә чуһурһо.

Чуһурһо, чуһурһо, хәлгмә чуһурһо,
Әз ишму шор бирә дүлмә, чуһурһо.

Јәршоләјим

Ә сәр Сион гојим бирәј,
Јәршоләјим, Јәршоләјим.
Чәһмәт чуһурә вәчирәј,
Јәршоләјим, Јәршоләјим.

Јәршоләјим, Јәршоләјим,
Әз тү шорим, Јәршоләјим.
Ә чүм дүшмә һә дәрзәјим,
Мунош гојим, Јәршоләјим.

Довид түрә һүмүр дори,
Сә дин инчо бинә нори,
Чүм эн дүнјоһ ә тү дәри,
Јәршоләјим, Јәршоләјим.

Јәршоләјим, Јәршоләјим,
Әз тү шорим, Јәршоләјим.
Ә чүм дүшмә һә дәрзәјим,
Мунош гојим, Јәршоләјим

Дү һозор сал дирәј тү чәнк,
Хори вәкүрд әз хун һә ранк,
Јә тарихи инчо һәр сәнг,
Јәршоләјим, Јәршоләјим.

Јәршоләјим, Јәршоләјим,
Әз тү шорим, Јәршоләјим.
Ә чүм дүшмә һә дәрзәјим,
Мунош гојим, Јәршоләјим

И хоритү динчи винү,
Хәлгтү бинәј Мигдош бинү
Әз голутиш пој вәчинү,
Јәршоләјим, Јәршоләјим.

Јәршоләјим, Јәршоләјим,
Әз тү шорим, Јәршоләјим.
Ә чүм дүшмә һә дәрзәјим,
Мунош гојим, Јәршоләјим

Ә Мошијәћ имид әз сәр,
Јә руз мијов мокуну дәр,
Ковлә имбу хәлг тәвәсәр,
Јәршоләјим, Јәршоләјим.

Јәршоләјим, Јәршоләјим,
Әз тү шорим, Јәршоләјим.
Ә чүм дүшмә һә дәрзәјим,
Мунош гојим, Јәршоләјим

Мозолмәнд кәрдојм

Әз пәнчәрә товуш мәнки мидиров,
Нишон дирә јор ә пишо мәдиров,
Чироји ә ḩәрә бил һич нә диров,
Тәвәсәр ә јәки мозолмәнд кәрдојм.

Зомонә, зомонә нә бур омунә,
Ковләји овурдә, дур сох јомонә.
Мүһбәт иму муно сугдә нишонә,
Тәвәсәр ә јәки мозолмәнд кәрдојм.

Софо мүһбәт ә һәнк офдә хәзинә,
У кәрәки әри гојимә бинә,
Әнкүшдһо дараво ә шорә хинә,
Тәвәсәр ә јәки мозолмәнд кәрдојм.

Зомонә, зомонә нә бур омунә,
Ковләји овурдә, дур сох јомонә.
Мүһбәт иму муно сугдә нишонә,
Тәвәсәр ә јәки мозолмәнд кәрдојм.

Сәвки

Духдәр: Тү куфдирә, хосдә мәрә,
Һисс сохдәнүм хиник бирәј.
Бәлкә үзкә јә духдәрә,
Дирәј, хосдәј, дүлә дорәј.

Кәдә: Мә хосдәнүм әнчәг түрә,
Ә кофһојмә тү сох бовор.
Мозол мидү рәһ имурә,
Дәрд ни имбу, дүл имбу шор.

Духдәр: Мә түрә әз чунмә зијод хосдәнүм,
Кәдә: Һәр вәхд сәвкимурә ә дүл дошдәнүм.

Духдәр: Мәрә воисдәни бошум мәhриту̇,
Кәдә: Ду̇лмә вокундәjи әнчәг әриту̇.

Духдәр: Мәрә сәвки ту̇ кәрәки,
Ту̇су̇з ләззәт ḫу̇му̇р нибу.
Ту̇рә хуно jор бирәки,
Бәхдәвәри кәм ни имбу.

Духдәр: Мә ту̇рә әз чунмә зиjод хосдәну̇м,
Кәдә: Һәр вәхд сәвкимурә ә ду̇л дошдәну̇м.
Духдәр: Мәрә воисдәни бошум мәhриту̇,
Кәдә: Ду̇лмә вокундәjи әнчәг әриту̇.

Ту̇ ән мәни, мә ән ту̇

Әри духдәр гәбләjмә Марина

Ту̇рә дiру̇м, данусдум,
Ту̇ ән мәни, мә ән ту̇.
Ә әшглу̇ гуш чарусдум,
Ту̇ ән мәни, мә ән ту̇.

Иму у̇зкә, дур бирим,
Бәгдә нәзник бисдорим,
Әз jәки му̇ḫбәт дирим,
Ту̇ ән мәни, мә ән ту̇.

Ту̇рә jор данусдәну̇м,
Әз ду̇л, әз чун хосдәну̇м,
Ә ту̇ имид бәсдәну̇м,
Ту̇ ән мәни, мә ән ту̇.

Ту̇рә jә руз нә дiру̇м,
Әз дәрд азар мәкиру̇м,
Һәр вәхд әз дәсту̇ киру̇м,
Ту̇ ән мәни, мә ән ту̇.

Һәшданки вәхд лап ди бу,
Чүмһо түрә дирәбу,
Түсүз рузмә руз нибу,
Тү ән мәни, мә ән тү.

Ошугтүнүм һәр вәхд мә,
Тү точ мәни ә тәхтмә,
Түни мозол нә бәхдмә,
Тү ән мәни, мә ән тү.

Әз Худоји тәвәгә,
Һә хоји и сәдигә,
Шор кәрдојм һәр дәгдәгә,
Тү ән мәни, мә ән тү.

Шәбәтәјә "чон" һисди,
Чәнгәдә дәврон һисди,
Јор, мәрә кумон һисди
Тү ән мәни, мә ән тү!

Тү кәрәки мәрә

Тү күлмә бисдорикә, күл әрчү мәрә,
Түсүз дүлмә тоб докә, дүл әрчү мәрә.

Мәрә и дүнјорә, һофтранкә доруткәш,
Һәсмурә, чүшмә, мәнкә доруткәш, әри чү мәрә.

Оморәнкә, күл дорәнкә, һашдан дүнјоһ әнмәни
Әшг хосдәнкә, дүл дорәнкә, һашдан дүнјоһ әнмәни,

Мәрә и дүнјорә, һофтранкә доруткәш,
Һәсмурә, чүшмә, мәнкә доруткәш, әри чү мәрә

Тү јор мә бисдорикә, јор әрчү мәрә,
Тү шәвмә бисдорикә, руз әрчү мәрә

Мәрә и дүнјорә, ћофтранкә доруткәш,
Ђәсмурә, чүшмә, мәнкә доруткәш, әри чү мәрә.
Тү кәрәки мәрә,
Тү кәрәки мәрә.

Тү мәрә һисди

Ә гәриш бог-богчә кәшдәнүм түрә,
Сурәттү вомунди ә дорһо бәлкә.
Ә кон хосдә дүлмә дошдәнүм түрә,
Унчо мәскән күрдәј ә тәһәр мәлкә.

Тү мәрә һисди, ә јор,
Ә сәсмә сәс ди, ә јор.
У әшглүјә дүл мәрә
Ә дүлтү бәсди, ә јор.

Тү әримә ә һәнк кәширә нәфәс,
Түрә бијо винүм ә јонмә һәр вәхд.
Ә гисмәтмә домун, ә дәсмә ди дәс,
Мә сәдигтү бошум, тү әримә бәхд.

Тү мәрә һисди, ә јор,
Ә сәсмә сәс ди, ә јор.
У әшглүјә дүл мәрә
Ә дүлтү бәсди, ә јор.

Түсүз

Әчикәj әз сәвки вәкирим дәḩәм,
Шорәдүл, бәхдәвәр зиһим дәвронә.
Чүмһojтү чарусдәт ә әлов шәḩәм,
Мәрә сухундәнүт ә һәнк пәрвонә.

Түсүз хушбәхт нибошум, jор,
Әз дүл хосдә сәвкитүнүм.
Түрә һәр вәхд мисохум шор,
Ḩүмүр мәрәш түрә мидүм.

Мә ә тү сәдигүм, биjо сох бовор,
Jә үзкә инсонә чүммә нәс дирә.
Биjо гисгонч мәбош тү нәһог, әj jор,
Ә зир поj мәдәшән софо сәвкирә.

Түсүз хушбәхт нибошум, jор,
Әз дүл хосдә сәвкитүнүм.
Түрә һәр вәхд мисохум шор,
Ḩүмүр мәрәш түрә мидүм.

Мә әз әшгтү томом вир сохдәм сәрә,
Чикә нәс офдәнүм тә түрә дирә.
Ә тәл мүḩбәтәвоз тү бәсдәj мәрә,
Дүлмә нидав әз дүлтү чиро бирә.

Түсүз хушбәхт нибошум, jор,
Әз дүл хосдә сәвкитүнүм.
Түрә һәр вәхд мисохум шор,
Ḩүмүр мәрәш түрә мидүм.

Хосдәнүм мә

Ә ловһојтү хәндә вәри,
Ә хәндәјтү шәрик бошум.
Түрә дәрдсүз винирүмкә,
Ҹүмүр, рузмә хуш имбошум.

Дур кәрдош әз дәрдү-сәр,
Хәндәруј бош, дүлвәбәр.
Токи куји тү әз мә,
Хосдәнүм мә.

Ә зуһун хәлг дәшәнди
Тү мәрә кәнә, сәвким.
Тәвәсәр күрдәј, әхи,
Ә дүлмә бинә, сәвким.

Ҹироји чәтинә кор,
Ә сәвкимә сох бовор,
Дү-јәкирә сохим шор.

Дур кәрдош әз дәрдү-сәр,
Хәндәруј бош, дүлвәбәр.
Токи куји тү әз мә,
Хосдәнүм мә.

Сијә чүмһо чун вәкүрдә,
Ә чүмһојтү мә бәнд бирәм.
Мәрә мүһбәт гувот дорә,
Ә чүмһојтү һәјот дирәм.

Дур кәрдош әз дәрдү-сәр,
Хәндәруј бош, дүлвәбәр.
Токи куји тү әз мә,
Хосдәнүм мә.

Ә зуһун хәлг дәшәнди
Тү мәрә кәнә, сәвким.
Тәвәсәр күрдәј, әхи,
Ә дүлмә бинә, сәвким.

Дур кәрдош әз дәрдү-сәр,
Хәндәруј бош, дүлвәбәр.
Токи куји тү әз мә,
Хосдәнүм мә....

Мә мијом

Војисдә вокунум дүлә әри тү,
Ꝃујум, мә чәндгәдә хосдәнүм түрә.
Һәмишә ә хосдә дүлмә дәри тү,
Мәђносүз миданүм түсүз ђүмүрә.

Түни астарајмә, мәш ки мәнктүнүм,
Иму һәм нәзниким, һәмикә дурим.
Војкәј дүлмә түрә эки мә винүм,
Мә мијом, әз јәки софо вәкирим.

Ворвориһо мирасунут сәсмәрә,
Ә рујтү мисохи һисс нәфәсмәрә.
Мә түрә ниһилүм дәрд-гәм кәширә,
Гуш имбошум, мијом мивүнүм түрә.

Чүмһојмә ђиломә ә чәнд ранк дирә
Мәлђәмә сәс түрә тәјтә шинирә.
Чиројирә ђүмүр дураз нәс бирә,
Мә мијом, әри мә мокуни дәрә.

Мијофдум түрә

Ә элов әшг сухундә,
Бәгдә әз мә дур мундә.
Әчә рафди, ә унчо
Чүм ә сәртү вомундә.

Насданум, чүтам тоб дүм,
Ә рәһтү домунди чүм.
Әри тү гурбу кәрдом,
Кәј мијој, түрә винүм.

Микәшдүм һәр чикәрә,
Импүрсүм түрә , әј јор.
Микәшүм һәр сәһәрә,
Мијофдум түрә, әј јор.

Ошугум, сухдә синә,
Ә дүлмә күрдәј бинә.
Гәһри бирә рафдикәш,
Мухојум түрә кәнә.

Ә тараф мә чүм кәрдун,
Гәһри нә бош, дүл хәндун.
Ингәдә чофо дорә,
Хәлгә ә мә нә хәндун.

Микәшдүм һәр чикәрә,
Импүрсүм түрә , әј јор.
Мидорум сабурмәрә,
Мијофдум түрә, әј јор.

Биjо ḩәзизмә

Биjо ḩәзизмә,
Биjо ḩәзизмә,
Чүмḣojмә дәри
Ḣәр вәхд ә рәḣтү.
Ә ḩилом сәвки
Мәнүм ḣәрмәḣтү.
Ә түнүм бәнд мә,
Оj мозолмәндмә.

Ә и рачә дүнjоḣ
Ḣич нисди тоj түрә.
Сәвки түни дәрjоḣ,
Jор, әдәj кәширә
Ә хүшдә мәрә,
Ҹун дорә мәрә.
Тү гисмәт мәни,
Әшг, мүḣбәт мәни.

Омон, омон, jар,
Әдәм зәрә пар
Ә тәḣәр гуш мә,
Әз әшг сәрхуш мә.

Биjо ḩәзизмә,
Биjо ḩәзизмә.
Товуш чирjәт тү
Дүлмәрә бәсди.
Тәхсиркор нисдүм,
Дүл түрә хосди.
Поj ә пишоj мә,
Үшүг чүмḣоj мә.

Ә сәр һүндүрә догһо

Ә сәр һүндүрә догһо
Ҹәjрон вәрдүши.
Ов палаша билогһо
Ә чун лап нүши.
Ә гәд бәһәрлү богһо
Кәшдә чү хуши.

Чичәк-күл догһо,
Сәрин билогһо.
Ћәзз, тәмәћ дорә
Бәһәр ән богһо.

Биjо, биjо ләззәт вәки әз инҹо,
Түрә кәнә моjу биjоj ә инҹо.

Ә сәр һүндүрә догһо
Миjовт гиногһо.
Дүлә сәрин мисоху
Ов ән билогһо.
Ә дүл ҹовонһо суху
Әшглү чирогһо.

Ә гәл тәбиәт
Тәмиз, пок мүћбәт.
Софо әшг кәрдо
Ә һәр кәс гисмәт.

Биjо, биjо ләззәт вәки әз инҹо,
Түрә кәнә моjү биjоj ә инҹо.

Сәркәј

Әри јоровурдә Сәркәј Абаев
әз нум бирорјү Виктор Абаев

Дәдәј Шүшән војкә сохд ḩәрүс винү,
Сәркәј хәләф бинәј мишбәḩә бинү,
Софја хәhәр зурна-говолә шинү,
Ә хунәјтү ḩәрүс диров, ә Сәркәј,
Ә ḩәрүси чәḩмәт бијов, ә Сәркәј.

Војкәј дәдәј, хәhәр нә бирә томом,
Сијә шолә дәкүрд товушә ḩилом.
Мәрк[1] бивәхд hәнчундә[2] әз ḩәчәлә чом,
Дәдәјсүз, хәhәрсүз hишд түрә, Сәркәј,
Дог дәдәј, дог хәhәр күшд түрә, Сәркәј.

Ә hәнк васал оморәнки ә хунә,
Мијовурди товуш мәнки ә хунә.
Дәдәј гурбу мисохд әритү чунә,
Оморәјтү миḩид мишбәḩ бу, Сәркәј,
Ловој дәдәј түрә ḩәрмәḩ бу, Сәркәј.

Ҟуфдурум, ә рәḩhо тү хүшдәрә дор,
Рәḩhој дүнјоh hич вәхд нә бири hомор.
Садан вәдиромо ә рәḩтү, бирор,
Тәшнәј бирорсүзи курунд, ә Сәркәј,
Хәләфhо бәбәсүз мунди, ә Сәркәј.

Кукhојтү гәлхәнүт әри хунәјтү,
Чәḩмәт шинохдәни сугди бинәјтү,
Нум түрә мидору сәбәḩ нәвәјтү,
Коф нисохум әз мүрдәји, ә Сәркәј,
Тү әриму hә зиндәји, ә Сәркәј!

---

[1] Мәрк – мүрдәји, ḩәчәл
[2] Һәнчундә – хурдә (ов, ички...)

Ә амбара чикә риз појтү вәри,
Ә дүл хосдәкорhо hәмишә дәри,
Ћолол сохдә, ћололирә тү бәри,
Чү човон варасди hүмүрә, Сәркәј
Молохhо мидорут рућ түрә, Сәркәј.

Сәркәј бирор, догум, сүсдүм әритү,
Мә Витјәјүм, hә кирүсдүм әритү,
Сифир Тиро мә нүвүсдүм әритү!
Ә сәр Сифир Тиро варај тү, Сәркәј,
Әзи дүнјо рази бурај тү, Сәркәј.

Јә түрә хосдәм

Ә синәјмә дүлмә куфтә
Түрә дирә.
Тү әримә мәнки, офтә,
Товуш дорә.

Әз әшг дүлмә бири назук,
Урә мәкәш ә тәhәр сим.
Рәћ сәвкиму бу hәсонт, сук,
Ә хушбәхтә рузhо расим.

Јә түрә хосдәм,
Тү мун әкимә.
Јә түрә хосдәм
Ој, сәвкилимә...

Ә богчәј Сәвки

Ә богчәј сәвки
Тү рача күли.
Тү војкә-вәкир,
Мәђни ән дүли.

Мизәнүм һорој,
Әкимә бијој.
Түни әгүлбәр,
Ој рача духдәр.

Офтоји сәбәђ,
Астараһо дүт рәђ.
Гисмәтә имид виним,
Ә јәки муним.

Ә јонмә мундә
Мәрә ди ђәвәс.
Түрә ә гәлмә күрдә
Мә мидүм нәфәс.

Вәс нисди мәрә
Ҟәрми дәсһојтү.
Нур дүт дүлмәрә
Шәвги чүмһојтү.

Ә дүлһо әлов
Әшг, сәвки суху.
Сәвки имид дү,
Бәхдәвәр сохү.

Мә һәр вәхд духдәр,
Ҟәшдәнүм түрә.
Тү мәкәшд ә дур,
Хосдәнүм түрә.

Нәсданүм күрдә
Түсүз һич гәрор.
Әри бәхд иму
Түни, тү очор!

Нишинохум

Хосдәнбүрүм әз дүл түрә,
Бовор сохдә ә сәвки.
И хосдә шор нә сохд мәрә,
Әз тү нә дирүм сәвки.

Тү һәрбој јә војнә кәшди,
Әз човобиш вирихди.
Ә тәһәр кур јон кирошди,
Ә элов әшг нә сухди.

Чәндгәдә оморикәш
Тү ә појмә ә минәт,
Тү дүлтүрә дорикәш,
Нивини әз мә мүħбәт.

Тәмизә сәвкимәрә
Ә дүл бугмиш мисохум.
Миһилүм дәрд кәширә,
Түрә хилос нисохум.
Нишинохум.

Ә дүлтү сузов дәри,
Әшгтүрә бәјә зәри.
Ә чүмһојтү пәрдә вәри,
Софә әшгә нә дири.

Түрә дијә јор ниданум,
Сәвкитүрә нә дирәм.
Јә пачирә күл миданум,
Бујурә нә кәширәм.

Чәндгәдә оморикәш
Тү ә појмә ә минәт,
Тү дүлтүрә дорикәш
Нивини әз мә мүḣбәт.

Тәмизә сәвкимәрә
Ә дүл бугмиш мисохум.
Миḣилүм дәрд кәширә,
Түрә хилос нисохум,
Нишинохум.

Минәт мисохи,
Тү мусухи,
Нишинохум…

Вәлкḣој гүзүркүл

Кәнә васал омори,
Мәḩни хуним әз шори.
Нә хов, нә динчи мәрә,
Әхи хосдәнүм түрә,
Ә дүл дошдәнүм түрә.

Бијо шин мәḩни мәрә,
Бәхшә ди хәндә мәрә,
Мәнкмә тү, чүшмәјмә тү,
Товуши чүмḣојмә тү,
Јә кәс нисди тој түрә.

Вәлкḣој гүзүркүлә
Әзир појтү мишәнүм
Ḩәзизә сәвкилимә.
Әримә вокун дүлә,
Ди унчо чикә мәрә,
Шор сох әз дүли мәрә.

Вәлкһој гүзүркүлә
Әзир појтү мишәнүм
Ҹәзизә сәвкилимә.
Насданбирүм лап һәчи
Мухојумкә мә түрә.
Әгүлмәнди, һәм рачи,
Һә тү кәрәки мәрә.

Тү әз булвар кирошдә,
Ә пәсәјтү чүм кәшдә.
Әз ловтү ҹәсәл рихдә,
Инсонә әсир сохдә,
Тү ширинә зәҹәри.

Инчә-инчә чүм норә,
Ҹәрәбир гәл ки мәрә,
Әз дүли хосдәм түрә,
Үзкә кәрәк нисд мәрә,
Дүл мәрә дорәм түрә.

Вәлкһој гүзүркүлә
Әзир појтү мишәнүм
Ҹәзизә сәвкилимә.
Әримә вокун дүлә,
Ди унчо чикә мәрә,
Шор сох әз дүли мәрә.

Вәлкһој гүзүркүлә
Әзир појтү мишәнүм
Ҹәзизә сәвкилимә.
Насданбирүм лап һәчи
Мухојумкә мә түрә.
Әгүлмәнди, һәм рачи,
Һә тү кәрәки мәрә.

Тү ә дүл дәри

Куj виним, бисдорим чиро әри чү,
Әз jәки дур мундим иму имоhоj.
Һәвәл чүтам хосдәм, ә дүл дә hәчу,
Һәмишә мизәнүм мә түрә hороj.

Сәвкимурә дошдәнүм мә,
Түрә hәр вәхд кәшдәнүм мә.
Бисдорикәш тү, әз мә дур,
Миjофум.

Тү, тү, тү, тилсиммә бирәj.
Тү, тү, тү, мәрә әшг дорәj.
Тү, тү,тү, jә руз оморә,
Тү, тү, тү, хушбәхд сох мәрә.

Сәбәһ-шәв фикирмә hә ә jон түни,
Мә әшгсүз, сәвкисүз лап бирәм бимор.
Дүлмәрә дорәмhо у инсон түни,
Вокошдә мисохи кәнә мәрә шор.

Сәвкимурә дошдәнүм мә,
Түрә hәр вәхд кәшдәнүм мә.
Бисдорикәш тү, әзмә дур,
Миjофум.

Тү, тү, тү, тилсиммә бирәj.
Тү, тү, тү, мәрә әшг дорәj.
Тү, тү,тү, jә руз оморә,
Тү, тү, тү, хушбәхд сох мәрә.

Тү, тү, тү, тү гисмәтмәни.
Тү, тү, тү, тү мүһбәтмәни.
Тү, тү, тү, тү точ ән сәри.
Тү, тү, тү, ә дүлмә дәри.

Овозәј Вагзалы

Овозәј Вагзалы расу ә һәр јон,
Ә шорә нијәтһо пур бу дүл инсон,
Балара докундә ә рәћ дәдәј чон,
Ҹәрүс бирә вәхдә ә јор дировун.

Чон дәдәј тү рәћ сох, чон дәдәј рәћ сох,
Ҹәзизә балара, чон дәдәј рәћ сох.

Вагзалы гуј сохдә әз дүл дәрдһорә,
Имурә бәхш дорә васал әшгһорә,
Ҹәрүси-гүдүши кук-духдәрһорә,
Бәбә, дәдәј һәр вәхд дүлшор кировун.

Чон дәдәј тү рәћ сох, чон дәдәј рәћ сох,
Ҹәзизә балара, чон дәдәј рәћ сох.

Вагзалы һәммәрә ҹәзиз, дусд сохдә,
Астараһој ҹәсмуш әз сәвки сухдә,
Ћәтон бәхдәвәр зиһ и рача вәхдә,
Дәс ҹәрүсә күрдә әз дәр дировун.

Чон дәдәј тү рәћ сох, чон дәдәј рәћ сох,
Ҹәзизә балара, чон дәдәј рәћ сох.

У духдәр

Бирәм мә јозуг, бимор,
Мәрә шәнди у духдәр.
Сәрмәрә сәхд ә болә
Лап дәшәнди у духдәр.

Чүм дири, дүлиш хосди
Јә хубә руз Һомуну.
Јәкикә кәрәк нисди,
У бијо јормә муну.

Ә микләј дүл нә әгүл
Домундә кәшдүм чорә.
Күлсүз нәс хундә бүлбүл,
Һорој зәнит у јорә.

Томодә

Томодә, ә мәчлүс
Нүшдәт һәтон нә һәрүс.
Бирор-домор шор бирәт,
Согдүшһо дәсдә күрдәт.

Зурна-говол һәзз дорә,
Гиногһо диромора.
Ә соги һәрүс-һәтон
Пәјлә зәнү һәр инсон.

Ој чәһмәт, мәјду кирит,
Вәчәјит, шори сохит.
Дәдәјһо, бәбәһорә
Әз јор нә вәдәшәнит.

Томодә, ә мәчлүс
Нүшдәт һәтон нә һәрүс.
Чәһмәт, пишо оморә
Вочовунит уһорә.

Томодә, хундәкор,
Һәдәт ән милләтә дор.
Бәникорурә[1] хунит,
Һәммәшму рази мунит.

[1] Бәникору – Ә һәдәт чуһури киро, пишој һәрүси варасдә одомиһој һәтон нә һәрүс чәркә зәрәнүт нүшдә әри ә јор овурдә әз һәрдү тараф гоһум-гәрдәшә. Хундәкор јә хонәндә, јә нәбукә әз одомиһој мишбәһәһо бирә.

Духдәр гунши

Гуншимурә jә духдәри,
Ҝуjкә әз ҹәсму офдори.
Ә рачи әз мәнкиш рачи,
Ә дәсдәj духдәрho точи.

Ки ни хоjу и духдәрә?
Һәммә ә jү бири ошуг.
Мочовуну кәдәhорә
Хәндә-хәндә, очуг-очуг.

И духдәр амбар ҹошири,
Әри ән уш назлу бири.
Ки хосдәкә әз дүл урә,
Гуj мисоху әз дәр урә.

Әз пул, әз мол вир нә сох сәр,
Бәхд түрә гуj нә сох, духдәр.
Ә гәдәрү хоj hәрчүрә,
Рәҹо нәди мозол түрә.

Бәнәвшә

Ә савза вишә
Буj шәнд бәнәвшә.
Оj рачә духдәр, биjо
Пишо ди дүшә.

Бәнәвшә,
Әз вишә,
Варавун
Рач дүшә.

Дүл вәбәрү бил вишә,
Инсон хоjу күл, гушә.

И рачи һәр јон
Ћәзз дорә јомон.
И чәһ-чәлолә
Бијо дор, инсон.

Гәриши дәврон,
Дәкиши зомон.
Рачи нә мүрү
Әз дәс эн инсон.

Тинһо

У тин эн түни,
И тиниш эн мә.
Ә у тин - түни,
Ә и тиниш - мә.

Ә тинһо бирә
Ћовури гојим.
Ћовурһојмурә
Әз дүл-чун хојим!

Ꜧүмүр ћовурсүз
Имбу ләпәсүз.

Тү ә хурдә нун
Нәшүкүр мәмун.
Гәдүр хуби дан,
Һич нә бош надан.

Пишој хисирә
Хун дувој түрә.
Әз хов вәхүшдә,
Ә сәр пој кәшдә,
Ә Офуррәкор
Тү имидә дор!

Ә булвар

Мә ә булвар амбар кәшдәм,
Ә јон дәрјоһ амбар нүшдәм,
Инчо дирәм јә духдәрә,
Иму сохдәјм сәјр дәрјорә.

Әз гүзүркүл
Дәсдә кʏрдәм,
У духдәрә
Кʏлә дорәм.
Ошуг бирәм,
У духдәрә јормә дирәм.

Чүмһојүни - чүмһој чәјрон,
Ә рачијү бирәм ћәјрон.

Ә богчәј сәвки бирәм,
Кʏлә чирәм.
Мәрә сохди лап сәрхуш
У чәјрон.
Әз әшг ћолмә бири хуш,
Чун урә гурбон.

Мә ә булвар амбар кәшдәм,
Ә јон дәрјоһ амбар нүшдәм,
Инчо дирәм јә духдәрә,
Иму сохдәјм сәјр дәрјорә.

Әз чун зијод хосдәм урә,
Рәћо нидүм әз мә урә.
Ошуг бирәм,
У духдәрә јормә дирәм.

Боку

Бокуjмәрә әз hәр тараф
Ворвориhо тимор сохдә.
Урә hәр руз дәсhоj инсон
Нәхүш зәрә, hомор сохдә.

Әри күрдә гәл Бокурә
Ворвориhо ә бәћс дәри.
Боку әри бокуjиhо
Ән ђәзизә шон шәhәри.

Боку ә дүл hәммә дәри,
Боку рачә шон шәhәри.

Ворвориhо нумлу сохдәт Бокурә,
Сиjә сүрх вәбәрди ћүрмәт Бокурә,
Ә дүл ән hәр гиног чикәjи урә.
Бокуни мәскәнмә, хунәjмә Боку,
Ђәзизә вәтәнмә, бинәjмә Боку.

Вәкири мисоху hәр балаj Боку,
Гыз галасы[1] ширинә балаj Боку,
Ичәри шәhәрjү hисд гәләj Боку,
Бокуни мәскәнмә, хунәjмә Боку,
Ђәзизә вәтәнмә, бинәjмә Боку.

Сәбәћ-шәв Хәзәрү гәл күрдә урә,
Ширинә нәнуjhо әдәj бәхш дорә.
Һәр инсон әз рачи ә зүвг оморә,
Бокуни мәскәнмә, хунәjмә Боку,
Ђәзизә вәтәнмә, бинәjмә Боку.

[1] Гыз галасы: Әз jәки гәдимә гәләhоj шәhәр Боку.

Тү боши јормә

Омори кирошди әз пишојмә тү,
Әшглү ләрз дәшәнди ә ләшәјмә тү,
Јогин зиһисдәни ә гуншијмә тү,
Мә бәндтү бисдорум, тү боши јормә.

Әримә ḩәзизи,
Әз алмаз тәмизи,
Шәхинә ә рујтү
Әз чүшмә ригази.

Түрә нә дирәнки бимор бирәм мә,
Ә рача чүмһојтү мүḩбәт дирәм мә,
Әз богчәј ән сәвки күлә чирәм мә,
Мә бәндтү бисдорум, тү боши јормә.

Әримә ḩәзизи
Әз алмаз тәмизи,
Шәхинә ә рујтү
Әз чүшмә ригази.

Астарај ән ḩәсму кәми әритү,
Ә чунмә, ә дүлмә һәр вәхд дәри тү,
Дәсһорә вокундә һорој зәри тү,
Мә бәндтү бисдорум, тү боши јормә.

Әримә ḩәзизи,
Әз алмаз тәмизи,
Шәхинә ә руј тү
Әз чүшмә ригази.

И чү нази духдәр

Мә түрә јә караз дирүм ә мәчлүс,
Ә дәсдәј ән рача согдүшhој ћәрүс.
Ә чүммә әз hәммә рачтә бисдори,
Наз-наз дәнишири, мәрә мәјл[1] дори.

И чү нази, духдәр, ә әшг дәшәнди,
И чү нази, духдәр, чун вәдәшәнди.
И чү нази, духдәр, ошуг бирәм мә,
И чү нази, духдәр, јорә дирәм мә.

Шәлгәмә мујhој тү әз кәрдән дәрә,
Товуш рачә руј тү сәрхуш сохд мәрә.
Әсирүм, хилос сох, муним ән јәки,
Иму мозолмәнди виним әз јәки.

И чү нази, духдәр, ә әшг дәшәнди,
И чү нази, духдәр, чун вәдәшәнди.
И чү нази, духдәр, ошуг бирәм мә,
И чү нази, духдәр, јорә дирәм мә.

Ћәминон омори

Шинирәм мәћнирә мә,
Ә дәстү гитара.
Сәхд хосдәнүм түрә мә,
Әз мә ә дур нәра.
Шәвәји чүмhојтү,
Әз рачи хумор мә,
Ширинә ловhојтү
Мәст сохдәнүт мәрә.

---

[1] Мәјл –ћәвәс, тәмәћ, војә, нијәт

Һәминонә хуно сәвкимә расди,
Дүлмәрә мүҹбәт тү ә хүшдә бәсди.
Әз алмаз тәмизтә әшгтү куч дорә,
Ә jор дәшән,
нә вәдәшән әз jор мәрә
тү, сәвкилимә.

Түни и дүнjоjмә,
Мәнк, астараjмә.
Әдәj имид дорә
Сәвкитү мәрә.
Шәҹәм мүҹбәт суху
Һәмишә, духдәр.
Мозол дәр вокуну,
Бошим бәхдәвәр.

Һәминонә хуно сәвкимә расди,
Дүлмәрә мүҹбәт тү ә хүшдә бәсди.
Әз алмаз тәмизтә әшгтү куч дорә,
Ә jор дәшән,
нә вәдәшән әз jор мәрә
тү, сәвкилимә.

Чар, дәниш

Чәнд вәхди синәjмә сухдә ә әлов,
Һәм тәшнәjүм, һәми вомундәм.
Руз нисди ә дүлмә сончи нә диров,
Ә микләj фикирһо домундәм.

Чү кори руҹ нисди түрә,
Дүл нә вәкүрд чүм дирәрә,
Һәр чироjи һәвәл кори,
Рафди, дүлә чәзон дори,
Jор.

Оммо, чар, дәниш,
Түрә хосдәкорә виниш,
Назтүш нә сохд мәрә дәкиш.

Вәхд бирәни ҹәрс ә чүммә бәјисдә,
Ҝоһ кирисдә, коһ импојум.
Вәхд бирәни коф зуһунмәш кирисдә,
Мә түрә кәнәш мухојум.

Чү кори руђ нисди түрә,
Дүл нә вәкүрд чүм дирәрә,
Һәр чироји һәвәл кори,
Рафди, дүлә чәзон дори,
Јор.

Оммо, чар, дәниш,
Түрә хосдәкорә виниш,
Назтүш нә сохд мәрә дәкиш.

Чәјронмә

Һәр фәм сохдә чун сухундә,
Тәђно мәкәшд, ој чәјронмә.
Һәр фәм сохдә хун рихундә,
Тәђно мәкәшд, ој чәјронмә.

Ој чәјронмә, ој чәјронмә,
И ошугә хој, чәјронмә,
Ә рәђ сәвки пој, чәјронмә,
Тәђно мәкәшд, ој чәјронмә.

Сијә чүмһо бәрги чәшмә,
Рача рујтү товуш чүшмә,
Инчә сәсә шинү кушмә,
Тәђно мәкәшд, ој чәјронмә.

Оj чәjронмә, оj чәjронмә,
И ошугә хоj, чәjронмә,
Ә рәђ сәвки поj, чәjронмә,
Тәђно мәкәшд, оj чәjронмә.

Мә биморум, тү тәбиби,
Түсүз ђолмә лап хәрәби,
Ә сәс сәвки тү бош тоби,
Тәђно мәкәшд, оj чәjронмә.

Оj чәjронмә, оj чәjронмә,
И ошугә хоj, чәjронмә,
Ә рәђ сәвки поj, чәjронмә,
Тәђно мәкәшд, оj чәjронмә.

Назтү әдәj күшдә мәрә,
Лап әлочсүз ђишдә мәрә,
Виниш воjкәj хүшдә мәрә,
Тәђно мәкәшд, оj чәjонмә.

Оj чәjронмә, оj чәjронмә,
И ошугә хоj, чәjронмә,
Ә рәђ сәвки поj, чәjронмә,
Тәђно мәкәшд, оj чәjронмә.

Әшгтү мәрә әз дүл зәри,
Имид дорә бүрч дүл, сәри,
Шәбәтәj ә минәт дәри,
Тәђно мәкәшд, оj чәjронмә.

Оj чәjронмә, оj чәjронмә,
И ошугә хоj, чәjронмә,
Ә рәђ сәвки поj, чәjронмә,
Тәђно мәкәшд, оj чәjронмә.

Чонмә

Ој сәвкили чон,
Мәкәшд әз мә јон.
Чүмhојмә кәшдә
Түрә hәр зомон.

Хосдәнүм түрә
Әз дүли-чуни.
Товуш чүмhојмә,
Ҹүмүрмә түни.

Шинүм сәс түрә,
Кирүм дәс түрә,
Ә синә кәшүм
Мә нәфәс түрә.

Мә ошуг түнүм,
Мә сәдүг түнүм.
Ә рафдә рәћhо
Мә үшүг түнүм.

Чүм ә рәћ дәри,
Сәс ә куш зәри.
Мәрә коф дорәј
Тү бијој бәри.

Куфдирәј: "Чонмә",
Бирәј ћәјронмә.
Нәбу боши дур
Ундә әз јонмә.

Дүлмәрә вәбәр,
Дәсмәрә ки, бәр,
Ә рача дүнјоh
Бошим бәхдәвәр.

Шинүм сәс түрә,
Ќирүм дәс түрә,
Ә синә кәшүм
Мә нәфәс түрә.

Мә ошуг түнүм,
Мә сәдүг түнүм.
Ә рафдә рәћhо
Мә үшүг түнүм.

Чүм ә рәћ дәри,
Сәс ә куш зәри.
Мәрә коф дорәј
Тү бијој бәри.

Шинүм сәс түрә,
Ќирүм дәс түрә,
Ә синә кәшүм
Мә нәфәс түрә.

Мә ошуг түнүм,
Мә сәдүг түнүм.
Ә рафдә рәћhо
Мә үшүг түнүм.

Чүм ә рәћ дәри,
Сәс ә куш зәри.
Мәрә коф дорәј
Тү бијој бәри.

Чунмә бала

Түрә винирәм мә сәрә вир сохдәм,
Әчә вирихдә тү, тәк һишдә мәрә.
Түрә хуно јә рач һич нә дирәм мә,
Ә түрәвоз әдәм кәјф кәширә мә

Түни чунмә, чунмә бала,
Сиjәjи чүмһојтү.
Түни чунмә, чунмә бала,
Һәсәли ловһојтү.

Вәчәсдә-вәчәсдә әдәјм ћәзз дирә,
Бујтү сәрхуш сохдә бәрд әгүл мәрә.
Ә рујтү шорирә әдәм дирә мә,
Ә түрәвоз амбар кәјф кәширә мә.

Түни чунмә, чунмә бала,
Сиjәjи чүмһојтү.
Түни чунмә, чунмә бала,
Һәсәли ловһојтү.

Офтоји вәхүшдә дорә тов-тови,
Ә дәрјоһ офдорә астарај шәви.
Ә түрәвоз ә рач, динчи мивиним,
Ә зир товуш мәнки кәнә мәчәјим.

Түни чунмә, чунмә бала,
Сиjәjи чүмһојтү.
Түни чунмә, чунмә бала,
Һәсәли ловһојтү.

Шалом

Әри јә гиног әз Боку

Куј шалом, куј шалом,
Хој шалом, хој шалом!

Чәнд сал ћовурһорә мә һич нә дирәм,
Ћовурһорә винүм, ћәвәслү бирәм.
Әз Боку ә Хајфа појә дәнорум,
Әки ћовурһојмә гиног оморум.

Шолуми, шолуми, шолуми бирә,
Ћовурһо миданим јәкирә дирә.

Куји, куји, куји,
Куји, куји шалом.
Куји, куји, куји,
Һәми хоји шалом!

Ћовурһо вәкүрдүт ә ћәрә мәрә,
Гүбәји, Бокуји вокундә дәрә.
Дәрјоһ ухшәш зәрә ә Хәзәр Боку,
Сәдиги Исроил, сәдиги хоку.

Шолуми, шолуми, шолуми бирә,
Һәр инсон шор имбу, шолуми дирә.

Куји, куји, куји,
Куји, куји шалом.
Куји, куји, куји,
Һәми хоји шалом!

Кәшдәнүм ә Хајфа, Тел-Авив, Холон,
Әјлат, Јәршоләјим, Рамат-Ган, Ришон.
Әз дусди, әз ћүрмәт вир бирәм томом,
Әдәм ә һәр чикә шинирә: ”Шалом”!

Шолуми, шолуми, шолуми бирә,
Руј инсон хәндүсдә, чүм үшүг дирә.

Куји, куји, куји,
Куји, куји шалом.
Куји ,куји, куји,
Һәми хоји шалом!

НУМЛҮЈӘ
ШИРОҺО

Јә инсон бу

Әри јоровурдә ћүрмәтлүјә
кук хәлг иму чурналист,
шоһир Рашбил Захарјајев
(1939 – 1978)

Һәсүл оморикәш ә курундә вәхд,
Дүлхомуши дәдәј нә бәбә бири.
Ә пәсә-пишојү һә кәшдикәш бәхд,
Ә һүмүр амбара чәтини дири.

Дүрүст ә сәр хори појә нә норә,
Чәтиниһој дәһво руј-бә-руј појисд.
Ћәвәс хундәјирә ә пишо норә,
Амбара сурһорә данусдә војисд.

Гәрбол зәрә-зәрә мивәчи кофә
Сәћиб тичә гәләм, палаша мүвәћ.
Ә тәһәр мирвори мидәчи кофә,
Нүвүсдәһојү бу очор дузә рәћ.

Әз сәр күһнә күрпи микирошд, мирафд
Ћәјрон бирә-бирә ә Шоһдог, Гудјол.
Сүлмәһој Гәләрә чәнд салһо варафд,
Ә у рәћһо вомунд ә руј хори хол.

Исројилә дири ковләји чуһур,
Ћәсрәт Јәршоләјим дүлјүрә сухунд.
Һәчәл чоһил бәрдә әз гисмәт сохд дур,
Әхирдә ә хори Азәрбајчон мунд.

Ә дүнјоһ әз хүшдә хубә нум норә,
Хубә һәмәлһојү ә гәд хәлг кәшдә.
Чәһмәт мәшбәћјүрә ћүрмәтә дорә,
Һәјилһо, нәвәһо нумјүрә дошдә.

Јэ инсон бу - э рэћ дузи кэщдэкор,
Јэ инсон бу – ћүрмэт хэлгэ күрдэкор.
Јэ инсон бу – тум шолуми кощдэкор,
Јэ инсон бу – ћүрмэт хэлгэ бэрдэкор...

Мэрдэхэј Овшолум

Эри јоровурдэ икидэ кук хэлг,
шоhир-классик Мэрдэхэј
Овшолум Сибири (1860 – 1925)

Тарих хэлг гэдими, данусдэ hэммэ,
Мэрдэ, ћүрмэтлүјэ кукhојүш кэм нисд.
Эз јэ икид бэрүм кофэ јэкэм мэ,
Лојигэ кук хэлгэ нум, ћүрмэтү hисд.

Э гирог эн Хэзэр, э шэhэр Дэрбэнд,
Мэрдэхэј Овшолум эз дэдэј бири.
Эз ḩэјили бирэ э тэбиэт бэнд,
У дүнјој хүшдэрэ кинḩидим дири.

Эз ḩэјили вини гэлпэ корhорэ,
Э кушу диромо hэ нолэј чэḩмэт.
Ḩошир ћэзз вэкүрдэ, ḩони чун дорэ,
Чэḩмэтэ хүрд сохдэ курундэ зэћмэт.

Шоhир нүвүсдэнбу эз күл-бүлбүлhо,
Тэјтэ нэ дарафдэ э галмагалhо.
Экэр нимбисдокэ бирэћмэ дүлhо,
Мэрдэхэј мизиhисд хушбэхдэ салhо.

Бићисоби урэ вэхүсүнд э поj,
Э пишој залумhо, чандармhо појисд.
Шэв-сэбэћ ћэзүр бу бијов э hороj,
Эри миллэт хүшдэ ковлэји хојисд.

Ә јә дәсү гәләм, јәкикә хәнчәл,
Гәлхән чәһмәт бисдо, әрхә һәр зомон.
Ә сәрјү кәшдикәш булутһој ḥәчәл,
Нә тәрси әз зинчил, әз бузә зиндон.

Әз вәтәнү Дәрбәнд һә мәḥрум мундә,
Ә чикәј шорә руз, дәрди-гәм дири.
Ә курундә рәḥһој Сибир домундә,
Әхирдә гозонч сохд ләгәм "Сибири".

Мәһниһо, широһо ә зуһун әзбәр,
Һүмүр дәстон бисдо ә соги һәлә.
Ә гәриш умогһош ḥүрмәтјү зәвәр,
Һәммә вокундәнбу әријү гәлә.

Залумһој Мәрдәхәј дорә дәс ә дәс,
Ә пәсә-пишојү кәширүт һәлгә.
Дүшмә нә вәдәшәнд фүрсәтә әз дәс,
Зәḥәр дорә күшдүт мәрдә кук хәлгә.

Нүвүсдә широһо үшүг винирә,
Ә гәриш хәлг кәшдә Мәрдәхәј - рүḥү.
Ә зуһун инсонһо јә дәстон бирә,
Әз бүркһо ә бүркһо нуму мизүһү.

Јаша

Әри јоровурдә бүзүркәјә шоһир,
ḥүрмәтлүјә кук хәлг иму
Јаша Машијахов (1938 – 2001)

Ә һәнк бирәнгинә ә сәр чәх зәрә,
Сәс мүрдәји Јаша күшд дүл һәммәрә.
Расундут ә һәр јон бәдә хәбәрә,
Ә гәфләти мүрдә, дәрд бири Јаша,
Ә дүл чуһурһојү һә дәри Јаша!

Әз Москов ә Гүбә рәђ нори Jаша,
Ә сал дәдәj хүшдә омори Jаша,
Ә сәр говрәj дәдәj чун дори Jаша,
Әри дәдәj гәдүш нә зәри Jаша,
Ә дүл чуһурһоjү һә дәри Jаша!

Ҹәрс рихундә әри дәдәj һә кирисд,
Дәдәjсүз әриjү вәхд ҺҮмүр поjисд,
Дәһәм зиндәкуни чилид күрд бәjисд,
Урә хосдә хәлгә дәрд дори Jаша,
Ә дүл чуһурһоjү һә дәри Jаша!

Дәдәj ә гәл хәләф ковути офди,
Хәләф әз дәдәjү никорон рафди,
Ә бинәj ән дәдәj рәђәти офди,
Ә синәj ән һәммә дог зәри Jаша,
Ә дүл чуһурһоjү һә дәри Jаша!

Ә вәтән ҹәjили у мүђбәтә дошд,
Әз Гүбә вадарафд, ә Гүбә вокошд,
Чү чоһил ә пәнчәj ән ҹәчәл кирошд,
Ә хокһоj ән Гүбә сәр нори Jаша,
Ә дүл чуһурһоjү һә дәри Jаша!

Вишәһо, тәпәһо, дог-богһоj Гүбә,
Әри хәләф ђәсрәт у хунәj бәбә,
Шоһирсүз мундиһо чәһмәт гәсәбә
Шивән дәшәнд, зәри воj әри Jаша,
Ә дүл чуһурһоjү һә дәри Jаша!

Чинорһо, вәләсһо ђәсрәтү мундут,
Бәнәвшә нә Гудjал ә воj домундут,
Шоһдог, дођор Бәһәз чүмәрәђ мундут,
Имоj кәширәнүт дәрд әри Jаша,
Ә дүл чуһурһоjү һә дәри Jаша!

Дүлү сухдә, әри Шәлмү кирисди,
Шоһир усто, әри шоһир нүвүсди,
Дәрд кәширә, дәрдә ә дүлү бәсди,
Ә дусдиш, ћовуриш мәрд бири Јаша,
Ә дүл чуһурһојү һә дәри Јаша!

Сәћиб вәзифәһо кујкә тәрсирә,
Таланти шоһирә нә војисд дирә,
Ә соги нә вини китоб хүшдәрә,
Чәнд рујһој инсонә винири Јаша,
Ә дүл чуһурһојү һә дәри Јаша!

Широһојү синәдәфтәр хәлг бири,
Хәлг әзини усто һәлә нә дири,
У рафдикәш, нуму ә дүл хәлг дәри,
Ӏҷүмүрбоги ӏҷәзиз, вәкири Јаша,
Ә дүл чуһурһојү һә дәри Јаша!

Шәбәтәјүм, бирүм дур әз Гүбәјмә,
Ә Исројил кәши догә синәјмә,
Чүтам кирисдәмкә әри бәбәјмә,
Ћәчу ӏҷәрс рихундәм мә әри Јаша,
Ә дүл чуһурһојү һә дәри Јаша!

Ә Сәдигә Хори

Әри јоровурдә ћүрмәтлүјә холу
Оврум Мишиев (1935 – 2001)

И чү зулум, чү кори,
Ә сәр мишбәћ омори?
Холу ә ӏҷилом чүм бәсд,
Ки ә чуну сохди гәсд?

Ҷүмүр варасд зу һәчи,
Әчә мунд хуби, ћүрмәт?
Мисвоһојүрә дәчи,
Ҷүмүр дураз бу јә гәт.

Кирјо вәкүрд Гүбәрә,
Ә кирјо дә Исројил.
Кук әдәj гәдүш зәрә,
Чун бәбә рәћәт бу бил.

Дүл һәммә әдәj сухдә,
Оммо нисди јә чорә.
Әз ҷәрс чүмһорә рихдә
Нәс вокошдә оморә.

Ҷәчәл рәћә бәсдикәш,
Әри мүрдә дүл нәбу.
Хори сәдиг һисдикәш.
Јогин војкә Гүбә бу.

Хубә корһојү һич вәхд
Әз јор хәлг ни вадарав.
Һәчи бисдо мозол, бәхд,
Ә кинҷидим мидарав.

Инсон ҷәсүл бирәнки,
Товуш ән хунә бирә.
Дүнјорә тәрк сохдәнки,
Мишбәћ зулмотә дирә.

Гисмәтә һәчи дори
Офуррәкор холурә.
Ә и Сәдигә Хори
Бил рәћәти бу урә.

Јәһ̦әкү Мухојил

Әри јоровурдә бүзүркәјә
кук хәлг иму, јәки әз рәһ̦бәрһој
партија, чәһ̦мимәһ̦лүмлүјә
партијачи, шоһир, драматург
Ј.М. Агарунов

Дузи, чүклә хәлги чуһурһој доги,
Ә һәр бинәј дүнјоһ күкә дәшәндәт.
Офуррәкор дорә уһорә соги,
Кукһо-духдәрһојү нум вәдәшәндәт.

Әз һ̦әјили әри хәлг һә чорә сохд,
Дәрд чәһ̦мәт әријү јә кәлә дәрд бу.
Әчә кәрәк букә дәс дураз мисохд,
Јәһ̦әкү Мухојил - әзини мәрд бу!

Рәһ̦ таза дүнјорә кәрәклү дирә,
Ә дәсдәј болшивик һ̦әвәслү дарафд.
Әри чәһ̦мәт хүшдә кумәклу бирә,
Һ̦әләмә тик күрдә һә пишово рафд.

Ә чүм хүшдә дирә боләј чәһ̦мәтә,
Чәһ̦ди сохд, һәмишә ә кумәк бијов.
Ә дүш хүшдә вәкүрд кәлә зәһ̦мәтә,
Рәһ̦ кәшд, ә дүл чәһ̦мәт үшүги диров.

Әри үшүг дирә торикә чәһ̦мәт,
Таза әлифбарә ә пишо кәши.
Әз зуһун нәхоһһо шинирә нәһ̦ләт,
Кәнә фикир нәдо ә буши-буши.

Чүмү тәрс нә данусд, тәрси бирикәш,
Ә курундә вәхдһо пишо но дүшә.
Кор хүшдәрә сохди, дәбә дирикәш,
Үшүг до һәр гозит ән "Зәһ̦мәткәш"ә.

Салһој дәвҹо Һитләр бирәнкә гудуз,
Куч хүшдәрә бурбунд, әгүл хүшдәрә.
Нә данусд шәв чүни, нә данусд чү руз,
Данусд чү гимәти Вәтән дошдәрә.

Әри хәлг мирос һишд чәнд китоб, лүгәт,
Битәв һүмүр тухум зуһунә кошди.
Мәтләб сохд нә муну зуһун әз дигәт,
Мәтләбјү ә торих хәлгјү кирошди.

Ҹәјил вадарафдә әз рәһһој Гүбә,
Әчә мәскән күрдкәш дүл ә Гүбә мунд.
Ә нум хәлг нүвүсдә Кәлә Китобә[1],
Ҹәзизә кук ән хәлг ә дүл хәлг домунд.

Әз һәјили әри хәлг һә чорә сохд,
Дәрд чәһмәт әријү јә кәлә дәрд бу.
Әчә кәрәк букә дәс дураз мисохд,
Јәҹәкү Мухојил - әзини мәрд бу!

Әз һүмүр Шоһдог

Әри 70 сали бүзүркәјә шоһи ,
һүрмәтлүјә кук хәлг иму
Әлдар Гуршумов

Әз һәјили ә һәвәс шәјр дәбирәјт,
Әз һәјили ә дәс гәләм вәкүрдит.
Кофһој дүлә ә сәр вәрәг вәчирәјт,
Ә дәсдәј шоһирһо чикәрә күрдит.

[1] Я.М. Агарунов: «Большая судьба маленкого народа

Ҝирошдэ рэһ сук нэ бири jэ вэхдиш,
Нэхоһһош нэ бири һич кэм эз ḩэрэ.
Эри рэһ вокундэ сохдэткэш сэхдиш,
Имоһоj дирэнүт һэммэ рэһбэрэ.

Гүбэ э хэритэ һисдикэш jэ хол,
У ишмурэ нэфэс дори, дүл нэ чун.
Эз мэнзэрэj Шоһдог, эз зүм-зүм Гудjол
Тар э дэс вэчэсди, кофһо э зуһун.

Шоһ широһо сэрвэт эгүл эз бинэ,
Э пишоj хэлг сүрхэ сундугэ норит.
Битэв ḩүмүр дошдэ зуһунэ, динэ,
Зуһун дэдэjирэ гимэтэ дорит.

Һич вэхд пуч нэс бирэ кэширэ чофо,
Чүнки эз дүлини нүвүсдэ һэр шэjр.
Хундэкор эз хундэ вэкүрдэ софо,
Нум шоһирэ күрдэ э һүрмэт, э хэjр.

Рэһ вокундэ омо эри чуһурһо,
Э Сион поj дэно кэлэтэ, ḩэjил.
Э инчош винирүт нэзники дурһо,
Гафгазиш мэскэн күрд э гэд Исроjил.

Чүрḩэт һэр кэс нисди сохдэ рэһбэри,
Талантһорэ кэшдэ э ḩэрэj чэḩмэт.
Экэр шоһир Гафгаз э инчо дэри,
Ундэ пуч нэ бири кэширэ зэһмэт.

Э дүнjоj эн широ ишму зирвэлү,
Эри хэлг һүрмэтит, һэм нурлу чирог.
Эришму чунсоги, Элдар Гүбэлү,
Jэ бэхшэ хосдэнүм эз ḩүмүр Шоһдог.

Амалдан

Әри јоровурдә ћүрмәтлүјә
кук хәлг иму шоһир, овосунәчи,
философ Амалдан Кукуллу
(1935 – 2000)

Әз ḩәјили ошуг бири ә нәгүл,
Кәлә бирә-бирә амбар шинири.
Јә сурлујә дүнјоһ дири ә нәгүл,
Нәгүлһорә ә хов хүшдәш винири.

Әз ḩәјили мәтләб дошди ә дүлјү,
Мирос чәḩмәт кәнә расу ә чәḩмәт.
Сәбәћ-тә-шәв нә һишд рәћәт әгүлјү,
Урә ә кор дәшәнд, ә сәхдә зәћмәт.

Әз диһ ә диһ, әз кәнд ә кәнд рәћ күрди,
Дәрә фурамори, тәпә варафди.
Әз һәр овосунә ләззәт вәкүрди,
Ә сүрхә сундуг хәлг уһо дарафди.

Ә курундә рәћһо чәнд тирјох дурри,
Мирворирә вәчи һә јәки-јәки.
Ә сүрхәлүјә вәхд ḩүмүрјү бурри,
Ә гәд хәлг нә дәри кәрәк бирәки.

Һәр вәчирә инчи синә-дәфтәри,
Ḩәјилһо-кәләһо хундәнүт урә.
Ә ḩәрәј нәгүлһо хүшдәнүш дәри,
Ә рәћһој нәгүлһо дирәнүт урә.

Әри ḩәјилһорә шәвһо хисүндә,
Ширинә нәгүлһо ә кумәк мијовт.
Нәдинчһорәш мидав јәкәм тәрсүндә,
Јәкәм булә дорә, ә әгүл бијовт.

Амбара нәгүлho, овосунәhо
Имоhoj вир сохдәт сәћиб хүшдәрә.
Икидhо, дәв-гушhо, рачә сунәhо
Дијә нидавт дирә тәбиб хүшдәрә.

Јә инсон бу – чун мисухунд әри хәлг,
Амбар әгүлмәнд бу, амбар ђәмәлдан.
Ђүмүрә hә данусд гәрхунд әри хәлг,
Ә дүл хәлг әхир күрд мәскән Амалдан!

Ки мокордуну түрә

Ә 2 декабр 2010 сал вишәhoj дог Кармел сухдәнки, 40 офитсироj ШАБАС[1], ә кумәки рафдә, автобус ишү ә микләj әлов сухдә вишә домундә, 40 кукhо-духдәрhoj Исројил, hәммәшү зиндә-зиндә тәләф бирәт. Јәки әз у икидә кукhо бу, кук хәлг иму Владислав Рахамимов.

Әгүлмәндә хәләф, саррафа хәләф,
Гәргүш коми садан варафд ә чун тү?
Ки дәсә дураз сохд, тү боши тәләф?
Уhо мијосд бирә, әхи гурбун тү.

Вишәhoj эн Кармел ә суј варафдә,
Ә дәсдәj ћәрмәћhо чун түрәш вәкүрд.
Ә хунәj бәбәjтү и хәбәр рафдә,
Дәдәj сијә мәндил овили дәкүрд.

Дәдәj шорә дүл бу, ћәзүр бирәбу,
Тәбәгhoрә бәрүт ә хунәj ђәрүс.
Дәдәj шорә рузә нәзник дирәбу,
Әчикәj эн шори домунд ә кирүс.

Нүмкүрдә имидлү ә рәћтү појисд,
Түрә һә кузәт сохд, тү нә омори.
Һәммәрә сәс түрә шинирә војисд,
Әз һәрәј эн чәһмәт човоб нә дори.

Палтар ћәтонвори ә тән нә варафд,
Әнкүшдһој нүмкүрдә нә вини хинә.
Һүмүр нимә бисдо, војкәһош мүрд рафд,
Әз хүшдә нә һишдә јә ворис, бинә.

Мишбәћә имид бу, бәлкә и хәбәр
Јә дуркуну бирә, нидиров әз дәр.
Әј фәләк, ки куфди, бәдирә дәбәр,
Ә һәнк бирәнгинә чәрх зәни ә сәр?

Коми кәлә-кәфшә ћәл сохд и дәрдә?
Тәхсиркорһо сәрә ә күнчһо догунд.
Ишму – икидһорә әлов “фубәрдә”,
Ә тарих Исројил сијә локо мунд.

Дүл дәдәј-бәбәһо, балаһо хүрди,
Чәнд һәрслүјә чүмһо ә рәћһо домунд.
Очугә һәсмурә думон дәкүрди,
Из ишму тәвәсәр ә Кармел вомунд.

Куфдирәнүт, зомон мәлћәм јараји,
Вәхд әри һәр јара сохдәни чорә.
У дузи, дүл мишбәћ әз дәрд параји,
Јараш куз күрдәни дорд дорә-дорә...

Авнәр

Әри jоровурдә икидә кук хәлг
Исроjил (чуһуоһоj доги), Авнәр
Jасков, коми ки, ћолок бири әз дәс
һ̦әрәбһо-тирророистһо ә Чәнин.
(30.08. 1967 – 09.04.2002)

Әз Кавказ һ̦әjиллә поjә вәчирә,
Ә хори Исроjил кү̧рди бинәрә.
Мәтләбһоj ән дү̧лә jон-jон дәчирә,
Әри тү̧ вокунди инчо хунәрә.

Ә вәтән бәбәһо дү̧л тү̧рә бәсди,
Әри вәтән сохди гәлхән синәрә.
Jә рачә духдәрәш ә инчо хосди,
Ћәрмәћ һ̦ү̧мү̧р сохди тү̧ Пәнинәрә.

Тү̧ дори һәммәрә имид ә сәбәћ,
Вадарафдә шордү̧л, хәндәлов әз дәр.
Мозол әхири дәс нә бисдо ћәрмәћ,
Дәр хунәj дәдәjә куфт бәдә хәбәр.

Воjисдәнбу вини хәлгә бәхдәвәр,
Әхир гурбун кулләj дү̧шмә бисдори.
Мәрдә кук Исроjил, икидә Авнәр,
Ә чәркәj гиборһоj[1] Исроjил дәри.

Шори зән, һ̦әjилә дү̧рү̧ст нә дирә,
Ә рәћ вәтән рафди әз дү̧нjоһ чоһил[2].
Духдәрһоjтү̧ әдәт ћәсрәт кәширә,
Тү̧ ә дү̧лһо дәри икид Исроjил!

---

[1] Гибор – (ивр.) – икид.

[2] Шори зән, һ̦әjилә дү̧рү̧ст нә дирә, Ә рәћ вәтән рафди әз дү̧нjоһ чоһил, - Авнәр ә дәсдәj ћитиjоти ән Саһал вадарафдә пишо дү̧j-мү̧н духдәрjү̧ тазала әз дәдәj һ̦әсү̧л бирәбу.

Заркор коф

Әри 75 сали ћүрмәтлүјә вә
вәдилүјә кук хәлг професор
Михаил Агарунов

У әз һилмлү дүнјоһ хуб хәбәрдори,
Ә чәркәј алимһо гојим поj нори.
Хубә сәниһәткор ә һәнк заркори,
У точ ћүрмәтирә ә сәр вәнори.

Оммо әз хәлг хүшдә лап дур бирәбу,
Нә данусд кәј дарафд ә рәћ фурмуши.
Зәћмәтһој бәбәрә һич нә дирәбу,
Кујкә ћәрмәћјү бу тоби, хомуши.

Чүни домундәбу ә фикир-хәјол?
Коми сәбәб күрди һәчи сәхд урә?
Ә һәнк һово дәкиш бирәнбу лап ћол,
Вәсијәт ән бәбә хәбәр сохд урә.

Ә пишој хүшдә ди јә таза һилом,
Чүмһорә вокундә дәниши хуб-хуб.
Вараси, ә инчо у һисдикәш хом,
Расдәкиш, и хов нисд, и һилом нисд луб[1].

Әз гүлп имид күрдә рафд рәћ бәбәрә,
Сәр хүшдәрә дәшәнд ә курундә кор.
Ә дәрјоһ ән кофһо вини хүшдәрә,
Ә һәнк лал-зар коф-коф вәчирә заркор.

Рафдә рәћ нә бисдо һәмишә һомор,
Руз-бә-руз, сал-бә-сал кәши һә зәћмәт.
Кофһо үшүг дирүт, винирүт тимор,
"Кәлә лүгәт" бисдо бәхшәј ән чәһмәт.

---

[1] Луб – инчо дуркуни, фурмундәји, (гәриби)

Һәзизә кук хәлги, ћүрмәти урә,
Хубә һәмәлhојүш ә пишој чәһмәт.
Һәмишә ћәзүри әри офуррә,
Сади бисд сал һүмүр әријү сувгәг.

Шоhир

Әри бүзүркәјә шоhир, ћүрмәтлүјә
кук хәлг иму Рашбил бен Шәмәј

Ә у рача Гүбә һәсүл оморит,
Ә бәхд ишму дәбу кук хәлг бирәји.
Шоhә әсәрhорә ә дәс хәлг дорит,
Војкәј дүли хәлгә ковлә дирәји.

Мәһносүз нә кирошд салhој чоhили,
Сүрхә гәләм hәр вәхд ә дәс дәбисдо.
Одлүнит, шонлүнит ә вәхд оhили,
Ә гәд хәлг ишмурә ћүрмәт hә бисдо.

“Вагиф”ә чарундә ә рача зуhун,
Ә сәhнә вәнорит, ә томошәј хәлг.
Ә рућ вәроморә, шор бирә hәр чун,
Ишмурәш шор сохдә, шори дирәј хәлг.

“Овурд таза бәhәрhо”рә нүвүсдә,
Дүнјоh тониш бисдо әз јә хол тарих.
Ә шори, бәди хәлг шәрик зиhүсдә,
Әри мирос норә дәрит ә вирих.

“Духдәр Бетулаји” ә хәлг расирә,
Ә һәрәј хәлг бисдо лап сәрзуhуни.
Һашдан хәбәр бисдо хәлг әз хисирә,
Вини духдәрhојүш сәхд hүнәрлини.

Хәјјам, Сәмәд Вургун, кәлә Низами
Ә дүлһо дарафдүт ә зуһун дәдәј.
Марк Твен, Чек Лондон, Бәхтијар кими
Устодһо коф сохдүт ә зуһун дәдәј.

Гәдүр зара әнчәг заркор данусдә,
Ишмунит у заркор, зар бәхш дорәкор.
Мүһбәт хәлг куч дорә әри нүвүсдә,
Һәми кумәк бирә у Офуррәкор!

Әкәр нә бисдокәш Америка вәтән,
Әдәј салһој һүмүр унчо кирошдә.
Гисмәт унчо бәрдә дорикәш мәскән,
Дүл ә хүшдә һәсрәт Гүбәрә дошдә.

Әри хәлг чәһдикәш бирәнкә инсон,
Һүмүрбоги ә дүл хәлг мидомуну.
Нуму вир ни имбу һич вәхд ә дәврон,
Ә тарих кирошдә нумлу мумуну.

Мә војкә сохдәнүм, сади бисд бирә,
Һәмишә шор сохит имурә, шоһир.
И һәзизә чәһмәт ишмурә дирә,
Бил ә дүл кәрдунут шорирә, шоһир!

Вәхд һисд ишмурә

Әри 80 сали һүрмәтлүјә кук
хәлг иму шоһир Антон Агарунов

Ә хори Исројил, гисмәтмә бири,
Шинохдәм ишмурә, әј ләләј Антон.
Әз јәкимүн караз дүлмә кәшири,
Ә һәнк бирорзәрә, әј ләләј Антон.

Ә сәдигә хори “офдит хүшдәрә”,
Дүл ә ћәвәс омо, пур бисдо синә.
Пур сохдит вәрәгhоj бушә дәфтәрә,
Ә китоб чарусдә, широ күрд бинә.

Әришму шоhири бисдо сәниЋәт,
Рача широhорә расундит ә хәлг.
Ә Ћәрәj ән чәЋәмәт дирә хуб ћүрмәт,
Хубә Ћәмәлhорә бурбундит ә хәлг.

Вәхдиш пишо рафдә hә jовош-jовош,
Ә сәр зиндәкуниш дәсә кәрдундә.
Инсон зиhисдәнки ћүрмәтлүjә jош,
Хүшдәнүш әз хүшдә hә рази мундә.

Салhо зу кирошдә әз Ћүмүр, ләлә,
БәЋзи вәхд нәс сохдә инсон hисс урә.
Ә дүнjоh зиhисдә кәрәки hәлә,
Тәjтә сади бисд сал вәхд hисд ишмурә.

Фәридә

Әри ћүрмәтлүjә шоhирә,
чурналист, рәссам
Фәридә Jусуфова

Ә дүл кәлә мәтләб дәбу ишмурә,
Мәтләб миjосд бәhәр дорә, Фәридә.
Данусдит, чәтиниш имбу ишмурә,
Әгүл ишму офд сәмт корә, Фәридә.

Мирос хәлг руз-бә-руз әдәj вир бирә,
Чоhилhо әз зуhун, әз хәлг дур бирә,
Дүлә түр-түр сохо и ћолә дирә,
Ә дәс вәкүрдит и корә, Фәридә.

Јәки-јәки әз дор хәлг бәһәр чирит,
Ширинә мәсәлһо, кофһо вәчирит,
Ә тәһәр мирвори јон-јон дәчирит,
Уһо таза һүмүрдирә, Фәридә.

Һәдәт дошдәјт, һәдәт күрдәјт әз дүли,
Кировундә һүмүр - һүмүр нәгүли,
Гәрбол зәрә кофһо дәвләт әгүли,
Һәр коф хәлгә мирос бирә, Фәридә.

Ни вадарав хосдәј хәлг һич вәхд әз јор,
Сад сал һүмүр зиһит човон, күлбоһор,
Хәлгә хосдәкорит, әри хәлгит јор,
Хәлг ә ћүрмәт, ћүрмәт дорә, Фәридә.

Пәнчоһ сала чүни

Ә 11 феврал, 2010 Мәнәшир
бирормә 50 сала бири.
Худо чунјүрә сог сохо!
120 сала кәрдо!

Кәлә бирә-бирә ә дүнјоһ иму,
Чәнд чиро сифәтһој һүмүрә дирәјм.
Бәбә, дәдәј бирәт чирог әриму,
Ә још диромораәјм, гәрибиш бирәјм.

Гисмәтһој Худоји имоһој, бирор,
Исројил мәскән мә, Америка эн тү.
Әз јәки дур бирәјм, ки мисохд бовор,
Бирор, хәһәр әз јор нәвәдәшән тү.

Тү ә Америка, мә ә Исројил,
Зуһун тү- инкилис, эн мә - иврити.
Гүбәрә тәрк сохдәјм бирәнкә чоһил,
Нәсданум дуз сохдәјм, нобкә гәләти.

Ә салһо чү дәри, ә салһо, бирор,
Ә тәһәр ворвори әдәт кирошдә.
Мәчбурим әз jәки дур кирим гәрор,
Әнчәг даним мүḣбәт jәкирә дошдә.

Мәḩнәлүjә ḩүмүр ә пишо дәри,
Хүшдәнтү әритү jә дүлдинчи хоj.
Тартапили инсон болоһоj сәри,
Биjо ләззәт вәки әз һәр норә поj.

Вәхди, ә бирормә, хәбәр сох бәхдә,
Сәḣиб үшүглүjә ḩүмүр, рузһо бош.
Духдәрһорә ḩәрүс, кук ḣәтон сохдә,
Ширинә нәвәһо ә кишә кирош.

Әзир гәнәд дәдәj дәбирим jә вәхд,
Бәхшәjмуни лово-тәшувоj дәдәj.
Балараш ә һәнк гуш нибу күрдә сәхд,
Ә пәсәjму кәшдә ношумәj дәдәj.

Ḩилом догуноги, тү ḣитиjот бош,
Чүм түрә дур мәкәш һич вәхд әз кифләт.
Ḩүмүрбоги нәзник имбисдорим кош,
Һәммәjму имидә бәсдәjм ә гисмәт.

Мәтләбһоj ән дүлтү миjофдут очор,
Ковләjи мидиров әз дәр хунәjтү.
Пәнчо сала чүни, бирор, оj бирор,
Худо сади бисдә сохди бәхшәjтү.

Чун соги

Әри ћүрмәтлүјә шоhирә
Батсион Абрамова

Нүшдәм әдәм сохдә әримә фикир:
Мүђчүзәји корhој ђилом ђәрәбир.
Чәнд салhо ишмурә нә дирәбирүм,
Ә хори Исроил бирдән винирүм.

"Дог ә дог раст нијов", - куфдирәт hәчи,
Гисмәт hәммәјмурә ә инчо вәчи.
И кирошдә рәћhо нә бисдокәш сук,
Чикәј хүшдәрә офд hәр духдәр, hәр кук.

Рәћhој зиндәкуни ђәсонт нә бири,
Руј-астар ђүмүрә ә чүм винири,
Шәрђ ә хәјр куч сохдкәш, појисдкәш ә гәсд,
У хәјрә нә тәрсунд, әз рућ нә вәнкәсд.

Лојигә балаhо бирәт үшүг чүм,
Әз ишму дур кәрдо hәр коф "чү күнүм".
Әз сәс эн нәвәhо бу дәнк кушhошму,
Нишрәhош ә кишә бу гисмәт ишму.

Ә сәдигә хори вәромо ћәвәс,
Гәләм шоhирирә вәкүрдит ә дәс.
У нүвүсдә гәләм дијәш тич бирә,
Хубә әсәрhорә бәхш дит имурә.

Һәр кәширә чофо, кәширә зәћмәт,
Ишмурә расунди ә нум, ә ћүрмәт.
Әз ишму нә кәрдо дур hич зомон бәхд,
Әришму мухојум чунсоги hәр вәхд.

Кукмә һәчдәһ сала бири

Әри кукмә Нәћум

Ә дүл амбар шори дәри,
Кукмә һәчдәһ сала бири!
Вәхд кирошди зури-зури,
Кукмә һәчдәһ сала бири!

Дәчәл варафд ә дәр-дивор,
Кәм нә дәшәнд сәрә ә кор,
Нәс сохдәнүм ә чүм бовор,
Кукмә һәчдәһ сала бири!

Ә бар мисво-талит дәкүрд,
Ә сәр синә-Сифир вәкүрд,
Ә гәд мәрдһо чикәрә күрд,
Кукмә һәчдәһ сала бири!

Сохдә кофјү мәлћәм дүли,
Мә кујит ки, у ђәјили,
Ә гәд дусдһо јә чоһили.
Кукмә һәчдәһ сала бири!

Дүлә хуно - вәч бәбәји,
Гувот бәбә, куч бәбәји,
Ә гәриш хәлг - точ бәбәји,
Кукмә һәчдәһ сала бири!

Әз сәр сохди хундәјирә,
Әри дошдә и хорирә
Ә салдати рәћи урә,
Кукмә һәчдәһ сала бири!

Ә һәр тараф ћовур-ћәрмәћ,
Бирор-домор јәки сәбәћ,
Ђүмүр зиһүт тәмәћ-тәмәћ,
Кукмә һәчдәһ сала бири!

Мәтләбһој дүл кирдә урә,
Ә рәђ ђүмүр бәрдә урә,
Мозол ђәрмәђ кәрдо урә,
Кукмә һәчдәһ сала бири!

Кук ләшкәрчи Саһал[1] бири

Әри кукмә Нәђум

Салһо кирошд, вәхд омори,
Кук ләшкәрчи Саһал бири.
Војкәј дүлү бәһәр дори,
Кук ләшкәрчи Саһал бири.

Ә Вәтәни урә мүђбәт,
Ә Саһали кәлә ђүрмәт,
Әри хәлгјү зиһү рәђәт
Кук ләшкәрчи Саһал бири.

Јәрәг ә дүш вәкүрдә кук,
Мәрдә куки, лап мәрдә кук,
Рафдә рәђјү бил кәрдо сук,
Кук ләшкәрчи Саһал бири.

Вәтән динчи һич нәс дирә,
Әз дүшмә һә гәсд винирә,
Әри Вәтән хилос бирә
Кук ләшкәрчи Саһал бири.

Ђовурһојүш ә јә дәсдә,
Кук ә чәркә шәх појисдә,
Рәђ дүшмәрә әри бәсдә
Кук ләшкәрчи Саһал бири.

---

[1] Саһал – Ләшкәр Гәлхәнди Исројил

Кук вичири сәдигә рәһ,
Руј үзүјог кәрдо сәбәһ,
Ә урәвоз мозол һәрмәһ
Кук ләшкәрчи Саһал бири.

Лиам

Әри нәвәјмә Лиам

Товуши ән хунәјмә
Имоһој зијод бири.
Әз духдәри нәвәјмә
Дүлмә ә шори дәри.

Ә дүнјоһ чүмә вокунд,
Бочәһ зә, зуһун бурбунд.
Дәс-појһорә вочовунд,
Ә һәммә чүмә кәрдунд.

Чүшмә пар зәрә вәхүшд,
Һәјилә талаш дорә.
Мәнкиш ә гирог нә нүшд,
Шәвһо гәјгу кәширә.

Астарај ән и һәјил
Ә һәсму товуш до, чәсд.
Астараһо әз һәр кил
Ә пәсә-пишо вәчәсд.

Руз-бә-руз кәлә бирә,
Һәр норә лүнк гојим бу!
Кофә ә куш шинирә
Әгүлмәндә һәјил бу!

Лиам бихор нәвәјмә,
Ширинә хәләф, Лиам.
Лиам үшүг чүмһојмә,
Ҹәјиллә сарраф, Лиам!

Хәндә руј, хәндә лови,
Мозоллу, бәхдлү кәрдо!
Ҹүмүрјү бу товтови,
Ћохом, точ-тәхтлү кәрдо!

Ә чүм дәдәј-бәбәјү
Бил үшүг дировуну.
Савадлүни бинәјү,
Шорә нубоһо хуну!

Бирор бироһо кәрдо!
Бирор хәһәрһо кәрдо!
Шорә һүмүр зиһисдә,
Хүрд соху сади бисдә!

Әз кумәки ән Худо,
Ҹәјилһо амбар кәрдо!
Нәвәһо амбар кәрдо!
Дүлһош һәр вәхд шор кәрдо!

Гәдәр нисд шори мәрә,
Ә чүммә нәвә дирүм.
Чәнд әзини нәвәрә
Һәлә бијо гәл кирүм!

Нимаз Шәш гумборәји.

ЧОРҸӘРҜӘЈИҺО

* * *

Дү гунши әјәки нә рафдкә ә рәҺ,
Әз уҺо ни имбу јә вәхдиш ҺәрмәҺ.
Ә зир поj ән јәки мәкәнүт чолә,
Ә шәндә чүп јәкиш мисохут тәмәҺ.

* * *

Ҹәјил Ҹәсүл бисдо, Ҹәзоб пәсә мунд,
Дәдәј әз шори дүл Ҹәрс чүмә рихунд.
Әз мол-дәвләт Ҹилом Ҹәзизтә бала,
Зу пушдуј дәдәјә ә ләҸә вогунд.

* * *

Исројил ә болә дәри, чү сохим,
Лов-ләҸәјү гәбәр зәри, чү сохим.
Кинеретә војисд соху тәбиби,
Имој ову лап гит бири, чү сохим.

* * *

Әз тәшнәји синәј хори гәбәр күрд,
ШоҺ тәбиәт әз чун хүшдә дәс вәкүрд.
Кујкә офтојирә омо јозуги,
Ҹәсмуш әз хәчәләт бузә шол дәкүрд.

* * *

Әкәр нә омори ә хуш ән јә кәс,
НиҺилү кәширә у түрә нәфәс.
Һә Һолово имбу, Һә коф мизәнү,
Һич нивәдәшәнү фүрсәтә әз дәс.

* * *

Гуруш-гуруш вәчирәкор
Данусдәни гәдүр пул, кор.
Әтәк-әтәк мәдәшәнү
Ә ћәзүри расирәкор.

* * *

Инсонә нивоју чүмһоју кур бу,
Хубә мәнзәрәһо әз чүмһо дур бу.
Гәдүрдан мисоху чәћди ћиломә,
Чүмһо ә нурәвоз һәмишә пур бу.

* * *

Одоми лүнкә норә,
Ә рәћ вәдирәморә.
Дүлү тәмиз бисдокә
Худо урә рәћ дорә.

* * *

Инсон ә кәм тоби бирә,
Сәрәдорди нәс кәширә.
Тәмәћ сәрә тик күрдәнки
Дордәш, дәрдәш мидав дирә.

* * *

Васал дироморә, дүлһо шор бирә,
Һәр гуш әри хүшдә бинә вичирә.
Тәбиәт дарафдә ә таза чирјәт,
Чүмһој инсон рача мәнзәрә дирә.

* * *

Тәḩәриф шинирә тү гудуз нә бош,
Ә тәhәр сиjә пул лап учуз нә бош.
Чикәj хүшдәрә дан, ә ḩүрмәт тү мун,
Ә пишоj hәр jәтән сәрә гуз нә бош.

* * *

Сәниḩәткор әз дүл сохдәнкә корә,
Урә hәр сохдә кор лап ләззәт дорә.
Ә гуллуг ән чәḩмәт поjисдкә әкәр,
Пәпәх ḩүрмәтирә ә сәр вәнорә.

* * *

Тәлмид биjо ә дәс усто дачару,
Сәниḩәт вәкүрдә, ә усто чару.
Вомухдә сәниḩәт вәрзуну урә,
Ки кумәки хосдкә, руjу нәчару.

* * *

Ә чүм кәлә-кәjфшә әри дарафдә,
Гәд-гәд әз пусд чәндәк у вадарафдә.
Ә руjу дәрhорә сохдәнки гили
Ә тараф пәнчәрә орхоjин рафдә.

* * *

Jә мәрд ә хокhовоз пур сохд пәнчәрә,
Дәниши jә хәjли, вочовунд сәрә.
Муку: "Мә ән түнүм. Ḩәлә сог hисдүм
Мә түрә мүкүшүм, тү дори мәрә".

* * *

Коф тү амбар бисдокә,
Кофhојтүрә кәмләј сох.
Түрә дәh коф hисдикә,
Дәh кофә јәкиләј сох.

* * *

Дузи - ә дүл инсон дәбирә hәр вәхд!
Јәки урә сохдә пәђәни сәхд-сәхд,
Јәкикә күрдәни ә тәhәр тилсим,
Дузи - кировуну урә әз дәр бәхд.

* * *

Инсон hисд, вәчирә амбара дәвләт,
Чүмhојү, дәсhојү нәс мундә хәвләт.
Ә чәнд пусд мидарав, ә чәнд чиро рәђ,
Амбар вәхд ә вәчүш ни имбу кифләт.

* * *

Нәhоги ђәлово нә бош ә јә кәс,
Ә чикәј ән hәммә нә вәдәшән сәс.
Чикәј хүшдәрә дан, лотујиш нә сох,
Сәрә вир сохдикә, зу мирај әз дәс.

* * *

Әрхә нә кирошдә "hоп" нә кује hич вәхд,
Мидав нә дәнишү ә руј мозол, бәхд.
Сүлмәрәш hә јобо варафдә нибу,
Пој мидав чәмүсдә, ђәзоб дорә сәхд.

* * *

Әкәр дири ћүршлү јә кәс,
Нә вәдәшән әз ләһә сәс.
Чүнки, дијәш гудуз бирә
Ә сәс ћүршлү дорәнкә сәс.

* * *

Әз јә дор бәһәрә војисдкә чирә,
Тү дәсә дураз сох, зәћмәт кәширә.
Зәћмәтсүзә бәһәр һич дәһәм ниду,
Ә кәширә зәћмәт ләпә дәбирә.

* * *

Әкәр вадарафди әз хунә ә рәћ,
Пинчәкә, киләћә, мәћсә сох ћәрмәћ,
Әз јор нәвәдәшән јә шишә овә,
Јә тикә нун ә чиб кәјф мисоху чәћ.

* * *

"Кини?", - нә фүрсирә, нә вокун дәрә,
Әз јор нәвәдәшән "чүмләј" ән дәрә.
Тү насда ә пәсәј дәр ки пожусди,
Ћитијот бирокор мидору сәрә.

* * *

Јә корә сохдәнки чәһми-фикир бош,
Чүмә нә вәдәшән дуз сохдәнкә гош,
Дәһ дүл, дәһ хәјоли әхир кор нидав,
Әз гүлп һәр кор күрдә кәрәки јовош.

* * *

И кәлә дүнjорә амбарһоjи сур,
Әз хәjлишү әгүл инсон мунди дур.
Һәммә пуч куфдирә әхир дүнjорә,
Инсон рафдә, дүнjо мундә, - кини кур?

* * *

Әгүлмәнд варасирә һәр гәләт хүшдәрә,
Әгүлмәнд данусдә гимәт зәһмәт хүшдәрә,
Әгүлмәнд ә кофәвоз дуз мисоху корә,
Әгүлмәнд вир нисоху һич һүрмәт хүшдәрә.

* * *

Әз дәвә пүрсирүт: "чүни хуш түрә,
Кунәjи варафдә виниш һәсмурә,
Нобкә әз кунәjи тәрсә-тәрс фураj?",
Дәвә муку: " Чүлки һәзиjәт дорә".

* * *

Дан, инсон инсонә кәрәки һәр вәхд,
Инсон әз дәс инсон биjо кирү сәхд.
Хуб хуби мисоху, әз дәс хәрәби
Әз пәнчәj ән инсон мивирүхү бәхд.

* * *

Әри фикир сохдә мүвәһ кәрәки,
Шәв ә рәһ докуну – сәбәһ кәрәки,
Тәһно дәс сәс нидү, чү нә сохдикәш,
Инсонәш ә рәһjү - һәрмәһ кәрәки.

* * *

Ә руј хәндүсдәкор һә дусд нәс бирә
Ә дүлү чү дәри јә кәс нәс дирә,
Ҹәсонт нисд шинохдә дусдә, дүшмәрә,
Бирәни дусд дүшмә, дүшмә дусд бирә.

* * *

Инсонә војисдкә ћүрмәтлү бирә,
Әри ћүрмәт хүшдә зәћмәт кәширә.
Ћүрмәтлү бирәнкә ә гәриш чәҹмәт,
Чофој зәћмәтјүрә ә чүм винирә.

* * *

Појисдәм ә пишој јә назлү духдәр,
Әдәј вәдәбәрдә әгүлә әз сәр.
Шоробсүз сәрхушум әз рачи ән у,
Бәлкә әзи ћолмә урә һисд хәбәр?

* * *

Инсон хәрәбә руз ә чүм винирә,
Һәр чүрә, һәр корә фојдәсүз дирә.
Бијо вир нә соху имид хүшдәрә,
Ҹүмүр хәрәбә руз дураз нәс бирә.

* * *

Расај мәнәм һәр вәхд писирә бирә,
Мәнәм әз куријү урә нәс дирә.
Ә зуһун ән чәҹмәт һә “мәнәм” мундә,
Нәсилјүш у јүкә мидав кәширә.

* * *

Јә корә војисдә сохдәнкә әкәр,
Чәḩм сох фикир түрә кәрәк һисд гәдәр.
Нимә корә нибу гимәт нә фојдә,
Һәр корә тә әхир бијо әз сәр бәр.

* * *

Инсонә амбара фикир бирәки,
Фикирһо ә чуну зарал зәрәки,
У вәхд варасирә, данусдәники
Чунә тимор сохдә, дошдә кәрәки.

* * *

Ә килитә гәфәс дарафдәнки гуш,
Дәрд вәкүрдә, бирә биḩоләт, нәхуш.
Ә кәһәшә ḩәсму әри пар зәрә
Һә чәḩди мисоху, нимуну хомуш.

* * *

Зиндәкуни инсон ә ḩәмәл бијов,
Кәрәки рәḩәти нә ширинә хов.
Ширини мол-дәвләт, пул, хубә палтар,
Әз һәммә ширини тикәј нун нә ов.

* * *

Ḩүршлүјә одоми түрә винирә,
Сәбәб боләј хүшдә мидану дирә.
Ә сәртү нә соху тиһи ḩүршһорә,
Ә вәхдү кәрәки әз у дур бирә.

* * *

Рача сәс бүлбүлә әри шинирә,
Ә ћәрәј күл-чичәк тү виниш урә.
Бүлбүл гәм мәкүрү ә бәсдә гәфәс,
Чүнки Худо хилос офурри урә.

* * *

Јә кәс поj чәмүстә, офдокә әкәр,
Нәбу хәнди ә у ә тәһәр эн хәр.
Дәсә дуруз сохдә вәхисүн урә,
"Сог боши", - шинирә тү ћүрмәтә бәр.

* * *

Һәр дигләләј овә ә чүм винирә,
Пингол зәрә нә сох фојдәсүз урә.
Ә овсүзә чикәш дигләш чун дорә,
Јә диглә дәрјорәш фојдәлү бирә.

* * *

Кук үшүг хунәји. Әз дәдәј бирә,
Бәбә кукә бәрдәј нәсүл винирә.
Ә коф бәбә мити ни имбуһо кук,
Гәдүр кәлә нидав, бәбә нәбирә.

* * *

Инсонә бирәнки нум, ћүрмәт, дәвләт,
"Һовурһо" ниһилү урә һич хәвләт.
Һәр кәсә мивоју бу ћовур эн у,
Кәрәки, мисоху тәлхәкиш, әлбәт.

* * *

Чәнд сали гудузи сохдә кәшд “Хамас”[1],
Ә хун ḩиврирәвоз пур бу тәшт “Хамас”,
Ә зир гопоз дәшәнд Исројил урә,
Тәрси сәкә хуно, ә күнч нүшд “Хамас”.

* * *

Һанија[2] сәбәһ-шәв дуво мухуну,
Кәлә хәлг Исројил вәтәнсүз муну.
Дәс дүшмәјәтирә пәсә нә нокә,
Ә хилоси Газа[3] ћәсрәт мумуну.

* * *

Ә пәсәј кофһојү пәћәнү инсон,
Бијо чикәј кофә дуз дану инсон.
Нә гәләтә кофә, нә дузә кофә
Пәсәво вәкүрдә нидану инсон.

* * *

Вәки шороб доку, хурим јә пәјлә,
Нүшим ә ихдилот, вәбәрим дүлә.
Һилом гәтмә-гәриш, фикирһо амбар,
И дәгдәгәһорә шор зиһим һәлә.

[1] ”Хамас”: Тиррорлүјә һәрәкәт пәләстиниһо ә Газа.
[2] Һанијә: Рәћбәр “Хамас” ә Газа
[3] Газа: Шәһәр ә Пәләстин. “Хамас” ә унчо бинә күрди.

Зимусту ə Гирмизи гəсəбə.

МӘԦӘСИҺО

Гилог

Ә дәрjоh чәӊмәт пури,
Ки нүшди, ки тән шушдә.
Ә шура ов тән шушдә
Һәр ләззәтә кирошдә.

Сә зән - сә дусд вәчирә,
Ә ов дәрjоh тән шушдут.
Күрсиhорә дәчирә,
Ә гирог дәрjоh нүшдүт.

Jә күрсирә дуз сохдә,
Зәнбилhорә вокундут.
Кәjф хүшдәрә саз сохдә,
Әз шороб нә домундут.

И вәхд jә сиjә гилог
Гәнәд зә нүшд ә күрси.
Һороj нә зәрә "гиног"
Һич рүхсәтиш нә фүрси.

Jә зән и корә дирә
Ә сәр гилог сибә шәнд.
Гилог hич нә тәрсирә
Ә кушд дундугә дәшәнд.

Гилог пар зәрә варафд,
Зәнhо мат-мәћтәл бирәт.
Дүл jә зән ә поjү рафд,
Әзини кор нә дирәт.

"Га-га", - сохдә дәниши
Ә тараф зәнhо гилог.
Jогин ә кор вәрдүши
Һороj нә зәрә "гиног".

Ҹәјосүзи пој нори,
Ҹәјолү бири пара.
Ҹикәсүзи омори,
Ҹикәлү вирих бура.

Пишик нә морчикә

Мијо-мијо сохдә-сохдә,
Әдәј кәшдә ә бог пишик.
Әз киснәји лап ә “ох” дә,
Дәрәји гош-гобог пишик.

Сәс гушһорә шинирәнки,
Гилиз ләҹә тији бирә.
Гушә ә дор винирәнки
Торикә чүм үшүг дирә.

Јә морчикә нүшд ә лүкә,
Ә зуһунјү хундә-хундә.
Диндог-диндог сохдә вәлкә,
Чинәдон нәс киснә мундә.

Пишик вини, варафд ә дор,
Куҹ хүшдәрә кура сохдә.
Ҹәзүр бисдо “овчи” ә кор,
Пәнҹәһорә јара сохдә.

Ә һәнк пәләнк шәнд хүшдәрә,
Морчикәрә кирү пишик.
Морчикә зу гәнәд зәрә,
Чәхә мазала бирә пишик.

Пишик вә чәчу

Дәсдәј пишик ләгәри, чог,
Әдәт кәшдә ә гәриш бог.
Әз јә кулә ә јә кулә
Дураз сохдә појә-гулә
Әри хурдә кәшдәнүт јәм,
Киснәјирә күшүт јәкәм.
Јәки офдкә јә тикә чи,
Мидаравт ә пуст гәрәчи,
Имбурбунут ә јәки куч,
Тәјтә бирә әз чәнк лап кич.
Кучсуз ә зир мидомуну,
Бич ә гирог кор мумуну,
Фүрсәтлүјә вәхд микәшдү,
Пәнчәјү ә сәр кор кәшдү.
Кучлу урәш хуб микүрү,
Гәзончо әз дәс мәкүрү.
Кучлу ә кул ћәсб вәбирә,
Кучсүз ә зир мүшд дәбирә.

Ә микләј бог һә јә бирдән,
Појисд чәчу тәлү-бәдән.
Сәрә тик күрд ә һәнк киши,
Ә пишикһо һә дәниши.
Дәсдәј пишик мундут мәћтәл,
И ћәјвони, нобкә туп-тәл.
Мујһојү тип-тик појисдәт,
Ә ћәрәшү нә зиһисдәт
Ә и тәһәр ћәјвонһо һич,
Сәр пишикһо бисдо лап кич.
Ә пишој чүм чүклә сәри,
Кујкә вини, чүмһош вәри.
Һәрки һисди – у гәриби,
Әз ћәрәшү рафдкә хуби.

Сиjә пишик ә чәрх дарафд,
Ә сәр чәчу гәфләтән рафд.
Чәчу сәрә сохд пәћәну,
Ә чун пишик дәгмә вәну.
Ә тәһәр туп сохд хүшдәрә,
Ә у бурбунд рәћ күшдәрә.
Ә сәр чәчу офдо пишик,
Сәр күрд сохдә ләпик-ләпик.
Сула-сула сәр-чүм пишик,
Һәммә тәрси әз күм пишик.
Урә ә дәс чәчу дорут,
Әз мәjду зу гуj бисдорут.
Сиjә пишик воj-виз зәрә,
Вирихд, хилос соху сәрә.
Чәчу сәрә вәдәшәндә,
Ә һәр тараф чүмә шәндә
Сәр күрдә рафд ә рәћ хүшдә,
Ә мәскәнjү әри кәшдә.

Гәриб дирә гудуз нә бош,
Бил сог-соглом муну чүм-гош.

Күһнә күрпи әз бинәј Никәрәј Гудјал.

ПОЕМАЂО

Әз јә дор сә бәһәр

Инсон әз хов таза тик вәкүрд сәрә,
Офтоји фурамо әз ḩәсму дәрә.
Вәхд васал бисдокәш, рузкор хуб кәрм бу,
Әз кәлә ворушһо хок хори нәрм бу.
Офтоји ә воруш гәриш бирәнбу,
Хори буг вәкүрдә лап дүширәнбу.
Офтоји сухундкәш пусд тән инсонә,
Ḩәр кәс ә кор хүшдә сухундә чунә.
Инсонһо хорирә сохдәнүт хәбәр,
Пәнчәј дәсһо әз кор бирәнүт гәбәр...
Јә пирә мәрд ә бог зәḩмәт кәширә,
У әдәмбу кошдә дор зәјтунирә.
И вәхд әз бинәј бог ә пишој дәсдә,
Падшоһ кирошдәнбу, чүмә дәбәсдә.
Ќоһ ә раст, коһ ә чәп у дәниширә,
Зәḩмәт хәлг хүшдәрә әдәмбу дирә.
Падшоһ ә чүм хүшдә һич нә сохд бовор,
Дирәнки кәлә мәрд әдәј сохдә кор.
У ḩәсбә појундә, әз ḩәсб фурамо,
Әз пишој ән дәсдә, ә јон мәрд омо.
Падшоһ муку: "Әј мәрд, әј сипирә руш,
Мәрә әз и кор тү лап оморә хош.
Ә и пирә вәхд тү әдәј кошдә дор,
Амбар әдәј сохдә фојдәлүјә кор.
Ќуј винүм, чү кори, ә и пирә вәхд,
Гәрги-кәрми чунә бурчундәнкә сәхд,
Ә чикәј рәḩәти әдәј кошдә дор,
Әри бәһәр дирә һисд түрә бовор?"
Мәрд ә пишој падшоһ гуз күрдә сәрә,
Ә сәр синә вәно дәсһој хүшдәрә
Муку: "Падшоһ ḩилом, чү хәјр мивүнүм,
Сәбәḩ тә шәһәнкум ә кон дәр нүшүм?
Әкәр пир һисдүмкәш, ән фојдәјә кор
Мисохум һә кәнәш, кошдүмкә јә дор.

Бәгдә, кәлә шоһмә, нә дан мәрә хом,
Һәчи јаратмиши әз бинә ḩилом,
Јә инсон кощдәни, јәкикә чирә.
Бәһәр кощдәј мәрә әри винирә
Мәрә имид һисди, бијо сох бовор,
Мә һәлә мивинүм бәһәр әз и дор".
Падшоһә хош омо әз кофһој ән мәрд,
Кисәј пулә дәно ә пәнчәј ән мәрд.
Мәрд муку: "Падшоһмә, виниш и корә,
Кощдә дормә сәр күрд бәһәрә дорә."
Әгүлмәндә кофһо дүл шоһә вәбәрд,
Падшоһ шәггә зәрә, хәндүсд ә коф мәрд.
Ќәнә кисәј пулә ә дәс мәрд дәно,
Мәрдиш дәс растирә ә сәр чүм вәно,
Муку: "Әј кәлә шоһ, дәниш ә и кор,
Ә јә сал нәс дорә дүбо бәһәр дор,
Оммо дормә имој дү бәһәр дори,
Һәлә нә күрдикәш гојими хори."
Падшоһә ћәзз омо әз кофһо кәнә,
Шәггә зәрә хәндүсд әз дүл, әз синә.
Сәјмүн кисәј пулә шоһ мәрдә дорә,
Муку: "Хубә бәһәр имбу и дорә."
Кәлә мәрд сәрә гуз күрд ә пишој шоһ,
Муку: "Мәтләб дүлмә, әј кәлә падшоһ,
И дор бинә күрдә, хуб бәһәр дорә,
Әришму бијорум бәһәр ән дорә."
"Худо воровуно", - куфдирә һәчи,
Падшоһ ән вилојәт ләшкәрә вәчи.
Ә кул гәшгәјә ḩәсб тик күрд кәмәрә,
Әз сафарјү рази рафд рәћ хүшдәрә.
Әз дәвләт гимәтлү кофһој әгүлмәнд,
Хубә коф мисоху һәр инсонә бәнд.
Ќофә дуз ә чикә куфдикә инсон,
Сәр ән у никәшү болә һич зомон.

Чү дорәкә әритү дорә

Әз бәбәһо мунди мәсәлһо амбар,
Уһо гимәтлүни әз һәр чиро зар.
Әгүлә дәшәндүм јәнчигир ә кор,
Јә мәсәл коф сохум әри хундәкор.
Әз сүрхә мәсәлһој бәбәһо мәсәл,
Ә ширини киро кәм нисд әз ћәсәл.
Әз бәбәһо мунди һәр мәсәл, нәгүл,
Јәкәм мидавт дорә инсонә әгүл.

Ә хунәј тәхтәји, ә бинәј вишә,
Јә зән микировунд ћүмүр хүшдәрә.
Әз ләмбә бофтәбу дүшәк, болушә,
Нимдошә шолләјү мидәкүрд сәрә.
Дү-сә чиһој дәхмә дорәј кәсһо бу,
Күһнә дәхмәләјүш зәћмәт дәсһо бу.
Тәнјү нә дирәбу таза палтара,
Ә ћүмүр нә данусд чүни зар-хара.

Һәминон мизиһисд әз бәхшәј вишә,
Зимусду чәтин бу кәрм сохдә чунә.
Күһнә пиләтәјү дикәш аташә,
Шүгәмү нивини дүрүстә нунә.
Гопу-гопу микәшд әри тикәј нун,
Ә дәрһо-дугозһо мивокунд зуһун.
Шори-шори мәкирд дорәј һәр кәсә,
Лово-тәшво хосдә, моч мисохд дәсә.

Јә руз и зән куфдә һоширә дәрә,
Дәс хүшдәрә вокунд, гуз күрдә сәрә.
Дәр хунәрә вокунд зәнлә – гәрәвош,
Ә виниј зән варафд бујләј таза ош.
Зән муку: “Тикәј нун чәнд руз нә дирәм,
Әз киснәји кәмчун, бићоләт бирәм.

Әкэр миданиткэ нунлэ дит хурум,
Ә согишмурэвоз мэш чунэ дорум".
Хонум хунэ э сэс зэн вэдиромо,
Әз сэр-сифэт эн зэн һүршү вэромо.

И һоширэ хонум рач бу, һэм зобу,
Ә косиб, jэ хуби һич нэс сохдэнбу.
Әз гэрэвош муку: "Әз у мундэ нун,
Биjор ди и зэнэ, нэдү инчо чун".
Тикэj нунэ вэкүрд, зэн муку "Худо,
Һэ э дүлтү киро түрэ совоб до.
Хонум, чү дорэкэ эри тү дорэ,
Хуб, хэрэб э пишоj инсон оморэ".
Хонум хунэ муку: "Куш мэрэ мэбэр,
Чү дорэмкэ вэки, бил бурэ эз дэр".
Диjэ коф нэ куфди, зэн эз унчо рафд,
Тикэһо хүшк букэш, э шүгэм дарафд.
Һэчи микировунд рузһорэ и зэн,
Вэкүрдэрэ мухурд, һэл нэбу бэдэн.

Зэн һэрбоj миjомо э дугоз хонум,
Зуһун ширин мисохд, куфдирэ: "Чонум,
Вокундэ дэс мэрэ пэсэ мэһил буш,
Сохдэ мисвоһоjтү мидарав э куш,
Худо кумэк имбу э тү, оj һэрүс,
Чүмһоj тү нэдарав э зэһмэj кирүс".
Бэгдэ дорэ нунэ мэкүрд, мукуфди:
"Һэ э дүлтү киро совоб миjофди.
Хонум, чү дорэкэ эри тү дорэ,
Хуб, хэрэб э пишоj инсон оморэ".
Хонумэ миjомо эз и кофһо гэһр,
Насдэнбу дэрикэ э и кофһо хэjр.
Мукуфди: "Ингэдэ куш мэрэ мэбэр,
Вэки чү дорэмкэ, бил бура эз дэр".

Вәхд әз вәхд кирошдә, и зәнлә кәнә,
Ә дәр һошир омо, дәс ә сәр синә.
Муку: "Әри хурдә мәрә нун нисди,
Әз киснәји дүлмә лап фурагусди.

Ә гопу оморәм әри тикәј нун,
Јә тикә нун дорә, хилос сохит чун.
Буј таза кәрмә нун варафд ә вини,
Әри сохдә мисво, хуби мивини".
Хонум хунә ћүршлү вочовунд бәдән,
Визор оморәбу әз дәс ән и зән.

Гәрәвошә һороj зә хонум хунә,
Муку: "Ди и зәнә јә таза нунә.
Хуру тә сироји, ә чуну нуш бу,
Бил әхири караз һовојү хуш бу".
Ә кофһој ән хонум зән нәдо фикир,
Нивокосу годо-нифри ә фәгир.

Таза нунә вәкүрд зән шори-шори,
Бовор нә сохд, хонум таза нун дори.
Зән ә хүшдә домунд, дану чү кори,
Муку: "Ә дүл хонум рәћм диромори.
Таза нунә битәв тү мәрә дорәj,
Насданум чү кори, дәс очуг бирәј.
Худо хунәј түрә оводу сохо,
Ә дүлтү чү дәри, ә сәртү рихо.
Мә лово михојум әритү, хонум,
Ә гәд чәһмәт имбу түрә хубә нум".
Зән ә пишој хонум појисд ә воку,
Нунә ә сәр синә гәл күрдә муку:
"Хонум, чү дорәкә әри тү дорә,
Хуб, хәрәб ә пишој инсон оморә".

И кофһорә куфди, зән чарусдә рафд,
Әз и кофһо кәнә ћүрш хонум варафд

Муку: “Мәрә амбар имиди, руjмә
Руj түрә нивинү һич ә гопуjмә”.
Вокошдә оморә ә дәхмәj хүшдә,
Зән рәђәти вәкүрд, ә хори нүшдә.
Пиләтәрә сухунд, чоjникә сохд пур,
Әз киснәjи шүгәм сохдәкәш гур-гур,
Сәр күрд кузәт сохдә, ов чоjник дүшү,
Бәгдә рәђәт-рәђәт ә сүфрә нүшү,
Хуру кәрмә чоjә нә кәрмә нунә,
Шүгәм сироjи бу, кәрм соху чунә...

Дү чоһилә ђовур ә вишә бирүт,
Ә ђәjвонһоj вишә ов сохут, бәрүт.
Битәв руз һә кәшдүт, буш рафд ов ишү,
Бәгдә варасдәбу нун нә ов ишү.
Мәндәjи-jургуни вәкүрд уһорә,
Товуши вирихдә, торик оморә
Ә лулаһо дәшәнд гуш-ђәjвонһорә,
Әз вишә вәдәшәнд и човонһорә.

Ә гирогән вишә дирүт дәхмәрә,
Човонһо һәj сохдут һәсбһоj хүшдәрә.
Дәр дәхмәрә куфдут, зән вәдиромо,
Ә пишоj човонһо дүл очуг омо.
Муку: “Әдәм дирә вир сохдәjт рәђә,
Бијојт, кузәт сохит үшүг сәбәђә”.
Јәки әз човонһо муку: “Оj холә,
Чун иму кәшири киснәjә ђолә.
Әкәр имкон һисдкә, jә тикә нун ди,
Лап нимә чун бирәjм, имурә чун ди”.
Зән муку: “Әләги, имбуруз мәрә
Битәвә нун дорәт, мидүм нимәрә,
Хурит, ђолол ишму, ә гувот диројт,
Чоj ә дәм вәнорәм, ә пишо бијојт”.
Зән һәчи куфдирә, нунә вәнчирә,
Јә тикә кәрмә нун дорә һәркирә.

Сабурсузә човон зу һәнч зә әз нун,
Ә сәр хори офдо, ә буру зуһун.
Зән вараси муку: "Хунхур и тәһәр
Воjисд күшү мәрә, ә гәд нун зәӊәр".

Ӊоширә, рача зән ә гәлjү хәләф,
Воj зәрә, хүшдәрә сохдәни тәләф.
У әз воj, әз һороj кумәк нәс дирә,
Хәләф ә гүчәгү хәбәр нәс бирә...
Кофһоj һониjә зән ә куш оморә:
"Хонум, чү дорәкә әри тү дорә"...

ТӘРҸҮМӘҺО

Ә хори бәбәhо

Јә вәхд бәбәhојму унчо зиhисдәт,
Имуш зиhисдәнки, винирәјм ћүрмәт.
Имоhој гисмәти, ә инчо зиhим,
Ә шорә мәчлүсhој Исројил хуним.

Хајфа, Акко, Ор-Акива,
Лод, Натанија, Беер Шева,
Тел-Авив, Ашдод, Хадера,
Ә хори бәбәhо шолуми бу имурә,
Әчә чуhурhо hисди, зиндәкуни рач бирә!

Әриму фәрг нисди, әз чичоји тү,
Әз Маhачгалаји, әз Москови тү,
Әз Гәсәбәј Гүбә, әз Дәрбәнди тү,
Әз Ҝүјчај, Исројил, мијојм әки тү!

Хајфа, Акко, Ор-Акива,
Лод, Натанија, Беер Шева,
Тел-Авив, Ашдод, Хадера,
Ә хори бәбәhо шолуми бу имурә,
Әчә чуhурhо hисди, зиндәкуни рач бирә!

Бијо ћәрүси бу ә и нәзники,
Гоhум-гәрдәш мијовт шори бирәки.
Мизәним, мухуним, иму мәчәјим,
Ә соги Исројил тостhо мукујим!

Хајфа, Акко, Ор-Акива,
Лод, Натанија, Беер Шева,
Тел-Авив, Ашдод, Хадера,
Ә хори бәбәhо шолуми бу имурә,
Әчә чуhурhо hисди, зиндәкуни рач бирә!

Шаул Симан-Тов

Мама (Дәдәј)

Ә уруси - мама, кӱрҹӱји - нана,
Ә зуһун авари - баба, - дәдәји.
Әз һозор коф хори нә океана
Ирә бисдо иллоһ, гисмәт бирәји.

Ә куш ḩәјил һәвәл и коф вохурдә,
Ә гәд сигә дурәш ә сәḩәт гәсди,
Салдат әхир нәфәс ә јор овурдә,
Ә и кәлмәрәвоз чӱмһорә бәсди.

Ни вохуру ә у ҝурундә сојә,
Воисд пәḩәники, воисд очуги
Ҝофһо ә пишојӱ ни минӱт појә,
Тоби бирә, урә мидавт коф һәги.

Билог пур сохдәнҝә бушә кузәрә,
Шәхә сәс хӱшдәрә лап мисоху ләс.
Ә һӱндӱрә догһо кӱрдә нәзәрә,
Ҝујкә әз нум дәдәј вәкӱрдә ḩәвәс.

Бирәнгинә бурра синәј булута,
Мә әдәм шинирә дугләһој воруш
И кофә ә хори чӱтам кӱнҹӱндә,
Хориш әз шоријӱ дорәни товуш.

Дәрд ә дӱл, ḩәрс ә чӱм сохдә пәḩәни,
Мукујум: "Ҹон дәдәј, фикир мә кәш тӱ.
Тӱ сәдигә инсон ән ḩӱмӱр мәни,
Ḩәр кор мә лап хуби, орхојин бош тӱ".

Дӱлӱ әдәј сухдә һә әри бала,
Мӱḩбәтӱ ән тәмиз - зән бӱзӱркәји.
Ә уруси - мама, кӱрҹӱји - нана,
Ә зуһун авари - баба, - дәдәји.

Расул Гамзатов

Ромиәл

Әри Ромиәл әз нум бәбәjҮ Лева

Бил салһо кирору овһорә хуно,
Чәтинә вәхдһоjму ә пәсә муно.
Кукмә һәсүл бири, шор сохди мәрә,
Ромиәл нум норәм, нум бәбәjмәрә.

Балаjмә имиди, сәбәһи рузи,
Нушунәj сәвкиму бисдо әз һәвәл.
Товуш чүмһоjмәни, әз чун һәзизи,
Васал һүмүрмәни, кукмә Ромиәл.

Әдәj товуш дорә чүмһоj балаjмә,
Ә дүлһоj ән һәммә дәшәндә үшүг.
Кәлә бирә-бирә нур дү хунәjмә,
Бәхд, мозолу кәрдо тәвәсәр очуг.

Балаjмә имиди, сәбәһи рузи...

Һәjил мозолмәнди овурдә ә дәр,
Хәндә кәм нә кәрдо һич әз jә хунә.
Мәрә куки, түрә jә рачә духдәр,
Әришү мисохим лап гурбу чунә.

Балаjмә имиди, сәбәһи рузи...

Ә мәтләбһоj дүлмә имоj расирәм,
Рачә нум бәбәрә кук мәрә дорәм.
Ромиәл, балаjмә, дүлмә әз тү шор,
Тү әримә куки, бәбәjи, бирор.

Балаjмә имиди, сәбәһи рузи...

Арсен Касиев

У мужчины должен быть характер

*Перевод стихотворения Шабтая Агарунова
с языка горских евреев - джуури на русский
сделан Семёном Гавриловым.*

У мужчины должен быть характер…
В каждом слове значимость и вес,
попусту слова свои не тратьте –
вас послушать будет интерес.

У мужчины должен быть характер…
В радости и горе средь людей
время, не жалея, свое тратьте,
не теряя головы своей.

У мужчины должен быть характер…
Злобу в сердце не к чему держать,
недругу, коль нужно, руку дайте –
так мужчина должен поступать.

У мужчины должен быть характер…
Быть отцом и мужем нужно быть
и для дома самый лучший мастер,
чтоб семье лишь радости дарить.

Только тот, кто знает цену слову,
честь и честность для кого причина,
с поднятою ходит головою…
Должен быть характер у мужчины!

С Ә Р Н О М Ә

Ш. Агарунов. “Мәрә вәхд кәрәки” ……………………………… 3
Ә. Гуршумов. “Сүрхә кук ән хәлг” ………………………... 5
Рашбил бен Шәмәj. Зиһисдәнүт ә хәлгәвоз ………………… 11

Ш И О Р Һ О

Вәхд ……………………………………………………. 14
Чү бисдо түрә …………………………………………….. 14
Дәдәjмә …………………………………………………… 16
Дәдәj ……………………………………………………… 17
Шовуот – Ӆәсәлтә ……………………………………….. 17
Гисмәт …………………………………………………….. 20
Гисмәт түни ……………………………………………….. 21
Гүбә ………………………………………………………… 22
Кини дәдәj ……………………………………………….... 23
Гүбәjмә Гүбә ……………………………………………... 25
Бил бу сәбәћ ……………………………………………… 26
Дивор Маһаров …………………………………………... 27
Нун тәнүjи ………………………………………………... 28
Мәрдә биjо хосиjәт бу ………………………………… 29
Сәдигә зән – дәдәjмәни ………………………………... 30
Исроjил …………………………………………………… 33
Дәһво нә овурди jә хуби һәлә …………………………… 35
Дурнаһо …………………………………………………... 36
Кинерет …………………………………………………… 37
Чүмһоj чуһури …………………………………………… 39
Инсон биjо сабурлу бу …………………………………... 40
Мәһлүм …………………………………………………… 41
Әз Ӆиндорһо – тә Ӆиндорһо ……………………………. 42
Сукот ……………………………………………………… 43
Чуһурһоj доги …………………………………………… 45
Әчә мунд нәс ……………………………………………... 46
Рућ бәбәһо ……………………………………………….. 47
Коф мәрди ………………………………………………... 48
Коф ………………………………………………………... 48
Әjн Кеди …………………………………………………... 49
Ә Барселона ……………………………………………… 50

Хирона 51
Вəс нисд 52
Мəh Март 54
Пəнчəрə 55
Пул 56
Нəгүл 57
Ə духдəр 58
Ҷəсму, ов ди ə гəрд 59
Үшүг 60
Ҷəрүсини, руз шорини 60
Поjиз 62
Шикилhо 63
Таза сал 64
Тəħно чəjрон 65
Хинанит 66
Пəри 68
Наза гəдəрүни 69
Хəндə 70
Тү дəрд микəши 71
Шорə руз 72
Шоhири кəлə нуми 72
Дəниш, духдəр 73
Мəрə хош оморə 74
Мəсох шикоjəт 74
Сох шор 75
Əчəjи тү 76
Духдəр Гүбəjи 77
Шолумирə мивиним 78
Боворим нисди 79

М Ə Ҷ Ə Н И h О

Дəдəjмəни 82
Хəлгмə Чуhурhо 84
Jəршолəjим 84
Мозолмəнд кəрдоjм 86
Сəвки 86
Тү əнмəни, мə əнтү 87
Тү кəрəки мəрə 88

Тү мәрә һисди 89
Түсүз 90
Хосдәнүм мә 91
Мә мијом 92
Мијофдум түрә 93
Бијо һәзизмә 94
Ә сәр һүндүрә догһо 95
Сәркәј 96
Јә түрә хосдәм 97
Ә богчәј сәвки 98
Нишинохум 99
Вәлкһој гүзүркүл 100
Тү ә дүл дәри 102
Овозәј Вагзалы 103
У духдәр 103
Томодә 104
Бәнәвшә 105
Духдәр гунши 105
Тинһо 106
Ә булвар 107
Боку 108
Тү боши јормә 109
И чү нази духдәр 110
Һәминон омори 110
Чар, дәниш 111
Ҹәјронмә 112
Ҹонмә 114
Ҹунмә бала 116
Шалом 117

НУМЛҮЈӘ ШИРОҺО

Јә инсон бу 120
Мәрдәхәј Овшолум 121
Јаша 122
Ә Сәдигә Хори 124
Јәһәкү Мухојил 126
Әз һүмүр Шоһдог 127
Амалдан 129

Ки мокордуну түрə ………………………………………………... 130
Авнəр ………………………………………………………………. 132
Заркор коф …………………………………………………………. 133
Шоһир ………………………………………………………………. 134
Вəхд һисд ишмурə ………………………………………………… 135
Фəридə ……………………………………………………………... 136
Пəнчоһ сала чүни ………………………………………………… 137
Ҹун соги ……………………………………………………………. 139
Кукмə һəҹдəһ сала бири ……………………………………….... 140
Кук лəшкəрчи Саһал бири ……………………………………... 141
Лиам ………………………………………………………………... 142

Ч О Р Ҹ Ə Р К Ə Ј И Һ О

Чорҹəркəјиһо ……………………………………………………… 146

М Ə Ң Ə С И Һ О

Гилог ……………………………………………………………….. 158
Пишик нə морчикə ……………………………………………….. 159
Пишик вə ҹəчу ……………………………………………………. 160

П О Е М А Һ О

Əз јə дор сə бəһəр ……………………………………………… 164
Чү дорəкə эритү дорə ………………………………..................... 166

Т Ə Р Ҹ Ү М Ə Һ О

Ə хори бəбəһо ………………………………………………….... 172
Мама (Дəдəј) ……………………………..................................... 173
Ромиəл ……………………………………………………………... 174
У мужчины должен быть характер ……………………………. 175

Шабтај Агарунов
Мәрә вәхд кәрәки.
Широһо ә зуһун чуһури

Компьютерный набор: Шабтай Агарунов
Редактор: профессор Михаил Яковлевич Агарунов
Корректор: Эльдар Гуршумов
Вёрстка и художественное оформление:
Шауль Симан-Тов

Сборник подготовлен к изданию и выпущен
Центром сохранения и развития национальных традиций,
самобытности языка, культурного
и исторического наследия горских евреев «Sholumi»
при поддержке президента
Международного фонда СТМЭГИ
д-ра Германа Рашбиловича Захарьяева

Подписано к печати: 28.04.2017

© Shabtay Agarunov, 2017, Israel
© «Sholumi», 2017, Israel